

LLAURADÓ: "NÚÑEZ VOL INSTAURAR UNA MONARQUIA"

EL TEMPS

SETMANARI D'INFORMACIÓ GENERAL

21 JULIOL 1997 • NÚM. 683 • 20 FF / 450 PTES.

EL PNB OBRE LA VIA SOBIRANISTA

ARZALLUS:

**"M'INTERESSA MÉS LA CONSTITUCIÓ
D'EUROPA QUE L'ESPANYOLA"**

espai Gaudí

Veure, viure,
i entendre Gaudí

Espai Gaudí. La Pedrera.
Provença 261-265.
08008 Barcelona.
Telf.: +93 484 59 95

Horari:
de dimarts a diumenge: de 10 a 20h.
Festius: de 10 a 15h.
Dilluns tancat.
Visites comentades:
de dimarts a divendres, a les 18h.
Visites concertades:
de dimarts a divendres, de 10 a 12h.

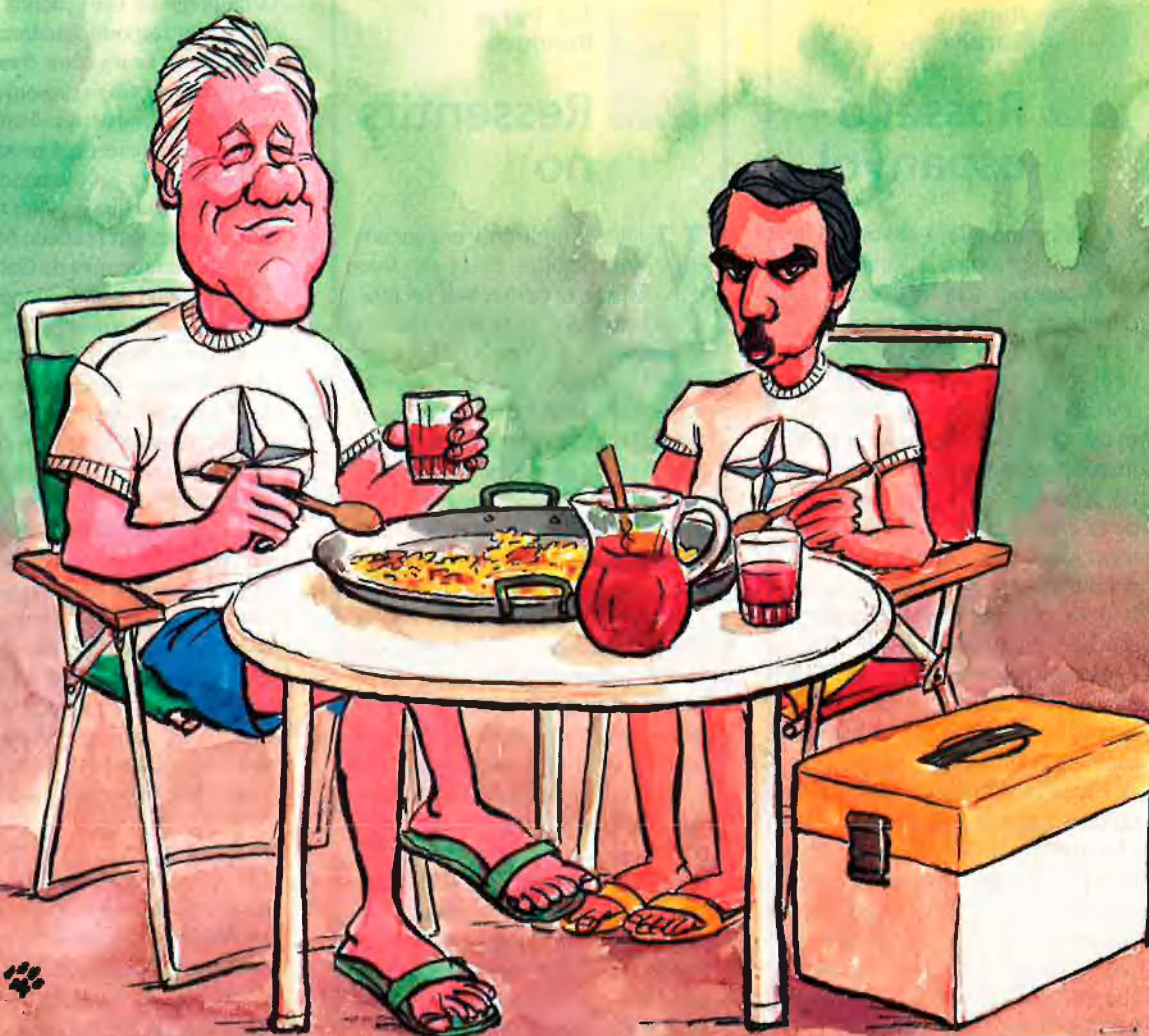
FUNDACIÓ CAIXA DE CATALUNYA

LAS PROVINCIAS

**Clinton se muestra
"encantado" de su
estancia en
España**

MADRID. (Colpisa.) —
Fue el día grande de Aznar,
anfitrión de los líderes más
poderosos del planeta.

EL GAT
INVISIBLE

ALS NOSTRES LECTORS

En el moment de tancar aquesta edició, divendres a la nit, feia 24 hores que ETA havia segrestat el regidor del PP de l'Ajuntament biscaí d'Ermua Miguel Ángel Blanco, sota l'amenaça de matar-lo en 48 hores —l'ultimàtum acabava dissabte a les setze hores— si el govern espanyol no iniciava en quaranta-vuit hores l'acostament de presos d'ETA al País Basc. Aleshores, no se sabia quin seria el desenllaç dels fets. En aquest mateix número, en què dediquem la portada al debat intern del Partit

Nacionalista Basc, amb un reportatge i una entrevista amb el president d'aquest partit, Xabier Arzallus, realitzats pel nostre col·laborador basc Inaki Gorostidi, potser els nostres lectors s'estranyaran que aquell no siga interrogat sobre el lamentable segrest —fins al divendres, només segrest— esmentat, però l'entrevista es va fer dos dies abans.

Joan Fuster

Director

L'opinió de Pere Gimferrer

En la secció així titulada i d'EL TEMPS, núm. 682, hi ha una errada que exigeix la reproducció íntegra de la resposta de Pere Gimferrer a la pregunta "L'obra dels escriptors catalans que escriuen en castellà pot beneficiar els escriptors en català?": "Des del meu punt de vista, i si parlem de l'època contemporània, els escriptors catalans que escriuen en castellà són aquells escriptors d'un gruix d'obra bàsicament en llengua catalana que tenen alguna part d'obra en castellà, com és ara el cas de Josep Pla, Joan Fuster, Josep Carner. Però sospito que la pregunta no al·ludeix a aquests autors, sinó més aviat al que jo crec que caldria anomenar, més que no pas escriptors catalans, catalans escriptors, és a dir, aquells que han escrit o escriuen principalment en castellà, encara que tinguin alguna obra en català. Una pregunta tan genèrica difícilment pot tenir una resposta igualment genèrica. Es tractaria de veure casos concrets. Per parlar del moment més rigorosament actual, encara manca perspectiva. Però per esmentar exemples concrets del passat en aquest segle, sabem per les memòries de Josep Maria de Sagarra que li va ser un estímul el teatre en castellà d'Eduardo Marquina i és coneguda l'empremta de Gabriel Miró sobre l'etapa inicial de Salvador Espriu. En qualsevol cas, no hem de pensar que si hi ha alguna mena d'intercomunicació sigui només de la literatura castellana cap a la catalana, sinó que pot actuar també en sentit invers i d'això també n'hi ha exemples. D'altra banda, aquesta intercomunicació, en els casos en què arriba a establir-se, no em sembla que sigui de manera particular amb els escriptors de llengua castellana dels territoris de parla catalana sinó més generalment amb alguns escriptors de llengua castellana de qualsevol territori, Amèrica inclosa, i amb els escriptors de qualsevol llengua diferent a la castellana i generalment entesa i llegida aquí. Amb aquesta perspectiva, històricament la influència de la literatura francesa i la italiana ha superat la castellana."

Les cartes al director han de ser com més breus millor, màxim quinze ratlles mecanografiades, i han d'anar signades i amb el número de DNI. EL TEMPS agraeix tota la correspondència adreçada a aquesta secció, però, per motius d'espai, no en garanteix la publicació.

AMUNT...

Ramon Barnils

Rosselló espanyol

Amb motiu de la devolució de Hong Kong a la Xina, els espanyols han ressuscitat la devolució de Gibraltar a Espanya.

I el Rosselló? Un hom recorda com en un esforç enorme per aprendre de lletra, alguns espanyols dels anys setanta, indocumentats però de bona fe —encara no n'havien après tant com ara, de la instrumentalització de la democràcia—, grup reduïdíssim, no cal dir-ho, van descobrir la raó de fons de per què bastants catalans estàvem enfadats amb els espanyols; hi estàvem enfadats amb tota la raó, deien, perquè mentre Espanya reclamava Gibraltar, en canvi no reclamava per a la mateixa Espanya el Rosselló i la resta de comtats catalans sota França.

I consideraven un acudit, gairebé més graciosos aleshores que no pas ara, si se'ls deia que Gibraltar en realitat era andalusí. Ho consideraven un acudit d'origen clarament andalusí, allò de reclamar Gibraltar per a Andalusia.

I AVALL

J. J. Pérez Benlloch

Ressentits no

Victòria mínima i enganxada amb agulles és la de Joan Romero, com a nou secretari general del PSPV, però victòria al capdavant. La conveniència general i la fortuna han anat aquesta vegada de la mà per propiciar el menys dolent dels relleus possibles. Però al nou líder no li espera un camí de roses. Al contrari. Bon punt proclamat, ja sonen els tambors vindicatis de guerra. El seu predecessor en el càrrec, Joan Lerma, al costat del seu insòlit coalitzat Ciprià Ciscar —número tres del PSOE—, anuncien hostilitats. Tampoc en el bàndol dels guanyadors les aigües estan en calma. I és que no es canvia de tarannà tan fàcilment com de camisa. Però hauran de canviar, i prompte, si no volen frustrar la majoria progressista del País Valencià que, amb més contundència que la militància, va apostar per la renovació com a única fórmula per recuperar la Generalitat. Així doncs, ressentits, absteniu-vos-en.

Bancaixa Visa

La Tarjeta de tot el món

BANCAIXA

Paco "Genovés"

BANCAIXA

BANCAIXA

Caixa d'Estalvis de València, Castelló i Alacant

4963 4101 1000 0515

002

CADUCA A LA FI ► 03/98

FRANCISCO CANABES PASTOR

VISA

VISA

ELECTRON

DIRECCIÓ, ADMINISTRACIÓ, PUBLICITAT I VENDES: Av. del Baró de Càrter, 40, 13. 46001-València. Telèfon: (96) 352 48 69. Fax: (96) 352 09 83.
REDACCIÓ DE BARCELONA: Carrer de Casanova, 46, 4-2. 08011-Barcelona. Telèfons: (93) 451 03 75 i 323 00 71. Fax: (93) 323 35 41.
REDACCIÓ DE MALLORCA: Costa de la Pòls, 6, 1-7. 07003-Palma de Mallorca. Telèfon i Fax: (971) 72 07 63.
ADREÇA CORREU ELECTRÒNIC: temps@bcn.servicom.es.

EDITA: Edicions del País Valencià, SA.
EDITOR: Eliseu Climent.

DIRECTOR: Joan Marí.
REDACCIÓ DE VALÈNCIA: Miquel Calvet, Lluís Climent (*Coordinació Llibres*), Àlex Milian, Joan Morales (*Cap de tancament*), Joan M. Oleaque, Jordi Sebastià i Xelo Tortosa (*Secretària de redacció*).

REDACCIÓ DE BARCELONA: Eliseu T. Climent, Oriol Cortacans, Pere Martí, Francesc Viadel i Mercè Montoliu (*Secretària de redacció*).

REDACCIÓ DE PALMA: Miquel Payeras.
PRODUCCIÓ: Josep Agustí i Jem Cabanes (*Correcció lingüística*), Lina Casanovas (*Maquetació*), David Fernández (*Gràfics*) i Rosanna Puchades.

RÚBRİQUES: Ramon Barnils, Fabià Estapé, Jordi Fortuny, Joan F. Mira, J. J. Pérez Benlloch, Joan de Sagarra, Xavier Vinader.

COL·LABORADORS: A. Alfaro, V. Arqué, J. Balló, L. Bonada, A. Bosch, F. de P. Burguera, X. Bussé, F. Calafat, R. de la Calle, T. Cañís (*Coordinació Economia*), A. Castel, P. Codonyan (*Perpinyà*), A. Cori, M. Domínguez, X. Duran (*Coordinació Ciència*), L. Ferri (*Coordinació Món*), C. Gàmez, A. Gil, J. Iborra, V. Jiménez, V. Lozano, X. Montanyà, A. Muns, M. Ollé, A. Papiol, M. Porta Perales, A. Reig, M. Reyes, E. Rimbau, J. Roura, E. Sanjuan, M. Serra, J. Ll. Sirera, Ll. Soler, M. Soler, F. Torrent, M. Vicent.

DISSENY: Domènec Òrrit.

COL·LABORADORS GRÀFICS: P. Carmona, J. Celià, R. Cugat, R. Gil, X. Gómez, V. A. Jiménez, S. Llosà, M. Margenat, G. Matamala, S. Sàez.

ARXIU: Jesús Prats (*Fotografia*), Rosa Serrano (*Documentació*).

PUBLICITAT I PROMOCIÓ: Salva Martínez, València. Tel.: (96) 352 48 69. Anava Publicitat, València. Tel.: (96) 397 30 94. Anava Publicitat, Barcelona. Tel.: (93) 589 38 59. Molas-Bataïa. Carrer d'Aribau, 15. 08011-Barcelona. Tels.: (93) 453 20 31 i 453 32 10. Fax: (93) 453 14 08.

SUBSCRIPCIONS: Quica Sena.

ADMINISTRACIÓ: Susanna Alacreu, Pilar Martí.

TRACTAMENT ELECTRÒNIC D'IMATGES I FOTOMECÀNICA: Jemagrat, SL.
IMPRESSIÓ: Rivadeneyra, SA.
DIPÒSIT LEGAL: V-853-1984.

Cap part d'aquesta publicació pot ser reproduïda per cap mitjà, ja siga mecànic, fotogràfic, electroòptic, magnètic, de fotocòpia, o qualsevol altre, sense permís de l'editor.

ANALISI

Núñez, P. Martí	15
Els ministres passegen, J. Fortuny	16
Les clavegueres de l'OTAN, X. Vinader	17
Bibiwatch, J. Roura	18

EN PORTADA

El PNB obre l'era sobiranista, I. Gorostidi	19
Entrevista a Xavier Arzallus, I. Gorostidi	24

PAÍS

Entrevista a Joan Romero, M. Calvet	28
Entrevista a Andreu Crespi, M. Payeras	31
Entre 'men in black' i Mister..., M. Payeras	34

ENTREVISTA

Entrevista a Jaume Llauredó, E. Rimbau	36
--	----

MÓN

Marroc enllesteix la transició, A. Castel	40
---	----

ELS DEUS XINESOS

Entrevista a Dolors Folch, M. Ciércoles	43
---	----

SOCIETAT

Hi ha techno a València?, J. M. Oleaque	52
---	----

Entrevista a Josep Pont, C. Catalán	56
-------------------------------------	----

CIÈNCIA

Entrevista a Lester Brown, J. Cáceres	60
---------------------------------------	----

CULTURA

Adaptar o no adaptar..., G. Medina	63
------------------------------------	----

LA GALERIA

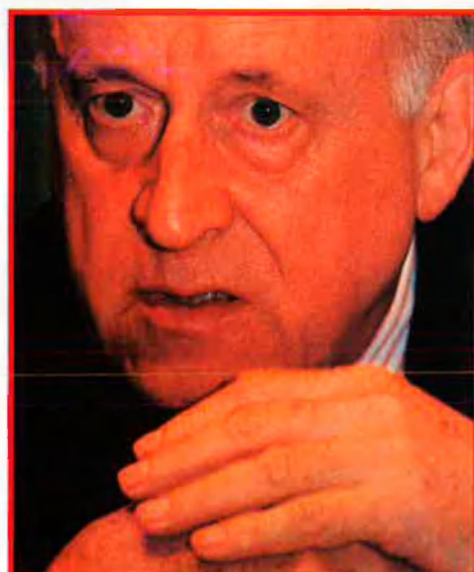
La descoberta del món secret..., E. Rimbau	75
--	----

OPINIÓ

OTAN sí, J. F. Mira	98
---------------------	----

36 Jaume Llauredó remarca la necessitat de canviar el rumb del Barça.

24 Xavier Arzallus parla del nou projecte teòric del PNB per a Euskadi.

34 La visita de Clinton a Mallorca omple l'illa d'ulleres fosques.

Romero i Crespí

Joan Romero i Andreu Crespí són, des del passat dia 6 de juliol, els nous secretaris generals del Partit Socialista del País Valencià i del Partit Socialista de les Illes Balears, respectivament. En aquestes pàgines hi trobareu una entrevista amb cada un d'ells. Salvant algunes diferències, ambdós representen la renovació respecte les direccions actuals, ambdós parlen lleguatges similars i encaren un any 1999 marcat per dues eleccions autonòmiques, però amb alguna diferència. La desaparició voluntària de Felipe González ha propiciat, en paraules de Romero, "la majoria d'edat" de la federació valenciana. En aquest sentit, Crespí afirma que ha arribat l'hora de canviar "el carisma del líder per la capacitat de transmetre seguretat i confiança". Romero, després de guanyar el congrés per tres vots, avantposa el canvi a la unitat; Crespí considera important haver aconseguit el 90% dels vots.

Ara bé, la tasca interna és per a ambdós feixuga. Han d'aconseguir l'aglomerant idoni per a unir dues federacions que he reten una carregada atmosfera de lluita interna i encarar el 99 amb mentalitat electoral. És també, com bé diu, Romero, "el moment de sumar, perquè el vot progressista ha de sumar més que el vot conservador". I tot i que les dues federacions ho faran des de l'oposició i amb un pes electoral diferent en els àmbits autonòmic i estatal, d'entrada els valencians semblen tenir més fàcil l'accés —la recuperació— al poder autonòmic perquè semblen tenir també més fàcil el camí de la "causa comuna" de l'esquerra del braç d'Esquerra Unida del País Valencià i de la Unitat del Poble Valencià. En aquest sentit, desbancar Jaume Matas amb un pacte d'esquerres sembla prou difícil a les Illes per la pressió de Julio Anguita, tot i que socialistes i Partit dels Socialistes de Mallorca haurien d'aprofitar que ja han après a conviure junts al Consell Insular de Mallorca, sota la presidència de Maria Antònia Munar.

El segrest de Miguel Ángel Blanco

A l'hora de tancar l'edició d'aquest setmanari, ETA tenia segrestat el ciutadà Miguel Ángel Blanco Rodríguez, càrrec electe del municipi basc d'Ermua. Quan la revista arribe a les mans del lector, és possible que el segrest s'haja resolt d'una manera tràgica si els segrestadors compleixen l'amenaça d'assassinar-lo. Es fa difícil trobar paraules mentre plana sobre un ésser humà l'amenaça d'una pena de mort tan absurda com injustificable. Una vegada més, la violència ha tornat a sacsejar la consciència de tots els ciutadans de l'estat, aquesta vegada

d'una manera especialment colpadora i brutal. La violència, vinga d'on vingui, i s'expressi com s'expressi, siga contra un ciutadà d'Ermua o contra un immigrant magribí del barri de Russafa de València, ha de trobar sempre el rebuig de tots els demòcrates.

La condemna taxativa a aquests esdeveniments no ens ha de fer oblidar que el conflicte basc continua obert i comença a ser hora d'exigir solucions, per no perllongar més els sofriments de les

persones que el pateixen, que són, en definitiva, tots els ciutadans d'Euskadi.

Són els bascos per tant els qui han de dissenyar els camins propis cap a la pau, des de les seues institucions democràticament escollides, des del Parlament basc, que és qui expressa al capdavant la voluntat popular dels ciutadans. Els ciutadans de la resta de l'estat, davant d'esdeveniments d'aquest tipus, hem de mantenir una resposta serena i democràtica, fugint de la cridòria mediàtica que sovint distorsiona la realitat i no ens deixa sentir la veu d'aquells que honestament busquen la pau. Sobretot, hem d'escoltar el que diuen els bascos. Els únics que poden aconseguir que ETA deixi de matar són ells. ■

"Els socialistes valencians semblen tenir més fàcil la 'causa comuna' de l'esquerra amb EUPV i UPV, tot i que els socialistes illencs haurien d'aprofitar que han après a conviure amb el PSM en el Consell Insular de Mallorca."

SOS Racisme presenta el seu informe del 96

RAFA GIL

Per segon any consecutiu, l'informe analitza la situació del racisme a l'estat espanyol: 250 casos de discriminació i segregació, una bona part dels quals produïts al nostre territori.

JOAN M. OLEAQUE

Només al País Valencià, SOS Racisme atengué l'any passat 69 casos de discriminació per raons ètniques o culturals. Així ho reflecteix l'informe que els antiracistes presentaren la setmana passada a València.

Entre altres apartats, el dossier denuncia la discriminació del poble gitano, els abusos de poder i agressions policials, actuacions de grups violents organitzats, discriminació laboral i les actituds racistes derivades de l'educació. Cenyint-nos al nostre país, Lleida, Tarragona i Sabadell cobren protagonisme en l'epígraf dedicat a la discriminació de l'ètnia gitana. Barcelona i València ho fan en la revisió de la política d'estrangeria aplicada de manera desigual contra els immigrants, i a Barcelona, València, Terrassa, Vic, Lleida i Alacant es registren els casos més cridaners d'abusos de poder

Escena d'una manifestació feixista celebrada recentment al barri valencià de Russafa. SOS Racisme va denunciar el perill de situacions com aquesta, i la va posar com a exemple d'acte racista.

i agressions policials contra aquells que són diferents pel color de la seua pell o les característiques de la seua cultura. Quant a actes racistes perpetrats per grups organitzats, l'informe denuncia fets d'aquest tipus a Vilanova i la Geltrú, Barcelona, Palma de Mallorca, València, Castelló, i Reus, entre altres localitats.

Aquest 1997, any europeu contra el racisme, les coses no semblen anar millor. En roda de premsa, Celestino Navarro, portaveu de SOS Racisme, assenyalava com un dels actes administratius més brutals de racisme el mur que l'estat espanyol, amb ajuda de la Unió Europea, construeix a Ceuta per barrar el pas d'immigrants africans al sud d'Europa. També criticà durament l'expulsió de 103 immigrants de Melilla l'any passat. Com a mostra que no s'han d'abaixar les defenses més actives contra el racisme,

Navarro recordà la manifestació feixista al barri de Russafa celebrada fa dues setmanes. Al seu costat, hi eren Toni Gisbert i Pepa Garcia, de la Coordinadora d'Entitats Culturals del barri de Russafa, que instaren la societat a sumar-se a una manifestació per la tolerància que se celebrà el passat dijous, un dia després de la conferència de premsa, i que aplegà 3.000 persones.

El portaveu de l'entitat va dir que els immigrants no representen més que l'1% de la població de l'estat espanyol, i no existeix per tant cap perill de saturació laboral. Qualificà la posició de l'administració en temes sobre racisme d'"hipòcrita". Una altra de les situacions que preocupa SOS Racisme és la dels 120 gitans que viuen en condicions infrahumanes a l'antiga fàbrica valenciana de Mocholí. Navarro va lamentar la inhibició de l'Ajuntament. Per la

seua banda Ximo L. Bustamante, secretari de la federació d'associacions gitanes Unió Romani, després de recordar que la presència gitana a Europa ultrapassa els cinc segles, deixà un missatge clau: "tan necessària és la igualtat per a viure com la diversitat per a conviure".

SUMARI

País 10

Societat 11

Economia 12

Internacional 14

El Correllengua recorrerà tots els PP CC

El Correllengua d'enguany recorrerà per primer cop tots els Països Catalans. A més del Bloc Jaume I i de Joves per la Llengua de Mallorca, en aquesta edició també hi participen les organitzacions Coordinadora d'Associacions per la Llengua, Federació d'Entitats de la Catalunya Nord, Centre de la Cultura Catalana d'Andorra i l'Associació de Cercles Culturals de la Franja. La flama de la llengua sortirà l'11 de setembre de Perpinyà i Barcelona. El dia 23 de setembre arribarà a Poblet, on la recollirà el Bloc Jaume I, i el 9 d'octubre serà quan arribarà a Mallorca.

La llei del català reconeixerà la unitat de la llengua

Diverses entitats lamenten la renúncia a regular la disponibilitat lingüística, demandada pel PSC.

La futura llei del català inclourà en el seu redactat el reconeixement de la unitat de la llengua. La setmana passada la ponència parlamentària va aprovar un article en aquest sentit que a més insta la Generalitat de Catalunya a vetllar per la protecció d'aquesta unitat científica. La inclusió d'aquest article, fet a instància d'ERC, significa una novetat important respecte a la llei de normalització lingüística del 1983, que no feia referència a

RICARD CUGAT

Imatge de la reunió de la ponència del català.

aquesta qüestió. L'article aprovat, textualment, diu: "La llengua catalana és un patrimoni que Catalunya comparteix amb els altres territoris de la mateixa comunitat lingüística. La Generalitat ha de vet-

llar per la protecció de la seva unitat científica, el foment del seu ús i la seva projecció exterior".

D'altra banda, la ponència també va acordar amb el suport de CiU i el PSC que la llei no reculli el principi de disponibilitat lingüística, tal com inicialment havia previst el govern. La llei no garantirà el dret dels catalans a ser atesos en els establiments comercials en la seva llengua. La renúncia a regular aquest àmbit, fruit del pacte a què han arribat CiU i el PSC, ha aixecat la protesta d'Omnium Cultural i de la Plataforma per la Llengua, que han denunciat la "feblesa" del govern i l'actitud "negativa" d'algunes forces polítiques.

Els veïns de la Llosa, contra l'abocador de la Teixonera

Des de fa temps, la Llosa de Ranes —i altres pobles de la Costera— es veu molt afectada per un abocador de residus tòxics ubicat en la carretera de la Teixonera, terme de Xàtiva. L'abocador és de propietat privada, i part dels veïns de la Llosa han bloquejat com a protesta l'accés a la carretera de camions de residus. La Llosa va viure dimecres una jornada de vaga general contra l'abocador, i l'alcalde Antonio Sanfèlix ha delegat en els seus conciutadans la decisió política sobre el tancament de l'abocador.

TURISME DE BARCELONA INTRODUÏX NOUS PRODUCTES I ACTIVITATS PER ALS VISITANTS A LA CIUTAT

BARCELONA WALKING TOURS

Una nova oferta turística concretada en un itinerari guiat pel Barri Gòtic, centre històric i polític de Barcelona, de la mà d'un guia professional.

El visitant-passejant descobrirà les restes de les antigues fortificacions i del temple dedicat a August que varen construir els romans sobre el Mont Tàber. Aquests vestigis coexisteixen avui amb l'antic Palau dels Comtes Reis, la Catedral i altres edificis gòtics que marquen l'apogeu de la ciutat i de la seva cultura a l'època medieval.

El recorregut que s'inicia al Centre d'Informació Turisme de Barcelona (Plaça de Catalunya) finalitza a la Plaça Sant Jaume amb una visita a l'interior de l'ajuntament, on es pot admirar l'històric Saló de Cent.

Aquest producte ha sigut possible gràcies a la col·laboració entre Turisme de Barcelona i el Barcelona Guide Bureau.

Dia: dissabte (a partir del 5 de juliol)
Hora: 10 h anglès : 12 h català/castellà
Durada: 1,30 h - places limitades (25 pax)
Tiquets: Preu: 950 ptes. (adults)
500 ptes. (nens - 4 a 12 anys)
Venda: Centre d'Informació Turisme de Barcelona. Pl. Catalunya, 17-5
Informació i reserves: 304 31 35

NITS HÍPIQUES A BARCELONA

Després de nou anys d'absència torna a Barcelona l'espectacle d'exercicis equestres de la Guàrdia Urbana, antic "Carroussel".

Aquesta unitat muntada, encarregada dels actes de protocol de la ciutat, realitza exercicis amb cavalls que ballen al ritme de la música formant figures de gran bellesa i dificultat.

Dia: divendres (4 juliol al 26 setembre)
Hora: 21 h
Durada: 50 min.
Lloc: Pista d'hípica de la Fòrarda
Av. Montanyans, s/n - Parc de Montjuïc
Capacitat: 1.200 persones
Entrades: Preu: 700 ptes. (adults)
500 ptes. (nens - fins a deu anys)
Venda: Centre d'Informació Turisme de Barcelona. Pl. Catalunya, 17-5
Informació i reserves: 304 31 35
- El Corte Inglés i Tiendas El Corte Inglés

Les Nits Hípiques es poden complementar amb la visita a la Font Màgica de Montjuïc, que funciona durant aquest estiu de 20 a 24 hores.

BARCELONA CARD

La BARCELONA CARD és una targeta que ofereix al turista gran diversitat de descomptes en els llocs més emblemàtics de la ciutat i facilita que el visitant conegui Barcelona amb els màxims avantatges.

Aquesta targeta ofereix descomptes de fins al 50 % a 27 dels museus més importants de la ciutat, 20 establiments comercials, 14 espais d'oci, 11 restaurants, Tombàs, Tibibús i Aerobús, així com transport públic i una assegurança d'assistència gratuïta.

Targetes: 24 hores - 48 hores - 72 hores
Preu: 24 hores - adults (2.500 ptes.)
6-15 anys (2.000 ptes.)
48 hores - adults (3.000 ptes.)
6-15 anys (2.500 ptes.)
72 hores - adults (3.500 ptes.)
6-15 anys (3.000 ptes.)
Venda: Centre d'Informació i Turisme de Barcelona. Pl. Catalunya, 17-5
Tel. 304 31 35
Oficina d'Informació i Turisme de Barcelona, Estació Barcelona Sants

Amb la BARCELONA CARD Turisme de Barcelona fa un pas més per situar Barcelona entre les destinacions turístiques de primer ordre d'Europa i potenciar l'ús de les infraestructures de la ciutat per part dels turistes.

El president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, ha afirmat recentment en una entrevista que la solidaritat econòmica del Principat amb la resta de l'estat s'ha convertit en una sagina inaguantable i ha anunciat que és possible que CiU demani la revisió de la Constitució per donar cabuda a un pacte fiscal entre Catalunya i l'estat. Segons Pujol, s'ha de canviar l'actual sistema de finançament perquè Catalunya no pot aguantar gaire temps més la situació actual i això Espanya ho ha de reconèixer i canviar.

RM

L'economista Ramon Tammes, ex-militant del PCE i del CDS i actualment en l'òrbita del PP, ha obtingut el premi Jaume I atorgat per la Generalitat valenciana i la Fundació Valenciana d'Estudis Avançats, dotat amb 12 milions de pessetes. El lema d'aquesta edició dels premis era "Economia espanyola-integració europea".

RM

La cervesera catalana Damm, l'única que no ha caigut en mans d'una multinacional, vol refermar la imatge d'empresa lligada al país amb el patrocini d'una activitat que cada cop compta amb més adeptes: la dels castellers. Aquesta empresa finançarà amb vint milions de pessetes la pòlissa d'assegurança que cobreix els riscos en cas d'accident de les colles.

Pressions i sorpreses al Consell Regulador del Cava

Tot semblava lligat per fer que el Consell Regulador del Cava, en la primera reunió després de les darreres eleccions, nomenés nou president Manuel Raventós Negra, el propietari de les caves Raventós i Blanc. Els representants dels viticultors n'havien consensuat el nom i els elaboradors semblava que no s'hi oposarien. És més, es creia que per primer cop Freixenet

i Codorniu podrien mantenir-se al marge de la cursa. La situació ho propiciava, un cop tancada la "guerra del cava" amb l'anunci de sancions desiguals per als dos grans i després d'haver renunciat tots dos a presentar candidats propis. A més, es tancava una etapa al consell marcada per les sospites de frau en les anteriors eleccions que van portar a la presidència el director

general de Freixenet, Josep Lluís Bonet, i les acusacions sobre aquest d'haver encobert les irregularitats. Al final, però, res ha estat com s'esperava. Els tres representants de les cooperatives van trencar el pacte i votaren a favor d'un altre candidat, Eduardo Aizpu, de Castell de Perelada. Un candidat, per cert, auspiciat per Freixenet, el principal client dels cooperativistes.

ESTAPÉ RESPON

—Què li sembla, l'augment de contractes fixos que hi ha hagut al juny?

—De moment és un símptoma positiu quant a una reforma

de l'estructura dels salaris en el país.

—Es triomfalisme, atribuir-los a la reforma laboral?

—En tot cas el que puc dir és que hi pot haver una certa precipitació si s'extrapolen tan de pressa.

—Què en pensa, quan el Grup d'Experts de Previsió Econòmica del Ministeri d'Economia diu que s'ha d'abaratir encara més l'acomiadament?

—De moment el que haig d'assenyalar i em sembla pintoresc és que el senyor Cristóbal Montoro, secretari d'Estat d'Economia, els ha acomiadat a ells. Els comentaris indiquen que la raó fonamental és que van ésser nomenats per l'ex-ministre d'Economia Pere Solbes.

—Es realista pensar que l'atur registrat baixarà aquest any per sota dels dos milions de persones?

—Pot ser una barreja de desitjos explicables i d'una possible evolució del mercat de treball. Jo en sóc escèptic.

—Si l'economia creix l'any que ve per sobre d'un 3,5 %, com assegura Rato, creu que cal témer un "rescalfament"?

—No, perquè el que haig de recordar i se sol oblidar és que tot creixement de l'economia espanyola per sota del 3,5% no arriba a la creació d'ocupació neta.

—Per què pot resultar perillós que l'economia creixi massa?

—Perquè no es posessin en perill els equilibris macroeconòmics, especialment inflació i dèficit del sector públic que han costat molt d'assolir.

—Què li sembla que les patronals catalanes SEFES i PIMEC hagin decidit fusionar-se?

—En principi pot ser una reducció de costos d'organitzacions empresarials que sovint són superflues.

El Barça, més que una immobiliària

El president del Barça, Josep Lluís Núñez, en plena pre-campanya per les eleccions a la presidència, s'ha despenjat anunciant gairebé que pensa fer del club una promotora immobiliària. Vol que el Barça no sigui menys que l'Espanyol a l'hora de fer diners amb la requalificació de terrenys, aprofitant que els polítics no miren prim, és clar. Pensa alliberar els solars de tres camps de futbol que el club té a Barcelona per construir-hi habitatges. I perquè ningú no protesti, el Barça ja ha comprat uns altres terrenys a l'Hospitalet, per 250 milions de pessetes, on es construiran tres camps i una residència per al futbol base. Però aquesta no és l'única iniciativa immobiliària que porta al cap. El president blau-grana ja ha arribat a un acord amb Laurent Films per construir un complex de 24 sales de cinema al costat del Camp Nou.

EL RUMOR

Corren rumors que Antena 3 TV i TV3 estan disposades a vendre els seus drets sobre el futbol televisat en la modalitat de "pagament per consum" a Via Digital, la plataforma de televisió per satèl·lit liderada per Telefónica, que té previst iniciar les emissions el setembre. Pel que sembla darrere de la possible decisió d'aquestes dues cadenes de reconsiderar la venda en exclusiva dels drets a canal Satèl·lit Digital hi ha els 130.000 milions que Via Digital ha ofert a canvi de compartir els drets. Canal Plus, l'altra part en litigi, de moment es fa l'estreta, però els 40.000 milions que ingressaria poden fer-la canviar d'opinió. D'altra banda, els problemes dins de Via Digital continuen. Després de la sortida del Grup Recoletos de l'accionariat, es comenta que també la mexicana Televisa vol desprendre's de la seva participació i limitar-se a fornir-lo de programes.

Agustí Contijoch, l'ànima del petit empresari

EL PERFIL

Se'n vol anar sense fer soroll, sense que reparin en ell. De fet, mai no ha buscat el protagonisme. Els seus detractors fins i tot pensen que això no ha fet cap bé a l'organització que ha presidit durant deu anys: PIMEC (Petita i Mitjana Empresa de Catalunya). Que li ha faltat dinamisme i que ha acabat portant aquesta patronal a un estat letàrgic del qual ja és hora que en surti. El fet és que, en un país en què la política i les relacions socials encara es mouen per la lògica de l'espectacle, la prudència i el tarannà conciliador d'Agustí Contijoch potser estaven una mica fora de lloc. Ell no s'ha considerat mai un polític ni tan sols un empresari, ha preferit pensar que era un tècnic. I durant molts anys ha estat una de les úniques veus que ha defensat els interessos dels petits i mitjans empresaris.

Com una espècie de far entre els mars de les grans empreses representades per Foment i la CEOE i uns governs espanyols no massa identificats amb l'economia productiva. Una figura potser testimonial, resistent, però necessària. La seva ha estat una opinió sempre centrada, sense estridències, però prou lúcida per veure els defectes tant a dins com a fora del col·lectiu que representa.

Aquest químic, militant de Convergència i posat des de fa molts anys a empresari va arribar a la presidència

cia de la PIMEC el gener del 1988 gairebé sense voler-ho. N'havia format part des de la seva creació, però, molt d'acord amb el seu tarannà, sempre en l'anonimat. La renúncia de Josep Lluís Rovira, president en aquell moment, per presentar-se a les eleccions del Barça, el va empènyer a acceptar el càrrec amb l'objectiu d'exhaurir el mandat. Però ja no ha pogut desentendre-se'n mai més.

Contijoch voreja els setanta anys. Els seus cabells i la barba blanca li donen fins i tot l'aspecte d'un personatge d'una altra època. I potser no ha sabut adaptar-se al ritme que requereixen els temps actuals. Ell n'és conscient. I per això, segurament, ha estat un dels impulsors de la fusió de PIMEC amb l'altra patronal catalana de les petites i mitjanes empreses, SEFES. Un cop culminat el procés de fusió, Contijoch pensa deixar la presidència de la nova patronal en mans del president de SEFES, Josep González. Potser és l'hora que se'l valori, perquè el que és segur és que ell no es penjarà mai cap medalla.

Literatura de canya i cordell al País Valencià

Joaquim Martí Mestre

Aquest estudi ofereix al lector una mostra d'un gènere, els col·loquis, que gaudi de gran popularitat a la València dels segles XVIII i XIX.

Denes 10 Editorial

"Col·l. d'Investigació Francesc Ferrer Pastor", 2

Ortografia 5 i 6 Treball sistemàtic

Alfred Ramos / Josep Tió

Aquests nous quaderns, amb un disquet opcional, van destinats als alumnes del tercer cicle d'educació primària. Entre les seues característiques, destaquem: l'ús intuïtiu de l'ortografia, una visió constructivista de l'educació, el treball sistemàtic...

Bullent

Neurotafaneries

Adolf Tobena

Les dones i els homes són tan tafaners que han acabat per dirigir el deler explorador vers el darrer refugi de la seva intimitat: el cervell. A Neurotafaneries trobareu un mostrari variat i entretingut de troballes psicològiques i psiquiàtriques.

Bromera

"Sense fronteres", 3

Diversos sectors de Nicaragua han denunciat la reorganització de la Guàrdia Somocista, l'antic cos pretorià del dictador d'aquest país. Amb la caiguda de l'antic règim, l'any 1979, els sobrevivents d'aquest grup van fugir del país, però des de fa dos anys s'estan reorganitzant en coordinació amb l'Asociación de Comandos de la Resistencia (ACOR) i grups d'extrema dreta de Miami i Nicaragua. Els antics guàrdies, que actualment tenen entre 37 i 50 anys d'edat, volen créixer i convertir-se en un partit polític, que tindria el suport d'una organització militar.

El govern rus ha decidit declarar "ciutat tancada" la localitat de Xijani, a la regió de Saràtov, a la vora del riu Volga. A Xijani hi ha l'Institut per a la Síntesi Orgànica, un centre molt important d'investigació d'armes biològiques.

A partir d'ara, tant per entrar-hi com per sortir-ne, els habitants d'aquesta localitat i el tràfic de tot tipus de mercaderies passaran un estricte control.

El passat 2 de juliol, els EUA van reiniciar el seu programa d'assais nuclears, tot i que així violaven el Tractat de Prohibició Total de Proves Nuclears, signat tot just fa un any. Diverses entitats arreu del món han iniciat una campanya per denunciar aquestes proves i aturar les previstes per als propers mesos al desert de Nevada.

La Unió Europea també vol ampliar-se

Després de la incorporació de nous membres a l'OTAN, ara és el torn de la Unió Europea. Aquesta setmana està previst que la Comissió Europea mostri el seu acord amb una primera fase de negociacions amb els que podrien ser els sis nous membres de la UE: Polònia, República Txeca, Hongria, Eslovènia, Estònia i Xipre. Aquestes incorporacions faran que la UE arribi

a 21 membres, cosa que implica una reforma general de les institucions de la UE, tal i com estava establert per al moment en què es passés de les dues desenes de membres.

Fora de l'organització europea s'han quedat cinc aspirants més, que encara no tenen les condicions econòmiques ni polítiques per a parlar d'incorporació, i que són: Lituània, Letònia, Eslovàquia,

Jacques Santer és el president de la Comissió Europea.

Romania i Bulgària. La Comissió ha recomanat que a aquests països se'ls doni un calendari per a complir les condicions necessàries per a ser membres de la UE.

Els partits mexicans es preparen per al 2000

Mèxic viu un dels moments més importants de la seva història. Les passades eleccions del 6 de juliol han fet aparèixer a Mèxic un nou repartiment de poder molt diferent a l'hegemonia de què havia gaudit el PRI fins ara. Les dades oficials donades la setmana passada per l'Institut Federal Electoral —sobre 294 del 300 districtes uninominals al Congrés— són: pel PRI només 159, pel PRD 69, pel PAN 65, i pel PT 1. Aquestes dades, més el triomf del PRD a Mèxic DF, dibuixen un panorama totalment nou amb un partit emergent, el PRD, especialment a la capital i a la meitat sud del país; un gran derrotat, el PRI; i un partit que havia de ser el segon i s'ha quedat en tercera posició, el dretà PAN, que manté certa força al nord del país.

Un cop passada la caparra electoral, tots els partits posaran els estratègics a treballar en les eleccions presidencials de l'any 2000. El PRI serà el partit que viurà més moviments interns, com ja han assenyalat diversos analistes. Aquest par-

El president mexicà, el priista Ernesto Zedillo.

tit, basat en el control de les estructures de l'administració més que no pas en una ideologia ben definida, haurà de debatre's entre els reformadors, reforçats tot i la derrota, i els sectors més durs i reaccionaris, anomenats *dinosaures*, contraris a tot canvi dels vells mètodes caciquils. L'actitud del president mexicà, el priista Zedillo, que ha reconegut el fracàs del seu partit i ha mantingut la netedat dels escrutinis, ja ha significat un important tomb en la manera de fer política del PRI.

Al acusa Israel de fer xantatge amb presos libanesos

L'organització no governamental Amnistia Internacional (AI) ha acusat el govern d'Israel d'utilitzar presos del Líban com a moneda de canvi amb els grups islàmics armats. Segons la informació d'AI, alguns libanesos estan empresonats des de fa dotze anys, sense estar acusats de res ni haver passat per cap tribunal. Aquests presos, segons l'ONG, són alliberats a canvi de l'alliberament o informació de soldats israelians desapareguts al Líban. Amnistia va enviar aquesta documentació el mes de març a Binyamin Netanyahu, però fins ara no han rebut cap resposta.

El portaveu del govern israelià, Moshe Fogel, ha respost ara que es tracta d'una mesura de protecció ja que tots aquests presoners, potser uns 130, estaven involucrats en la preparació d'atemptats.

Núñez

Quan d'aquí a unes dècades els llibres d'història s'aproximin a la figura de Josep Lluís Núñez, hauran de reconèixer l'excel·lència del personatge, i sobretot la seva capacitat de supervivència estretament lligada la seva habilitat per posar-se a la butxaca els seus possibles enemics i rivals. Núñez ha passat de ser aquell candidat de 1978, que era mal vist per tothom, a ser, gairebé vint anys després, una persona aplaudida pels sectors més influents de la societat catalana.

Uns aplaudiments que en alguns casos estan entre la hipocresia i la resignació, però que permeten a Núñez invertir-se com a amo i senyor del club.

Si els llibres d'història es limitessin a fer una simple aproximació estadística a la figura de Núñez, podrien dir que és el president del Barça que més títols esportius va donar al club, que va saber-ne incrementar espectacularment el patrimoni, el nombre de socis, etc. El Núñez de les xifres, de la gestió, és segurament un Núñez impecable. Però els llibres d'història també s'hauran de preguntar, seguint amb l'estadística, per què per exemple, de les quatre eleccions celebrades fins ara sota el seu mandat, en dinou anys, només en una ocasió ha tingut davant una candidatura alternativa. Va ser l'any 1989.

A les altres, no li van caldre urnes per ser president. Ara serà la segona vegada que passarà per les urnes, un cop s'ha assegurat que els vents li aniran a favor.

Fidel al seu tarannà, Núñez ha convocat eleccions a finals de mes, en plena canícula, i ha aconseguit de sorprendre tothom. O no. Perquè repassant la seva trajectòria, era perfectament previsible que la convocatòria fos anticipada —per tenir temps de preparar amb comoditat la commemoració del centenari— i per sorpresa —per dificultar al màxim la vertebració d'una oposició amb possibilitats de guanyar—. Cap opositor mínimament solvent pot dir que la forma en què Núñez ha convocat les eleccions l'ha sorprès. En aquest sentit, la primera errada de l'oposició ha estat la seva manca de previsió. La imatge que han donat els diversos aspirants a la presidència, ara unificats en una sola llista, és la d'una considerable improvi-

sació. Però és que a més, repassant els noms que han sortit a la palestra, dona la sensació que la verdadera oposició a Núñez s'ha quedat a casa. La retirada de la candidatura de Carles Tusquets i Joan Castells, amb tot el que implicava, o la desaparició en el més profund dels silencis de noms que s'havien especulat com a presidenciables, com el de Josep Lluís Vilaseca, demostra que aquí ha passat alguna cosa. Qui podia fer una candidatura amb més garanties per derrotar Núñez sembla que ha decidit quedar-se a casa, i esperar millors temps. Altres han optat per pactar-hi obertament. La mostra més descarada d'aquesta última possibilitat és l'entrada a la junta d'Arcadi Calzada, prohom convergent de la Garrotxa.

La incorporació de Calzada se suma a la llista de fitxatges "polítics" que ha fet Núñez en els darrers anys per tenir contents les dues principals famílies polítiques catalanes. Sixte Cambra, el rival de Núñez el 1989, té cadira a la junta des de 1993. La família socialista, que durant anys ha vist en Núñez un contrapès a una suposada voluntat hegemònica de l'entorn de Jordi Pujol, també hi té les seves cadires, amb Jaume Sobrequès o Jordi Parpal. Però la mostra més evident de la síntesi política que ha construït el *nunisme* la representen els dos assessors d'imatge que té en nò-

mina: Josep Maria Gené, responsable d'imatge del govern de la Generalitat i de nombroses campanyes de CiU, i Pere Oriol Costa, l'expert en comunicació més reconegut de la família socialista.

Mentre uns esperen millors temps, Núñez ja prepara el futur. De la mà del seu fill, que ja fa anys que pertany a la junta, entraran a la nova direcció del club quatre joves pertanyents a influents famílies barcelonines: Juan José Giró Godó, Artur Mas Sardà, Miquel Suqué Mateu i José M. Coronas. Públicament són presentats com un element de renovació i rejueniment de la junta. Però la seva missió és una altra. Tots són amics del fill del president, companys de promoció d'ESADE, socis del golf de Puigcerdà i tenen un destí comú: preparar el *postnunisme*. O com va dir algú, deixar-ho tot "*atado y bien atado*". ■

PERE MARTÍ

"Qui podia fer una candidatura amb més garanties per derrotar Josep Lluís Núñez sembla que ha decidit quedar-se a casa, i esperar millors temps."

Els ministres passegen

Per fi! La impressionant, moderna i caríssima nova seu del Consell Insular d'Eivissa i Formentera, orgull i maldecap del president eivissenc, Antoni Marí, tindrà una estrena de luxe. Dilluns 21 de juliol els governs d'Aznar i de Jospin hi faran la primera reunió conjunta de treball, després de l'arribada al poder dels socialistes francesos. Evidentment, el ministre Abel Matutes és qui ha servit en safata de plata al seu col·lega de partit aquesta cimera hispano-francesa, que, si més no, servirà per presumir d'edifici i superar les crítiques al president pitius d'haver estirat més el braç que la màniga en la construcció de la seu del consell.

Però a part d'això la cimera ha de servir per moltes més coses. Primer de tot, perquè els ministres dels dos governs es vegin cara a cara, ja que fins ara no han tingut cap oportunitat de reunir-se a soles. I també hauria de servir, per descomptat, per solucionar temes pendents, encara que els resultats concrets de la cimera dependran de la voluntat política dels dos governs d'arribar a acords.

Perquè no hi ha dubte que en la relació hispano-francesa hi ha molts dossiers oberts (pagesos i camioners, TGV, OTAN, Algèria...) i se n'haurien d'obrir més (llengua catalana, Barcelona 2004...) Val la pena recordar als ministres —modestament— alguns dels deures pendents. L'absència dels dos primers ministres —José María Aznar i Lionel Jospin no aniran a Eivissa—, serà un avantatge perquè podran treballar amb la tranquil·litat de no haver de dedicar tant de temps al protocol. Fins i tot, abans de les sessions de treball tindran temps de fer un passeig en barca que els ha preparat l'Abel Matutes...

A la reunió, hi aniran catorze ministres, set de cada govern, segons les últimes previsions. Seran els titulars d'Exteriors, Interior, Justícia, Defensa, Transports, Cultura i, per descomptat, Agricultura. Loyola de Palacio per part espanyola i Louis Le Pensec per part francesa, es miraran a la cara, agafaran forces i començaran a discutir sobre els assalts dels pagesos francesos als camions espanyols carregats de fruites i hortalisses. Ja vam comentar-ho en l'anàlisi de la setmana passada i no cal afegir gaires coses

més, sobretot perquè la mateixa comissió europea ja ha cridat l'alto dues vegades al govern de París. Però aquests dos, De Palacio i Le Pensec, estan condemnats a aprofitar el temps a Eivissa sense relaxar-se gaire.

Abel Matutes també té feina, perquè a part de fer d'amfitrió ha d'aconseguir que el seu col·lega Hubert Védrine concreti quin collons de política té París en relació amb Algèria. Es un fet que Alacant està a 28 minuts d'avió d'Alger, la capital d'un país en situació gairebé de guerra civil. El "dret" històric de França a fixar la política de la

Unió Europea en relació amb el Magrib no l'autoritza a fer-ho sense comptar amb els altres —que, sigui dit de passada, també tenen interessos a la regió: el gasoducte Magrib-Europa, posem per cas.

Hi ha més coses. El TGV Barcelona-la Jonquera, per exemple. Tant Madrid com París competeixen per veure qui triga més a fer arribar la via d'alta velocitat a la frontera. No hi haurà bon *feeling* entre Arias Salgado i el seu homòleg Jean-Claude Gayssot: Arias acaba d'adjudicar la segona llicència de telefonia amb fils a un consorci hispano-italià i ha desestimat l'oferta de France Télécom, i a més a més el ministre espanyol és de dretes i el francès, del partit comunista. Mala peça. No trobaran el moment d'acabar el passeig en barca.

Els de Defensa parlaran de com fer la complicada integració de França i Espanya a l'estructura militar de l'OTAN, plena d'entrebancs i problemes d'orgull "nacional", i els d'Interior i Justícia tindran tema de sobres amb ETA... Tot molt previsible. Però hi ha uns altres temes llastimosament poc probables, com la implicació dels governs de Madrid i París en la normalització del català: una de les assignatures pendents més clamoroses que ja toca superar. Només cal posar el mateix interès que dediquen a la promoció del francès o el castellà. Però els ministres d'Ensenyament, casum l'olla, no van a Eivissa.

Almenys, seria tot un detall que la pintoresca ministra espanyola de Cultura aconseguís el suport del seu col·lega francès per a la candidatura de Barcelona a la capitalitat cultural europea del 2001 i al Fòrum Universal de les Cultures del 2004. ■

JORDI FORTUNY

"No hi ha dubte que en la relació hispano-francesa hi ha molts dossiers oberts (pagesos i camioners, TGV, OTAN, Algèria...) i se n'haurien d'obrir més: llengua catalana, Barcelona 2004..."

Les clavegueres de l'OTAN

Segurament a Allan Francovich li hagués agradat molt anar a la cimera de l'OTAN a Madrid. Però no va poder ser: el periodista americà Allan Francovich morí el passat 18 d'abril quan passava la duana de l'aeroport de Houston, oficialment víctima d'una crisi cardíaca.

La notícia ens va agafar per sorpresa a tots els qui el coneixíem i ens va omplir de tristor. Allan Francovich era un periodista d'alta volada, especialitzat en documentals d'investigació de difusió mundial, com les xarxes Stay Behind muntades pels serveis secrets americans a Europa, o el rerefons de l'atemptat de Lockerbie. Residia a Londres i era molt amic dels seus amics. Els últims temps ens trucàvem sovint i ens explicàvem les investigacions que teníem en marxa. Feia mesos que volia passar un cap de setmana a Barcelona, però mai no ho va fer. Cap dels seus amics sabíem res del seu cor, però alguns sí que coneixíem bé el que portava entre mans. Des de feia mesos, Allan investigava l'assassinat del primer ministre suec Olof Palme l'any 1986 i les clavegueres de l'OTAN. Havia viatjat als Estats Units seguint una pista que el podia portar fins l'autor del crim. Tenia el seu nom, la direcció i, fins i tot, la seva foto. Era un tirador d'elit entrenat per la CIA, que va treballar un llarg període per a la Savak —la policia política del xa de Pèrsia— i que després es reciclà en assassí professional.

Després de deu anys d'investigacions infructuoses, Francovich, amb el suport de documents d'alt nivell, estava a punt de revelar que l'anomenada "Operation Tree" (nom en codi de l'assassinat de Palme) es muntà a finals de 1985, en el curs d'una sèrie de reunions del SOPS (Specials Operations), un organisme ultrasecret que aplegava en el si de l'OTAN els representants dels serveis secrets dels estats membres i, fins i tot, d'alguns països neutrals, com és el cas de Suècia. Un *rapport* d'una d'aquestes reunions del SOPS, amb el segell de "Cosmic", la classificació que l'OTAN dona als documents més secrets, afirmava que un vaixell suec carregat d'urani 235 enriquit havia sortit cap a Nova Delhi amb certificats falsificats per camuflar l'origen del carregament. Un repre-

sentant americà confirmà en la mateixa reunió el suport del primer ministre suec a les accions de l'empresa d'armament Bofors a l'Índia i als seus compromisos de proveir de "grans quantitats d'urani" Nova Delhi.

No cal dir que l'OTAN no volia que l'Índia es convertís en un estat nuclear independent, però va ser més que res el futur de l'organització militar en el flanc nord d'Europa el que inquietà el SOPS. Els informes obtinguts per Francovich parlaven amb detall d'una operació d'espionatge resultant "de l'esforç comú dels Estats Units i el Regne

Unit" a l'interior de l'equip d'Olof Palme i que va donar com a resultat "l'obtenció d'una còpia de l'ordre del dia secret del primer ministre suec per una reunió a Moscou que se celebraria el primer trimestre de 1986". La trobada era per discutir la desmilitarització de Finlàndia i el desmantellament de Muskóc i Karskfona, dues estacions d'escolta electrònica de l'OTAN encarregades de seguir els submarins nuclears soviètics.

Un altre document del SOPS encara és molt més explícit i revela que "la situació actual fa imperativa la posada en marxa de l'Operation Tree", afegeix que "la gestió del projecte és local i els tècnics importats" i, fins i tot, arriba a precisar que "SOPS s'ha assegurat que es mantindrà la distància necessària per possibilitar qualsevol

desmentit". Ço que vol dir clarament que si bé l'organització de l'assassinat seria una qüestió dels suecs, els executors vindrien de l'estranger. Les fonts que tenia Francovich li van confirmar, posteriorment, que va ser en el curs d'una reunió a Wiltshire (Anglaterra), el mes de gener de 1986, i en una casa utilitzada per un grup anomenat Yggdrasil, on els noms dels "tècnics" van aparèixer per primera vegada. El SOPS envià dos representants a la reunió, un holandès i un italià, aquest últim molt lligat a la Gran Logia P2, encapçalada per Licio Gelli, especialista en tota mena de complots i que, tres dies abans de l'assassinat de Palme, va enviar un telegrama a un amic seu del Republican National Committee dels Estats Units molt significatiu: "L'arbre suec és a punt de caure. Dieu-li-ho al nostre bon amic Bush". Però, evidentment, de tot això a la reunió de Madrid no se'n va parlar gens ni mica. ■

XAVIER VINADER

"Des de feia mesos, Allan investigava l'assassinat del primer ministre suec Olof Palme i les clavegueres de l'OTAN. Havia viatjat als EUA seguint una pista que el podia portar fins l'autor del crim."

Bibiwatch

Bibiwatch és el nom d'una web que va seguint tots els despropòsits polítics del primer ministre israelià Binyamin –“Bibi”– Netanyahu des que va prendre possessió del càrrec fa poc més d'un any. Ara per ara, el líder conservador israelià no sembla disposat a donar treva a Eric Lee, el *kibbutznik* (habitant d'un kibbutz) que manté al dia aquest espai d'Internet que en català anomenaríem “a l'aguait de Bibi”.

Lee, però, ha demostrat que encara té temps per a l'anàlisi, i en el seu penúltim article, que titulava “Una carrera contra rellotge: eleccions anticipades o guerra”, coincideix bàsicament amb l'informe que acaba de fer públic el SIPRI, l'Institut Internacional d'Investigació sobre la Pau. Aquesta organització independent amb seu a Estocolm qualifica aquest any de “decisiu” per al conflicte àrabo-israelià i afegeix que “la història accidentada de la regió demostra que qualsevol dinàmica que substitueixi el procés de pau serà sagnant”.

El SIPRI també culpa Netanyahu de la situació de bloqueig total de les converses amb els palestins des de fa quatre mesos, quan va començar la construcció d'un nou barri jueu a la Jerusalem oriental ocupada. Acaba preguntant-se si el primer ministre actua per consideracions de política interna o si és que realment pensa que pot imposar unilateralment un canvi fonamental en el procés de pau.

Tots dos factors no són incompatibles i han representat un paper important en l'aventurada actuació de Netanyahu. Però a partir d'ara caldrà considerar-ne un tercer, encara més perillós: que el primer ministre deixi de controlar la situació. L'última crisi de govern, tancada en fals la setmana passada, apunta cap a aquesta hipòtesi.

La crisi va començar fa un mes amb la dimissió del ministre de Finances Dan Meridor. Aquest simple fet va provocar una lluita de barons dins la coalició de govern de vuit partits, cada vegada més exigents davant la creixent debilitat del primer ministre. El pols, el van protagonitzar els titulars d'Exteriors, David Levy, i el d'Infraestructures, l'ultrafalcó Ariel Sharon, que Netanyahu volia nomenar

nou ministre de finances i membre del gabinet restringit on es prenen les decisions respecte al procés de pau.

Finalment Netanyahu, com sempre, va improvisar un intent de solució per aconseguir a tots i mantenir-se ell en el poder: no va ascendir Sharon en l'organigrama oficial com demanava Levy, però ha inclòs el líder dels falcons entre els seus ministres-consellers en temes de seguretat. Un equilibri que serà precari: fins que Sharon no compleixi les amenaces i llenci un nou atac frontal per aconseguir un ministeri de més pes.

JOAN ROURA

“Binyamin Netanyahu tanca en fals la pitjor crisi del seu govern i perd encara més el control dels esdeveniments, quan el procés de pau és sacsejat per un rebrot de la Intifada.”

Mentrestant, el procés de pau, sacsejat per un rebrot de la Intifada, continuarà segrestat per la interinitat i amenaçat per l'ombra de Sharon: l'home que provocà la guerra del Líban el 1982 i que va haver de dimitir del Ministeri de Defensa quan es provà la seva complicitat per passiva en les matances de palestins a Sabra i Xatila.

El govern israelià, de fet, ja es prepara per un escenari de catàstrofe. De moment ha filtrat un pla militar per tornar a recuperar els territoris autònoms de Cisjordània i de Gaza i per detenir-hi els responsables palestins en cas que es generalitzi un enfrontament entre soldats israelians i policies palestins com el del setembre de l'any passat.

La pregunta, però, és què faria després l'executiu israelià. Com justificaria la mort de sol-

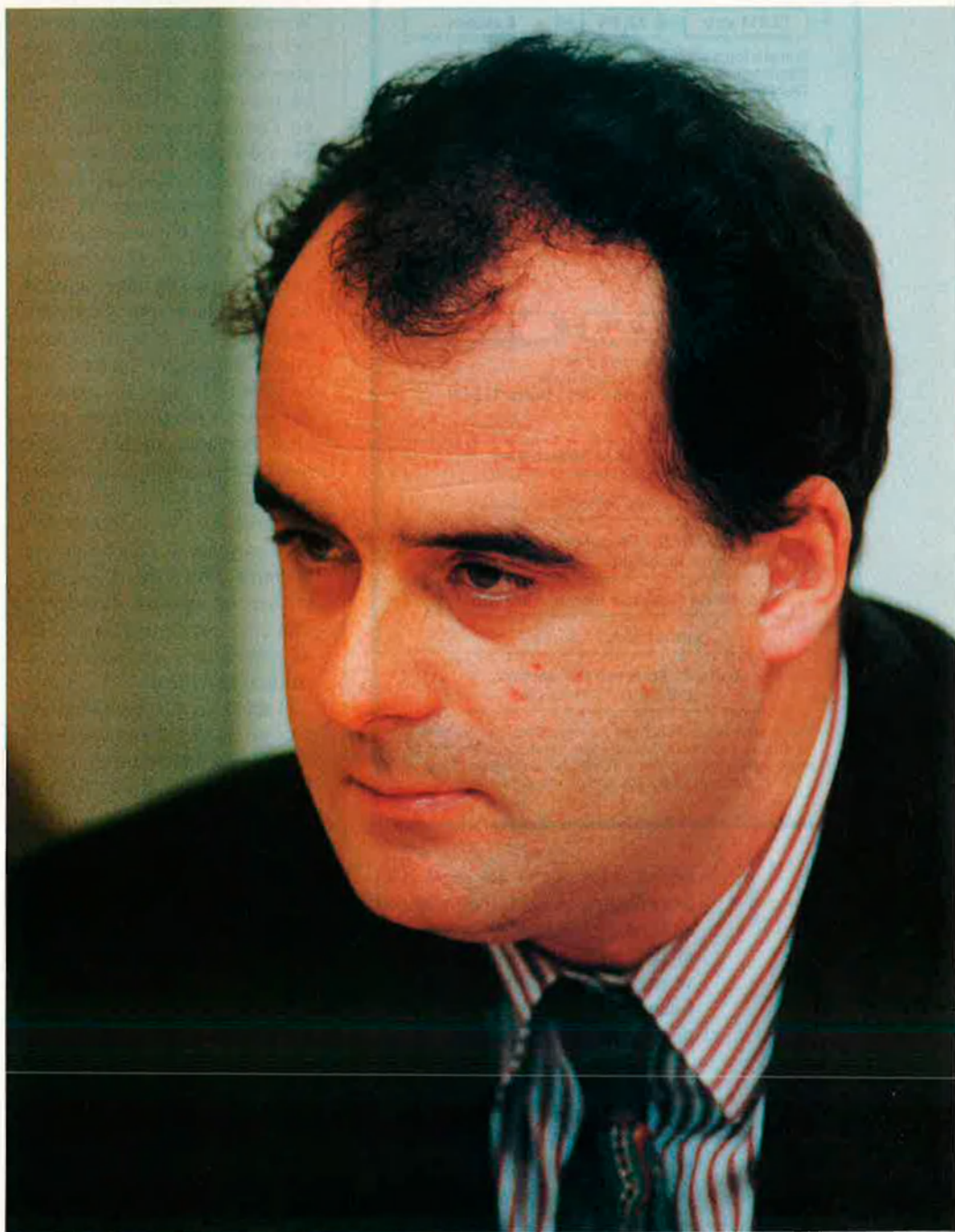
datos, què diria als familiars dels civils israelians caiguts en atemptats, com afrontaria el cost econòmic. El president Ezer Weizman no amaga la seva preocupació. Superada l'última crisi de govern, declarava a la radio pública: “El problema no és qui ha de ser ministre de Finances o quines són les competències de David Levy. El problema és que ha arribat l'hora de negociar amb Arafat com el dirigent autèntic i elegit democràticament que és”.

Però els rellotges dels ministres de Netanyahu fa temps que van endarrerits. El mateix Sharon encara el porta d'abans de la pau firmada l'any 1993 i continua qualificant Arafat de “criminal de guerra”. Amb personatges així, aquesta tardor pot ser molt conflictiva. De moment, Eric Lee s'ha quedat sense vacances. I qui vulgui comprovar-ho, només cal que vagi a l'ordinador i teclegi l'adreça <http://www.ariga.com/bibiwatch/core.htm>. ■

El PNB obre l'era sobiranista

El Partit Nacionalista Basc s'ha embrancat en la recerca d'un model de sobirania política i econòmica, anomenat "Nou quadre de poder", que respongui la pregunta "I després de l'estatut, què?"

El Partit Nacionalista Basc (PNB) parla en clau de futur. Ha començat a concretar les seues aspiracions polítiques. Per respondre les diverses crítiques que els acusen de no tenir pensament polític i de fer un discurs poc homogeni, els *jelkides* (dirigents del PNB) s'han tret de la mànega una nova proposta engrescadora per situar Euskadi en una posició de sortida òptima per a pujar al "tren Internet polític" de l'Europa de la moneda única. És per això que l'Euskadi Buru Batzar (EBB) —màxim òrgan executiu del PNB— s'ha embrancat en el desenvolupament d'un "Nou quadre de poder", un nou model de sobirania política i econòmica per a Euskal Herria que, a les portes del nou mil·lenni, garanteixca a la ciutadania basca les majors cotes de progrés i de benestar. Aquest pla d'actuació de l'EBB respon algunes de les preguntes formulades per un altre dirigent del PNB, Juan Mari Ollora, en el seu llibre *Una vía para la paz*, on posa sobre la taula la necessitat d'aclarir "quin projecte ofereix el PNB als ciutadans bascos avui i ara". Després d'exercir el poder a Euskadi durant vint anys, els nacionalistes bascos han

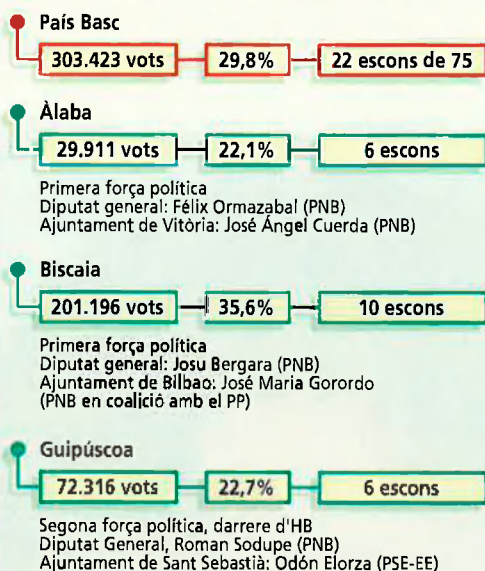

Joseba Egibar, portaveu 'jelkide' del PNB. És un dels impulsors del "Nou quadre de poder" que estudia l'Euskadi Buru Batzar i que podria convertir-se en el programa electoral de 1998.

DAVID FERNÁNDEZ

Eleccions autonòmiques de 1994

Cartes del PNB al Govern Basc

Presidència: José Antonio Ardanza

Vice-presidència i Conselleria de Finances i Administració Pública: Juan José Ibarretxe

Conselleria Superior: Juan Maria Atutxa

Sanitat: Inaki Azkuna

Cultura i Portaveu del Govern: Mari Karmen Garmendia

Transports i Obres Públiques; Comerç, Consum i Turisme i Justícia, Economia, Treball i Seguretat Social són en mans socialistes; Ordenació Territorial, Habitatge i Medi Ambient i Educació són en mans d'EA.

Lideratge polític, no cultural

El Partit Nacionalista Basc ha exercit un lideratge indiscutible en la vida política basca des del final del franquisme. Sense grans majories, característica d'un país amb el vot molt polaritzat, els *jetzales* han copat l'àmbit institucional després de la crida a l'ordre que la direcció del partit va fer a finals dels anys setanta. Però aquella crida va provocar un buit molt gran en l'àmbit cultural i lingüístic; els valors del PNB s'abocaren en la gestió institucional perquè volien demostrar que el PNB era capaç de fer una gestió eficaç. El PNB va abandonar la gestió cultural de base i aquesta va ser copada per l'esquerra abertzale. El sociòleg Xabier Aierdi afirma que "un partit que ha passat vint anys al capdavant del govern havia d'haver exercit el lideratge cultural, i l'únic que ha fet és intentar destruir les propostes culturals que li ha formulat l'esquerra abertzale". L'ensenyament del basc, per exemple, l'ha dirigit l'esquerra, el diari en euskara *Egunkaria*, l'ha tret l'esquerra al carrer, i així quasi tot el que afecta l'àmbit cultural i lingüístic.

El repte de la construcció del país no ha tingut una concreció pràctica en matèria cultural, al PNB li han faltat criteris definits

sobre la política cultural. Però aquest partit accepta les crítiques. Egibar opina que és una conseqüència de la institucionalització del partit, "el PNB ha descansat en les institucions, mentre que les organitzacions socials de l'àmbit cultural i lingüístic han quedat en mans de l'esquerra sociològica", afirma Egibar.

Inigo Urkullu, dirigent del PNB de Biscaia, també reconeix que l'atenció del seu partit s'ha centrat en altres matèries. Tot i això l'actitud desconfiada i tancada del Govern Basc amb aquestes organitzacions ha variat en els últims anys i ha obert les portes a acords importants –però encara insuficients– amb entitats implicades en l'ensenyament del basc a adults o amb mitjans de comunicació en aquesta llengua: "el nou context ens obliga a canviar les formes per arribar a acords amb aquest món, opina Egibar. Urkullu, però, reconeix que al PNB li ha costat molts anys adonar-se que la finalitat d'un partit polític no és convertir-se solament en un "partit-institució", sinó funcionar alhora com un "partit-mitjancer". "El partit és conscient que ha de recuperar aquesta relació amb la societat", admet Urkullu. I. G.

arribat a les portes del segle XXI amb la caparra del treball realitzat en les darreres dècades i veuen que el nou context internacional se'ls ve al damunt sense haver posat els fonaments de la casa amb garanties per afrontar els reptes del futur.

Diferents analistes polítics hi veuen un intent de distanciar-se ideològicament del PP i de trencar la imatge de cordialitat en les relacions amb aquest partit concretada en l'acord del concert econòmic. El sociòleg José Manuel Mata afirma que "el problema del PNB és que en aquest moment no és a les

antípodes del PP" i per això vol enfortir la seua identitat i passar de l'ambigüitat constant –avui independència, demà Estatut– a la concreció del seu pensament. Les eleccions autonòmiques ja s'ataïllen en l'horitzó i la darrera enquesta d'Esukobarómetro mostra que el nacionalisme perd atractiu.

'De tu a tu'. L'Estatut de Guernica, pedra angular de l'autogovern basc, ha estat l'instrument del PNB. Però el futur exigeix superar el sostre estatutari (falten unes quaranta competències) i establir

relacions "de tu a tu" amb l'estat espanyol, previ pacte d'un nou estatut de sobirania. És a dir, "l'Estatut no és l'objectiu del nacionalisme basc, sinó la conseqüència d'una negociació política en un context determinat", com afirma el portaveu *jelkide* Joseba Egibar, qui opina que el "Nou quadre de poder" que estudia l'EBB, i que es podria convertir en el programa electoral dels comicis del 1998, pot esdevenir el projecte col·lectiu que il·lusione el poble basc que demana l'analista Ramón Zallo.

Ollora coincideix amb Egibar en

ue en aquest moment no és a les antípodes del PP"

bastants punts. "No podem funcionar amb les mateixes bases estratègiques i pràctiques com fins ara", afirma Ollora. Segons aquest polític de Vitòria, els nous protagonistes de la competitivitat són els espais econòmics homogenis i en aquest context "el repte dels nacionalistes és de replantejar els límits dels nacionalismes, repensar-los, estudiar detalladament el quadre d'autogovern i definir si necessitem un altre quadre més ampli per respondre a aquesta situació".

Construir país. Però cap a on va Euskadi amb aquesta proposta de futur?, cap a l'autodeterminació?, cap a la independència? Ni una cosa ni l'altra. El president del PNB, Xabier Arzallus (vegeu entrevista a la pàgina 24), ho va dir fa poc: "Que estiguen tranquils a Madrid. En aquest document encara no reclamem la independència." En opinió del PNB, cal apostar per la construcció del País Basc des d'u-

ARXIU

Joseba Arregi, ex-conseller de Cultura del Govern Basc. Encarna la manca de criteris culturals que ha caracteritzat la política del PNB al llarg de tot el seu mandat.

na perspectiva nacional, però amb plantejaments que sintonitzen amb els nous temps, és a dir, sense recórrer a esquemes caducs basats en la concepció estat-nació ja superada. El repte és enfortir l'economia i la personalitat política i cultural. Europa és a la vora, però la nova configuració europea encara no es

pot palpar i l'objectiu, segons el PNB, ha de ser ocupar el lloc adequat, en el moment adequat i amb garanties per poder abillar-se amb "el vestuari jurídic" resultant d'aquest procés. "De la mateixa manera que l'Estatut ha permès de fer un camí, per poder afrontar els nous temps necessitem altres fa-

Canvie la seua vida. ENCARA QUE NOMÉS SIGA quan viatge

Li presentem Euromed, Un concepte de viatge que li permetrà relaxar-se, descansar, sentir música, veure una pel·lícula o treballar aprofitant al màxim el seu temps. I sobretot arribar abans, onsevol on vulga arribar. La pròxima volta que viatge, utilitze el nou servei de Renfe Euromed. Canviarà la seua vida.

Alacant - València - Castelló - Tarragona - Barcelona

Euromed
DEIXE'S Portar

Caminar al marge d'ETA

Caminar al marge d'ETA. Aquest és el plantejament del Partit Nacionalista Basc (PNB). Continue o no continue ETA, tant si persisteix o no el conflicte violent, Euskadi ha de caminar i ha de resoldre les incògnites i reptes que se li presenten.

Però no pot oblidar que al seu costat esquerra hi ha ETA i tot el seu món, que exerceix una pressió important i que condiciona molt la vida política, social i cultural basca. A començament d'any el PNB posà ordre al seu caos intern –des d'Atutxa a Egibar hi ha molts quilòmetres– i va fer públic un document sobre pacificació d'onze punts “descafeïnats”, i sense gaires aportacions fora del diagnòstic de la situació de violència i de la necessitat de fer alguna cosa per superar-la. En aquest sentit, el PNB és conscient que l'opció violenta mina les forces del poble basc i incideix negativament en la construcció, en el progrés, en l'equilibri so-

cial, en l'economia i en la imatge del País Basc.

El problema de la violència no es pot resoldre per una via exclusivament policíaca; el diàleg i la negociació són imprescindibles, per això el PNB està disposat a arriscar i a moure's per aconseguir la pau sense que això impliqui abandonar o desvirtuar l'alternativa del PNB ni la seua estratègia política. Els *jetzales* (seguidors) adverteixen que no estan disposats a quedar-se inactius davant un estancament permanent de la negociació bilateral entre ETA i el govern espanyol.

El PNB al seu torn valora positivament els efectes del Pacte d'Ajuria Enea perquè ha conscienciat la societat contra la violència, però lamenta que aquest pacte “s'haja desenvolupat de manera reduccionista” per comptes de convertir-se en una autèntica oferta de normalització i de pacificació. Reivindica la revitalitza-

ció i la reformulació sense aclarir en quin sentit. La proposta també obre les portes a altres formacions polítiques, sindicals i socials “sense exclusions” amb l'objectiu de reconduir la solució a l'actual dinàmica de violència.

Per tant, el nou quadre de poder i la resolució del conflicte violent, per bé que interrelacionats, han de caminar, segons el PNB, de manera autònoma, encara que l'evolució en un dels dos àmbits pot comportar millores substancials en l'altre. Però a Euskadi, tant en matèria política, com social o cultural, la societat ha començat a treballar al marge dels cops que diàriament etziba la situació d’“anormalitat” política, ha hagut d'aprendre a conviure amb aquest problema i a buscar els recursos per continuar treballant i apostant pel futur del país.

El País Basc ha d'afrontar els reptes lingüístics, polítics i d'altra mena amb ETA o sense. **I. G.**

cultats”, opina Egibar. L'estratègia seria buscar un canal pel qual el País Basc pugui configurar una relació entre iguals com la que mantenen la resta de països de la UE.

Previ a aquest nou quadre de poder hi ha un quadre de situació que es fonamenta en una enquesta que està realitzant el PNB per conèixer els obstacles, prioritats i necessitats de cada àmbit de govern. És a dir, estudiar les limitacions que, per exemple, troba el conseller d'Indústria basc quan vol fer un pla industrial autònom. Per tant, si el País Basc és competent per exercir la sobirania en matèria fiscal –“el concert econòmic ha ultrapassat la barrera de l'Estatut i ha aconseguit un nivell sobirà”, ens deia Egibar–, per què no marcar-se objectius similars en altres àmbits? Per això el PNB treballa aquesta estratègia amb vista al 2005, marcant-se reptes col·lectius però alhora tangibles, que no acaben diluint-se. El projecte defuig de fer servir el terme autodeterminació, perquè és un punt que avui per

“Si el País Basc és competent per exercir la sobirania en matèria fiscal, per què no marcar-se objectius similars en altres àmbits?”

avui no suscita el consens a Euskadi, i aposta explícitament pel sobiranisme, i recorre al recurs jurídic de la Disposició Addicional Primera de la Constitució (“La Constitució empara i respecta els drets històrics dels territoris forals”), que possibilita sense gaires alteracions accedir a un principi de sobirania basat en els drets històrics anteriors a la Constitució. Segons els *jelkides*, el reconeixement de

l'Estatut “no implica negar els drets històrics d'Euskal Herria”. La sobirania pertany al poble i l'estructura política n'ha de ser una conseqüència. “Si aquest punt de vista es planteja de manera democràtica i, al seu torn, té l'aval de la majoria de la ciutadania basca, l'estat l'haurà d'acceptar si no vol provocar un nou conflicte democràtic”, opina Egibar. Límits? Aquells que estableix la llei.

Referèndum popular. “Paraula, persuasió i convenciment” són les eines per buscar la socialització d'aquest projecte. Un plantejament d'aquesta classe, segons Ollora, “primer exigeix una feina teòrica important, després té una part d'estratègia i de tàctica política, i finalment una altra part de principis polítics bàsics, un dels quals és el dret a l'autodeterminació o àmbit basc de decisió. Sempre, és clar, comptant amb la voluntat dels ciutadans bascos, incloent-hi els navarresos i els d'Iparralde. El model de referència serà el del Quebec i es

tes col·lectius però tangibles, que no acaben diluïts

KARLOS CORBELLA

Juan Mari Ollora, dirigent del PNB. És autor del llibre *Una vía para la paz*.

materialitzaria en un projecte de llei aprovat per les institucions basques i que hauria de respectar l'àmbit basc de decisió, l'articulació política i institucional de Navarra i d'Iparralde i també la presència a Europa, amb competències plenes en totes aquelles matèries no cedides a la UE.

El mateix Egibar ha avançat quina podria ser la pregunta d'un referèndum: "accepta vostè que Euskadi accedesci a la sobirania, després d'haver ofertat formalment a Espanya un nou estatut de relacions econòmiques i polítiques en el marc del projecte de llei sobre el futur d'Euskadi aprovat pel Parlament basc?"

Fins aquí, la proposta del PNB. Però qui fa aquesta proposta "engrescadora" no és un partit majoritari que governa amb majoria absoluta des de fa vint anys a Euskadi. És el partit majoritari, sí, però amb el 29,8% dels vots. No oblidem que el PNB té un pes específic importantíssim en la societat i en l'administració basca, però que està obligat a "convivre" amb altres opcions polítiques. De manera que no solament ha de convèncer la societat basca, sinó el conjunt de les forces polítiques d'Euskadi, que amb la calculadora electoral a mà, difícilment acceptaran una proposta eixida del PNB. A Euskadi, el "partit" *-Al-derdia*, en euskara- no és el país. El país es un conglomerat de moltes coses més i el PNB hi ha de conviure per força.

Iñaki Gorostidi (Sant Sebastià)

XIX Premi Joanot Martorell

narrativa

Extensió mínima: 150 fulls
1.500.000 ptes

XXXV Premi Ausiàs March

poesia

Extensió mínima: 250 versos

Termini: fins al 13 de setembre de 1997. Demaneu les Bases a l'Ajuntament de Gandia o consulteu-les a:
<http://www.bromera.com>

PUBLICA. Edicions Bromera

AJUNTAMENT
DE GANDIA

"M'interessa més
la constitució
d'Europa que no
la d'Espanya"

Xabier Arzallus, president del PNB, anunciava fa poc que l'any 2000, quan ell en tindrà 67, deixarà el càrrec. En aquesta entrevista, l'home fort del nacionalisme basc parla de les bases teòriques sobre les quals s'ha de construir l'Euskadi post-Arzallus.

Xabier Arzallus és el PNB o el PNB és Xabier Arzallus. És el president del partit i diu que té més autoritat que poder. És un dels pocs que dubten, a Euskadi i a l'estat espanyol, que qui realment governa al País Basc és el senyor Arzallus. "Estaria en contra del que sóc si intentara governar des de l'ombra", reconeix. Dues dècades al capdavant d'"el partit", orador sense parió, polemista i "gat vell". Les "coses d'Arzallus", les seues eixides de to i les declaracions maximalistes —recordeu l'incident del famós Rh basc— el converteixen en un dels personatges que rep més vituperis i afronts. Els detecta, els assimila i salta a l'arena a bregar contra braus enfurits, sense capot ni espasa... i els toreja. Solament Arzallus pot dir el que diu i solament a ell li és permès de dir-ho.

—El PNB s'ha afanyat a fer públiques les renúncies

d'Ardanza i Atutxa com a candidats a les pròximes eleccions. Vostè també ha anunciat que abandonarà el càrrec d'aquí a tres anys. Al seu torn han presentat un esbós de programa polític i electoral per a 1998 que inclou el nou quadre de poder. Hi ha qui hi veu una estratègia del PNB.

—No hi ha cap connexió entre aquestes coses. Ardanza no hi continua perquè no vol continuar i punt. El fet que jo continue o no, no té cap relació amb la continuïtat d'Ardanza. Jo, simplement, tindrè 67 anys quan acabe el meu mandat, i em sembla que seguir quatre anys més és tancar el camí a la gent jove que pot entendre millor que nosaltres els signes de futur. Són decisions personals. Quant al "Nou quadre de poder", forma part d'un treball, amb vista als vuit anys vinents, quan començarà a aguditzar-se un procés

Nosaltres obrírem un altre panorama ideològic"

enormement important des d'un punt de vista polític i econòmic: la Unió Europea i la moneda única. Nosaltres intentem adequar-nos a aquesta nova realitat. El punt a què has al·ludit no toca ni el dret a l'autodeterminació ni la independència, es tracta d'un estudi en curs que ha de passar per un debat en el si de l'Eusko Buru Batzar (EBB).

—Pot concretar-ne l'esperit?

—Sí, però no s'ha acabat encara, està en un estat previ que passarà per l'EBB. No és exactament el programa que es trau com a tràmit per a unes eleccions. El problema és el mateix que es percep a Catalunya: que es governa de veritat, hi ha àmbits necessaris per fer una labor coherent. L'Estatut té un marc d'acció, l'estat té les seues competències i, independentment del desenvolupament estatutari, són necessaris elements que estan en mans de l'administració central i que entrebanquen el nostre funcionament. Darrere hi ha una teorització: "Després de l'Estatut, què?" Una nació com la basca o la catalana té dret a triar la seua forma de vida; és a dir, organitzar-se com els bascos volen organitzar-se, anar amb els uns o no anar-hi. L'autodeterminació es practica constantment. En la UE hi ha estats que s'han autodeterminat quan decidiren d'entrar-hi, i d'altres que se n'han quedat fora; aquest és l'exercici del dret d'autodeterminació: entrar en un àmbit jurídic i polític que representa una disminució de la sobirania pròpia. És clar que nosaltres vam nàixer com a partit per crear un estat basc. Però tenim una cosa molt clara, quan reclames un dret no pots fer més mal que bé. En aquest camí i amb unes regles del joc, intentem estudiar com serà aquest progrés en l'autogovern.

—Diferents sectors de la societat basca han criticat que el PNB no té pensament ni discurs polític. Aquesta proposta tracta de contrarestar les crítiques i oferir a la societat un projecte polític il·lusionador i de futur?

—A mi la paraula "il·lusionador"

no m'agrada, perquè la desil·lusió ve de la il·lusió. Nosaltres volem ser realistes i buscar la millora de la societat, amb sentit de futur. Totes les idees que han desenvolupat aquests col·lectius a què et refereixes i també les reflexions sobre el dèficit ideològic del PNB, totes han anat al calaix. Jo no sóc un tarròs, sóc llicenciat en Filosofia i en Dret, per tant sé alguna cosa sobre idees. Jo crec que el nacionalisme basc ha tingut les idees justes, les que calia. Tot aquest revolucionarisme, aquest menyspreu a una sèrie de factors de cohesió humana, ja hem vist on ha anat a raure. El PNB ha definit sempre dos conceptes que són filosofia: llibertat i justícia. Si en acabat em diuen que

aquesta justícia s'ha de traduir des d'una interpretació marxista de la història i del futur, en els diferents vessants leninistes o trotskistes... ja s'ho faran! Jo ja vaig passar comptes amb aquestes ideologies fa molt de temps. Quan aquí tothom anava amb la revolució a la mà, nosaltres obrírem un altre panorama. Vam veure per on anava la història, vam veure la perspectiva europea; i quan els altres es dedicaven a altres aventures, nosaltres prenguérem la nostra opció ideològica.

—Algun analista polític ha dit que amb el "Nou quadre de poder" el PNB s'afanya a marcar les distàncies programàtiques i ideològiques amb el PP, perquè ara sembla que les diferències entre totes dues formacions no són tan clares.

—Aquests són els espavilats d'*El País*. Nosaltres quan hem fet això ni ens hem recordat del PP. Això són anàlisis de gent que ha d'escriure cada dia i manifesta una hostilitat constant, sempre tracten de fer una interpretació aguda. El PP és per a nosaltres un partit

"L'Estatut té un marc d'acció, l'estat té les seues competències i, independentment del desenvolupament estatutari, són necessaris elements que són en mans de l'administració central i que dificulten el nostre funcionament."

espanyol, d'obediència espanyola. Nosaltres som els únics bascos d'obediència basca, tots els altres —els partits no nacionalistes— són d'obediència espanyola; són partits implantats, estructurats i dirigits a l'àmbit espanyol. Per tant, és normal que quan parlem del País Basc no parlem d'ells. El PP és un partit espanyol que no és d'aquí perquè manen des de Madrid. *El País* pot dir missa, però a nosaltres ni tan sols ens ha vingut al cap el PP.

—Aquest "Nou quadre de poder" planteja una nova situació que supera l'Estatut i cerca de definir la fórmula d'integració del País Basc en el nou marc europeu?

Xabier Arzallus nega que el PNB busque distàncies amb el PP: "El PP és per a nosaltres un partit espanyol; per tant, és normal que quan parlem del País Basc no parlem d'ells."
(Foto: Juan Carlos Ruiz)

"Ara per ara l'immobilisme d'ETA és absolut; jo no

JUAN CARLOS RUIZ

—Però no busquem de superar l'Estatut. Intentem buscar un camí en què la nostra acció de govern siga cada vegada millor i necessitem recursos que no tenim. Ens hi plantegem com servir millor el ciutadà. No reclamem cap poder militar. Mirem de governar millor el nostre país. Quant a l'Estatut, volem veure com desenvolupar-lo, perquè tenim l'únic estatut d'autonomia que no s'ha desenvolupat. Tots els altres no solament s'han desenvolupat, sinó que també s'han superat, com el català, fins i tot en termes que nosaltres considerem que contenen un rerefons ideològic agosarat. El desenvolupament dels estatuts no comporta cap lesió contra la Constitució. No proposem, per tant, res que pugui escandalitzar ningú; potser no els agrada o no hi estiguen d'acord, però no se'n poden

fer —i molt probablement ho farem algun dia—, llavors no sé amb quines unitats sagrades ens podrien sortir. En tot cas el que proposem ara entra en les regles del joc, dins de l'ordre constitucional. Però és un document que jo desconec encara.

—Xabier Arzallus encara desco-neix el contingut de la proposta del "Nou quadre de poder"?

—El document concret, el desconec, el coneixen els qui l'estan fent.

—Joseba Egibar entreveu un nou escenari en què Euskadi pot pactar un nou estatut de sobirania amb l'estat espanyol, unes relacions "de tu a tu". L'aposta és la sobirania, i descarta, en principi, la independència.

—Jo no descarto la independència, i per descomptat nosaltres sempre hem defensat que el poble basc és sobirà. Sobirà vol dir que està per damunt de qualsevol altra voluntat o llei. En tot cas, aquestes idees d'Egibar sobre sobirania, les hauria de veure, perquè no sé què volen dir. No sé exactament què plantegen aquests ponents sobre les relacions "de tu a tu". Això ho diu Egibar i no l'EBB, que ara per ara no coneix aquest document. Jo el desconec i per tant no té cap autoritat.

—Amb l'articulació política i jurídica actual, els obstacles probablement continuaran existint. Per tant, quina articulació político-jurídica proposa vostè per facilitar la faena al PNB?

—El mateix camí que segueix Catalunya. Catalunya, en el seu Estatut, no preveu una policia, i ja en té una, perquè contra el criteri dels qui feren l'Estatut català, consideren ara que és un factor important per organit-

zar un país. Nosaltres, com Catalunya, també plantegem d'anar ampliant l'Estatut.

—L'Estatut ha aconseguit un suport social majoritari al País Basc, però no ha pogut atraure una part important de la societat, que se n'ha quedat fora. Aquest nou plantejament pretén d'ampliar el consens per aglutinar també aquest sector de la societat basca?

—Potser Egibar ho pretén. Efectivament hi ha un sector, tot l'entorn d'ETA, que des del començament es va negar a acceptar l'Estatut. Alguns poden interpretar que per la via del sobiranisme que Egibar i altres van elucubrant —per pròpia iniciativa, no del partit—, es pot avançar en aquesta línia. I potser n'hi ha d'altres que, basant-se en la Disposició Addicional Primera de la Constitució intenten buscar una espècie d'eina apta per establir una futura negociació política entre ETA i el govern espanyol. Jo no hi crec. Ara per ara l'immobilisme d'ETA és absolut; diuen que vol

negociar amb el govern espanyol, i aquest s'hi tanca completament. Jo no recorde temps de més immobilisme que els que vivim ara.

—De la línia de treball del PNB se'n pot deduir que amb ETA o sense, s'ha de treballar en la construcció del país...

—Sí, és clar, això és el que fem. ETA continua aquí, no ho podem evitar, no els podem convèncer; per a nosaltres és un camí absurd, respon a altres temps. Entrar en la violència és fàcil, el que resulta difícil és eixir-ne. ETA no fa cas de ningú, cada vegada és més intolerant i agressiva en la seua manera d'actuar, incloent-hi les amenaces contra nosaltres. Però donen una impressió contrària a la que volen donar: són dèbils, ara.

—Potser em respondrà que cal continuar construint el país, però es pot caminar endavant sense tancar la ferida de la violència?

—I tant que s'hi pot caminar! Nosaltres sabem que aquí cal fer camí i a més ens va bé. Fins i tot en el terreny cultural, en l'euskara per

exemple. En pocs anys el 70% dels joves dominarà l'euskara com nosaltres no el dominarem mai. Aquest país s'euskaldunitzarà. En l'àmbit econòmic ens va bé. Hem rebut un colp que cap altre país ha aguantat mai, primer per la crisi del petroli i després per l'entrada a Europa: ens ha sostingut la petita i mitjana empresa, i ens ha aguantat que hem tingut un govern i un concert econòmic; aquí hi ha hagut inversió pública, però no privada. Fa quinze anys no donaven un gallet per aquest país i en els darrers deu anys s'ha convertit en una de les zones de més progrés econòmic, industrial i en el sector dels serveis. I això a pesar d'ETA. ETA ha impedit l'arribada de grans capitals i alguns

"Catalunya, en el seu Estatut, no preveu una policia, i ja en té una, perquè contra el criteri dels qui el feren, consideren ara que és un factor important per organitzar un país. Nosaltres, com Catalunya, també plantegem d'anar ampliant l'Estatut".

corde temps de més immobilisme que els d'ara"

JUAN CARLOS RUIZ

s'han aprofitat d'ETA perquè no vinguen aquí altres capitals.

—A cal PNB hi ha sectors —encapçalats per l'ex-conseller de Cultura, Joseba Arregi— que consideren que l'Estatut ha arribat al final de trajecte.

—Dir que l'Estatut és un fi en si mateix és anar contra l'Estatut. Aquest senyor o no se l'ha llegit o es pensa que la Disposició Addicional Primera no compta. L'Estatut no vol dir renunciar, perquè hi ha altres coses. Una altra qüestió és veure fins on arriba.

—Fa l'efecte que el PNB aposta per un nacionalisme més ofensiu i polític que el que defensava fins ara, diguem-ne més a la defensiva i més etnicista...

—Jo no sóc partidari d'ofensives i de fronts. Sóc partidari del treball diari. I no sóc partidari de cedir en les idees, encara que en la pràctica tots cedim contínuament. És en l'acció de govern, en la convivència, on s'ha de cedir, però no en els plantejaments. Si qualifiques d'agressius aquells plantejaments que no agraden a Madrid, llavors nosaltres tenim idees agressives, i no les canviem. Tolere que en el partit hi haja gent que pense de diferent manera, però com a mínim han d'acceptar el patrimoni ideològic que hem aprovat entre tots.

—El PNB ha d'aguantar crítiques molt severes per la seua tendència a traure a passejar els diumenges al matí una concepció essencialista de la nació, una projecció etnicista i fins i tot un discurs independentista, enfront del pragmatisme de la resta de la setmana.

—No les entenc ben bé, aquestes crítiques. Sembla que aquesta gent no pensa o no veu la realitat. Tot el que diem està escrit. És el que deia adés de l'agressivitat: de vegades fas un míting i hi surten determinats temes, perquè són d'actualitat o perquè has d'aclarir a la teua gent determinades qüestions. El que passa és que no tots els dies parlem de la independència o de l'autodeterminació, també parlem de la indústria o de l'ensenyament. No hi veig cap contradicció.

—A Espanya demanen sovint al PNB que ensenye les seues cartes i que diga exactament en quina direcció vol caminar.

—Nosaltres no som ocultistes. Tenim els nostres programes escrits. Tot ho tenim escrit. Jo no sé si ells es pensen que no hi creiem. Sí que hi creiem!, encara que no en parlem. Ara, ells aprofiten la mínima excusa per apallissar-nos i això té una lògica: són antinacionalistes bascos.

—La qüestió de la Disposició Addicional Primera de la Constitució, la posen damunt la taula persones com ara Miguel Herrero de Minón...

—Jo trobe que a tots els agradaria canviar la Constitució, per una cosa o altra, la dreta, l'esquerra, Pujol i nosaltres. Però la Constitució té unes normes de reforma. Jo defenso l'autodeterminació, perquè és el nostre dret, independentment que es reconega o no. Si un dia la majoria del nostre país vol l'autodeterminació, aquest serà el nostre dret, encara que no es reforme la Constitució. Jo em conec molt bé les idees d'Herrero de Minón, que ens té simpatia, que vol que la reclamació basca és puga canalitzar amb els textos le-

gals existents, però no compartesc aquestes tesis. Avui m'interessa molt més la Constitució de la UE que la de Madrid; em preocupa més com es va fent Europa que no com es va reformant Espanya. Els qui parlen de la Disposició Addicional són gentes que busquen una eixida a la violència i intenten veure com, sense contradir els textos legals vigents, es pot avançar. Em sembla molt lloable buscar la pau. Nosaltres abonarem tot allò que afavoresca la pau. Però el que en resulta no serà necessàriament un compromís nostre. Totes aquestes fórmules que es proposen ara, i ja sé per on van, em semblen bé, però això no vol dir que hagen de servir... Jo en aquest sentit sóc més radical.

Iñaki Gorostidi

El president del PNB no accepta l'acusació feta des de Madrid de jugar amb cartes amagades:
"Aprofiten la mínima excusa per apallissar-nos i això té una lògica: són antinacionalistes bascos."

"Hem donat una lliçó de democràcia"

Joan Romero, nou secretari general del PSPV, qualifica el VIII Congrés Nacional de debat "inèdit en la història del socialisme valencià". En aquesta entrevista, parla de canvi, d'unitat i, sobretot, de maig del 99: les eleccions a la Generalitat.

Quin mandat li fa Joaquín Almunia entre el congrés federal i el nacional?

—Ni Almunia ni cap altre membre de l'executiva federal ha intervingut en aquest procés. Hi ha hagut una exquisida neutralitat. La decisió del congrés nacional és autònoma de la federació valenciana. Després de diverses anàlisis, jo, entre d'altres, creia, i n'estava molt convençut, que era el moment de transmetre a la ciutadania la idea de canvi en el PSPV. Hi havia dues possibilitats, i aquest ha estat el gran debat de fons en el congrés i en el pre-congrés. Perquè un partit tinga èxit han de coincidir la idea de canvi i la d'unitat, i la meua impressió era que entre la ciutadania l'exigència de canvi era major. I jo he preferit que quedara més clara la idea de canvi que la idea d'unitat, sobretot per si de cas la idea d'unitat pensia parcialment la idea de canvi. Una vegada aconseguit l'objectiu —ha quedat palès que el congrés dels socialistes valencians no ha estat de tràmit—, s'ha fet evident que ha estat una lliçó de democràcia, que ha situat la federació valenciana en la majoria d'edat. Els delegats i delegades han actuat sense interferències ni ingerències de ningú. Ara, s'ha d'acabar d'arrodonir la següent condició per a l'èxit del partit: convèncer la ciutadania i els militants que som capaços de treballar junts en un projecte plural.

—Fa la impressió que Almunia i Ciscar han quedat com a valedors de dues posicions enfrontades. Com analitza el paper de Ciscar en el congrés del PSPV? És possible encetar-hi una relació de col·laboració?

—Ja no és hora de fer anàlisis de les nostres actituds en el congrés. Hi havia percepcions diferents, els delegats han parlat i hi ha una direcció per a tots els socialistes valencians, i el debat en la federació valen-

ciana del PSOE ha conclòs. Tindrem una relació estreta amb l'executiva federal perquè és imprescindible, atès que és la segona federació del socialisme espanyol, i a més, vol fer realitat la demanda d'Almunia, que després de valorar que ací s'ha donat una bona empena al canvi, ara vol recuperar el vot progressista

valencià. Almunia va dir que al País Valencià s'havien perdut les eleccions generals perquè s'havien perdut molts vots. Ara hem de fer possible la recuperació d'aquests vots perquè tome a haver-hi una majoria progressista a l'estat. Aquest és el mandat que jo crec que va deixar en el congrés el secretari general del PSOE i en el qual treballem ja. Ha dit una altra cosa, molt encertada: el congrés va acabar diumenge; a partir de dilluns hem de mirar els ciutadans, no el partit.

—Però ara s'acosten els congressos comarcals i locals, i un sector del partit té la intenció de canviar la correlació de forces al comitè nacional i aconseguir així celebrar un congrés extraordinari en sis mesos. El PSPV satisfarà el desig d'Almunia, contrari a això?

—Estic completament segur d'açò perquè conec la meua organització i la disponibilitat absoluta de tots els companys a treballar pel projecte que els delegats democràticament han triat. Les direccions polítiques que isquen d'aquests congressos seran les direccions amb què col·labo-

rarà l'executiva nacional, de manera que l'única recomanació que jo he donat a la comissió executiva i als secretaris generals comarcals durant aquests dies és que d'aquesta direcció política que acaba de nàixer no trobaran sinó col·laboració i neutralitat absoluta. No tinc la més mínima preocupació per la situació posterior, perquè hem demostrat que es pot construir una idea de canvi des de la mateixa base.

"Perquè un partit tinga èxit han de coincidir les idees d'unitat i de canvi, i la meua impressió era que entre la ciutadania l'exigència de canvi era major. I jo he preferit que quedara més clara la idea de canvi que la d'unitat, que ara hem d'arrodonir."

—*Del congrés han eixit canvis en l'estructura del PSPV, com la celebració de primàries, tant als ajuntaments com a la presidència de la Generalitat, la creació d'un registre de simpatitzants o la limitació temporal de càrrecs orgànics. Això suposarà un veritable canvi en el funcionament del partit o són mesures purament electoralistes?*

—És un canvi que obeeix a una reflexió ben profunda sobre la situació dels partits polítics en les societats occidentals. En tot occident, molts ciutadans veuen els partits com una cosa pròpia d'un grup reduït de persones que són professionals de la política, i això està a la base de l'explicació de cert nivell de "deserció social", de sectors socials que no veuen els partits com una cosa seua. Una forma d'invertir aquesta situació és aprofundir en els nivells de participació per la via, per exemple, de les primàries a l'hora de triar candidats i candidates i, per descomptat, per a mi, una antiga reivindicació que he vist finalment aprovada en el congrés és la limitació de mandats orgànics i una certa regulació d'incompatibilitats. L'objectiu és limitar l'acumulació de càrrecs i la permanència durant massa temps de les mateixes persones, perquè això és el que encunya la imatge de persones professionals que viuen de la política. La limitació de càrrecs orgànics propiciarà relleus periòdics no traumàtics i que quan un ciutadà ocupe un càrrec orgànic vaja amb una autèntica vocació de servei públic i temporal a treballar en un partit polític.

—*L'han acusat d'intentar traslladar el nou laborisme al País Valencià, de descafeïnar el projecte socialista, i, alhora, d'aliar-se amb el sector més esquerrà del partit. Tot plegat, no resulta poc coherent?*

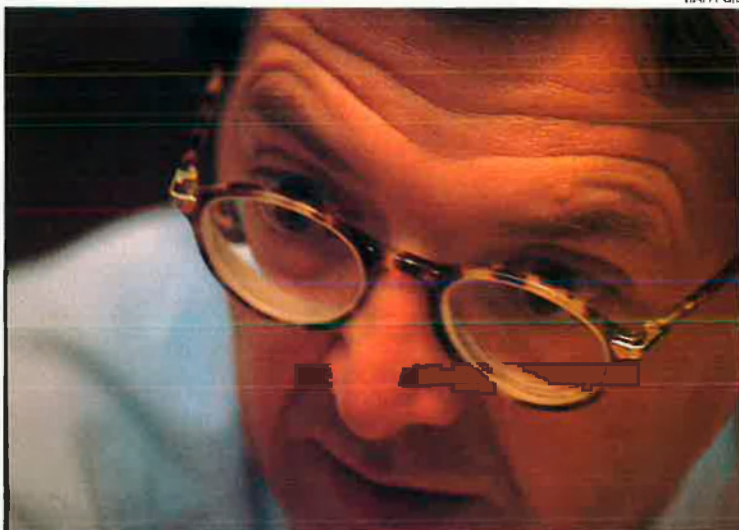
—No, perquè una de les dues coses no és certa. Sóc un socialdemòcrata moderat, tinc poc de radical, no ho he estat mai. La tasca fonamental d'un partit d'esqueres en aquest moment a Europa és la d'atendre els grans canvis socials que s'estan produint sobre la base de la socialdemocràcia clàssica. Ara els partits socialdemòcrates han d'incorporar en la seua agenda altres preocupacions socials, com els problemes ambientals, i altres elements postmaterials, que fa quinze anys no existien: les llibertats individuals, el paper de l'individu, la subsidiaritat o la responsabilitat. Hi ha un element que sempre ens diferenciarà d'una proposta conservadora: el paper de l'estat i el paper del mercat. Al costat d'aquells que pensen que el pensament únic és el que s'ha instal·lat i que ja no hi ha diferències ideològiques, jo pense que en aquests moments la diferència entre un projecte socialdemòcrata i un projecte conservador és més acusada que mai. L'actuació dels conservadors, que pensen que l'estat ha de deixar pas al mercat en la provisió de serveis públics, ha demostrat que genera segmentació, segregació, exclusió social i desigualtats. Pose com a exemple el Regne Unit, on jo he viscut, que és el país en què més han crescut les desigualtats en els darrers catorze anys. Enfront trobem la concepció socialdemòcrata, que diu que el mecanisme que garanteix la solidaritat i la igualtat és justament que l'estat se n'ocupe. També hem de revisar alguns dels nostres conceptes, com la

mateixa idea de l'estat del benestar. Jo sóc dels qui pensa —el partit laborista ho ha dit també abans— que l'estat del benestar no pot ser un salvavides, ha de ser un trampolí, que és una idea ben important, i que hem d'incorporar la idea de responsabilitat, és a dir, que els ciutadans tenen deures, no només drets. La legitimitat de classe en què descansava sempre la gran opció de l'esquerra a Europa està més difosa perquè les societats es troben molt segmentades, perquè els interessos són diversos, de vegades contraposats. Finalment jo crec que sols des d'una opció moderada que abraça sectors socials que van des del centre progressista fins l'esquerra democràtica es poden aconseguir majories que governen, perquè si no faríem magnífiques oposicions i, mentrestant, la dreta governaria.

—*Al País Valencià, la "causa comuna" de l'esquerra passa per un diàleg entre vostè que, de moment, té el 51% dels vots del PSPV, i Albert Taberner, que con-*

El nou secretari general del PSPV es defineix com a socialdemòcrata moderat: "Els partits socialdemòcrates han d'incorporar en la seua agenda elements postmaterials que fa quinze anys no existien."

**Joan Romero
veu possible
guanyar les
eleccions
autonòmiques:**
"No hem fet ni
una passa des
de l'endemà
del congrés
que no estiga
inserida dins
d'una lògica
electoral."

trola el 51% d'Esquerra Unida (EUPV). Aquest fet no avantposa altres prioritats a l'elaboració de projectes comuns?

—No. En primer lloc, el congrés dels socialistes ha passat, i ja no s'ha de parlar del 51%, sinó que és el projecte global de tots. La relació entre els socialistes i EU sempre ha estat fluida. Ací EU mai no ha aplicat la teoria de les dues riberes de què parla Anguita a Madrid. Jo sóc optimista en el sentit que la cultura existent al conjunt d'EUPV, siga quina siga l'evolució democràtica que ells determinen, mai no serà la cultura de les dues riberes, i això significa que estem en la millor de les posicions per treballar amb qualsevol dirigent polític d'aquesta formació. Des de l'autonomia política de totes dues organitzacions, explorarem qualsevol de les fórmules que puguem garantir que Zaplana passe a l'oposició en maig del 99.

—Parlarà amb la Unitat del Poble Valencià?

—Sí, encara que tothom ha de ser conscient que el PSPV està una mica traumatitzat encara pel comportament de la UPV a Sagunt. No és qüestió de retraure res, parlarem de futur perquè és una força política que té una arrel municipal notable i un suport popular estimable, a més, és moment de sumar, perquè el vot progressista ha de sumar més que el vot conservador.

—Ha eixit del congrés amb un discurs electoral molt clar. Es poden guanyar unes eleccions amb un grup parlamentari que no és afí a la nova direcció?

—La comissió executiva de país va decidir, per unitat, renovar el mandat a l'actual direcció del grup, de manera que tenim el millor dels escenaris: un grup parlamentari que no modificarà l'equip directiu i que veurà la seua tasca reforçada per la direcció política. Crec que és perfectament possible traçar-nos objectius

comuns. No hem fet ni una sola passa, des de dilluns passat, que no estiga inserida dins d'una lògica electoral. Crec que és possible guanyar les eleccions autonòmiques. Nosaltres ja teníem alguns elements a favor, com el desgast de la política de Zaplana, però faltava un punt d'il·lusió, una idea real de canvi i l'objectiu del nostre congrés era transmetre'l a la ciutadania. Ara, si som capaços de posar-nos a l'altura de les circumstàncies, molts ciutadans tindran arguments per donar de nou el vot a una opció progressista, cosa que en les eleccions anteriors probablement no tenien. Després dels congressos federal i nacional estem en millors condicions; d'una altra manera, no m'explique el nerviosisme de Zaplana i del seu portaveu mediàtic en aquests mesos. No els agrada el que ha passat al socialisme valencià; creuen, amb raó, que els perjudica.

—Per guanyar les eleccions és també fonamental trobar el candidat idoni, ja que l'efecte del lideratge és molt important...

—No tinc ni candidat ni candidata. Vull fer una precisió sobre això del lideratge. Des que Zaplana va ser candidat i va guanyar les eleccions autonòmiques, jo relativitze bastant ja a l'estat espanyol i a Europa el paper dels lideratges, perquè la seua ascensió a una alcaldia amb el vot d'un trànsfuga, el seu pas posterior per un assumpte ple d'opacitat, no diria que il·legal o irregular, però sí absolutament opac, amb la seua vinculació al cas Nasseiro, i el desconeixement total que tenia la societat valenciana de qui era, i després trobar que el voten majoritàriament, a mi personalment em fa relativitzar bastant el paper dels candidats. Dit això, jo l'única idea que tinc clara és que intentarem col·locar al front de cada candidatura aquella persona amb més garanties de sumar més vots que el PP.

—Hi ha un sector en el PSPV que

té el cap més posat en el 2003 que en el 1999?

—Probablement, en algun moment, algun company ha pensat que era més fàcil un període electoral clàssic europeu de dues legislatures, però a mesura que avança la legislatura s'ha anat abandonant aquesta idea per situar-se en l'altre escenari; i és que la política del PP dona prou arguments per fer possible que el País Valencià, i fins i tot l'estat espanyol, pugui ser un cas semblant a altres països europeus, com Suècia i Grècia, on s'ha demostrat que és possible recuperar el govern en una legislatura. El desgast del Partit Popular és espectacular, la prova evident del que dic és que no dona a conèixer les enquestes que fan cada dos mesos, perquè són negatives per a ells. I és més, m'agradaria saber els resultats de les enquestes d'octubre després dels canvis produïts en el PSPV.

Miquel Calvet

"No em sent captiu de ningú"

Andreu Crespí (Palma, 1943), casat i amb tres fills, és des del passat diumenge dia 6 el nou secretari general del PSIB-PSOE, després d'obtenir el 90% dels vots. Sens dubte, l'home del consens entre els socialistes balears.

Andreu Crespí prové d'una nissaga socialista bastant coneguda a Mallorca. Catedràtic d'ensenyament mitjà de Física i Química també ha exercit la docència a les universitats de Barcelona i de Balears. Entre 1982 i 1995 va ser delegat del Ministeri d'Educació i Ciència a Balears. La seva candidatura de darrera hora va evitar l'enfrontament entre oficialistes i crítics en el VIII Congrés del PSIB-PSOE. Aconseguí un grau de consens desconegut a les fins ara turbulentes aigües del socialisme balear: un 90% dels congressistes li atorgà la seva confiança.

—Com té vostè la pensada de convertir-se en l'home de consens del PSIB-PSOE?

—No és que jo em presentàs a res, sinó que em vingueren a cercar. La veritat és que em va produir un espant enorme i m'hi vaig negar. Però, és clar, com sol passar quan un es nega a ocupar un càrrec, ningú no s'ho creu i tothom pensa que el que vols és fer-te pregar, i hi insisteixen. Una vegada darrere una altra. El que passà és que determinada gent, amb molta habilitat dialèctica, m'hi convencé.

—Vostè ha estat l'element que ha asserenat el congrés del PSIB?

—Tal i com va anar tot, molta gent, després de dur-me a l'"escorxador", es va sentir una mica obligada a fer tot el que calgués per arribar a un acord i a ésser generosa amb les meves demandes per aconseguir l'acord. Potser aquesta ha estat la clau de l'èxit del congrés.

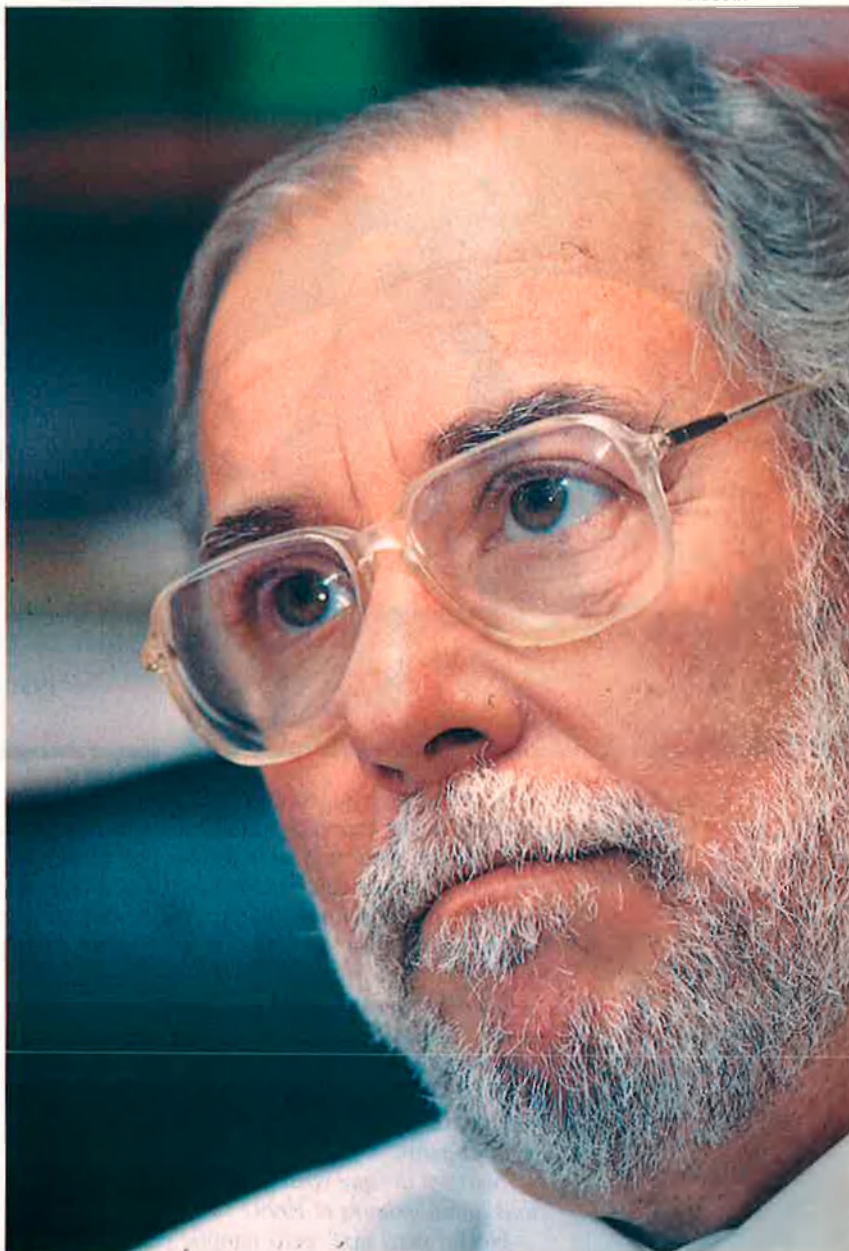
—Vostè exigí la retirada dels principals implicats en els dos bàndols en lluita?

—Jo no tenc per costum exigir les coses així. No crec que s'hagi de posar la gent davant situacions extremes. M'estim més parlar les coses, veure què hem de fer. Jo no retiré ningú, però hi havia un nombre concret de càrrecs que calia distribuir i jo hi vaig anar col·locant gent.

—Li surt la vessant pedagògica.

—Sí, això són tants d'anys de professor... Un professor és un encantador de serps... s'ha de saber guanyar els alumnes. He fet classes a al·lots, a adults, a la universitat. En alguna cosa es devia notar, no?

PÈRE BOTA

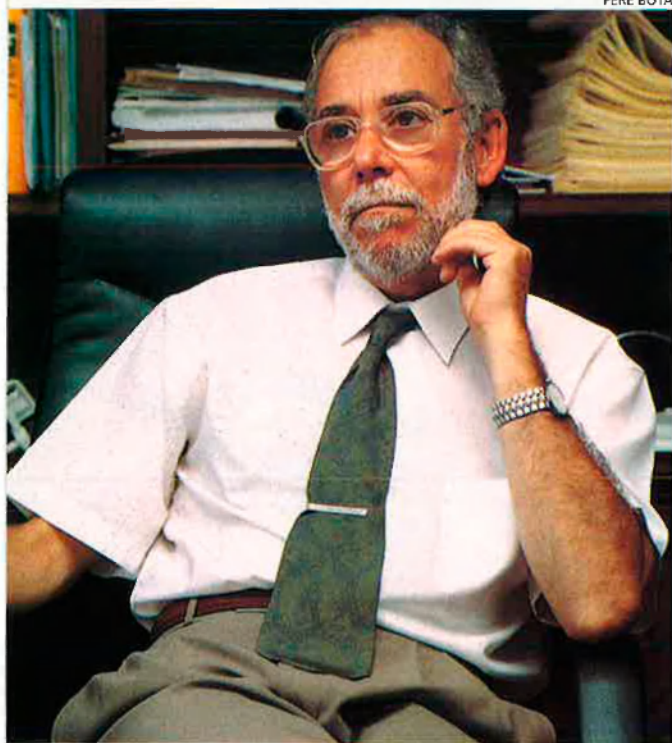
"Sortir elegit amb el 90% dels vots és molt important."

Crec que sí, que tenc una certa capacitat de convicció.

—*Fa la impressió que necessitarà molta capacitat de convenciment per asserenar el PSIB.*

—No ho crec. Pens que sortir elegit amb un 90% dels vots és molt important. Això no ha estat un acord entre dos bàndols, per dir-ho d'una manera salvatge. No, ha estat una negociació en què jo he tengut les mans molt lliures. Això és bo i dolent, perquè ha sortit bé el congrés, però si després no va bé serà responsabilitat meua. L'executiva és la que he volgut, l'ocupen les persones que jo he cregut que eren necessàries per formar un equip lleial a si mateix i no lleial als seus orígens. Sé que dir això pot semblar impossible, però és la veritat i crec que ho aconseguiré.

—*Vostè no és secretari general fruit d'un acord de circumstàncies?*

PERE BOTÀ

"Aquells que hem aconseguit que ens votin en el congrés hem de ser conscients de la nostra vàlua. Això de creure que deus el càrrec a un altre amaga un complex d'inferioritat. L'autoritat és per qui té els vots del congrés."

"En la negociació, jo he tengut les mans lliures."

—No. Tenc un equip amb gent de diversos corrents, però hem de ser capaços —i ho som— de començar un projecte nou. Hem de poder oblidar posicions anteriors que no tenen cap base lògica. És cert que dins del partit hi ha algunes diferències, però crec que l'actual equip ha fet seu un model consensuat de partit.

—*Com és aquest model?*

—El d'un partit paral·lel a l'estructura política de la mateixa comunitat: el nivell balear, la comunitat; cada illa, on hi ha el consell insular, i els ajuntaments. Aquests tres nivells de decisió política, els ha de reflectir el partit.

—*Això vol dir que vostè serà el candidat a les eleccions autonòmiques el 1999?*

—No ho pens així, però tampoc pens el contrari. Aquest no és el debat ara. No ho pot ésser. Ara tenim

una altra feina que potser ens ocuparà fins Nadal. Després ja parlarem del candidat. La feina de l'executiva ha de ser garantir un procés transparent i neutral.

—*El PSIB travessa una crisi des que Fèlix Pons decidí fer el salt cap a la política a Madrid?*

—Home, la tasca de l'actual executiva és precisament tancar aquest llarg període. És ver que el fet que desaparegui un personatge singular, que tothom té com a referent, provoca un problema. Però, és clar, Fèlix Pons o Felipe González són personatges molt singulars. Potser ha arribat el moment de no pensar en personatges amb tant de carisma, sinó en altres que puguin transmetre seguretat i confiança als ciutadans. En posaré un exemple. Qui és l'anti-líder? Quin és el polític que quan el veus penses que com és possible que tengui tant de carisma? Jordi Pujol.

Ell ha sabut reflectir davant molts catalans la catalanitat. Això hem d'aconseguir: inspirar confiança. Això és el més important. Que els ciutadans confiïn en una persona, encara que a priori pugui semblar que no és tan brillant o que no té el carisma d'altres.

—*El 90% li assegura almenys tranquil·litat per intentar aconseguir-ho?*

—Ens assegura el temps per fer feina i anar aconseguint la confiança dels ciutadans. Miri el cas del País Valencià: jo conec molt en Joan Romero, he fet feina amb ell i crec que és un home extraordinari... però allà no s'ha aconseguit la unitat. Per què? Exactament no ho sé, però qui sap si és perquè hi havia dos líders molt clars i forts. En canvi a Balears, sense aquests líders forts, hem aconseguit la unitat.

—*Diuen que l'anomenat clan de Calvià s'ha fet amb el poder en el PSIB, amb l'alcaldeessa Margarita*

Nájera al capdavant.

—No ho veig així.

—*No creu que d'aquí a poc es reproduiran les bregues per triar el candidat per les autonòmiques del 1999?*

—Hi haurà una certa lluita, naturalment. Haurem de fer unes primàries per triar el candidat, i això farà que hi hagi inevitablement una campanya electoral, uns *caucus*, com als Estats Units. Però això no és una brega. Una brega seria si hi hagués elements que permetessin que un candidat tengués condicions diferents. Però si es fa en igualtat de condicions, no passa res.

—*S'ha acabat en el PSIB el temps dels aparells, com vostè va dir en el congrés?*

—No vol dir que cada candidat no tengui els seus suports. Però no hi haurà cap ombra que faci res per

darrere de l'executiva i en qualsevol cas la transparència ha de ser total.

—Però sempre n'hi ha hagut, d'aparells.

—Però en aquest sentit no són bons ni necessaris. L'únic aparell que hi ha és l'executiva, sense tapats ni ningú amagat. Jo som el secretari general, no em sent captiu de ningú. Aquells que hem aconseguit que ens votin en el congrés hem de ser conscients de la nostra vàlua. Això de creure que deus el càrrec a un o a un altre... és un complex d'inferioritat que, precisament, permet que exercesquen el poder aquests altres que es queden a l'ombra i que no volen presentar-se, potser perquè si es presentessin no els votaria ningú. L'autoritat és per qui té els vots del congrés. Ni més ni pus.

—Com veu la situació del PSOE després del congrés federal. Hi ha una certa sensació d'orfenesa?

—Home, és clar, no caldria sinó... però hem d'anar endavant. Almunia ha fet una executiva diferent, i té una forma de fer feina diferent. Ja no tenim el carismàtic González, doncs haurem d'acostumar-nos a fer feina amb un altre secretari general i amb un altre candidat.

—No creu que l'esquerra ha perdut molt de temps aquests dos darrers anys mentre la dreta ha tingut tants problemes a les Balears?

—És probable. El fet que nosaltres no tenguéssim les coses gaire clares ens ha afectat, és clar. De tota manera el que més em preocupa és que la crisi de la dreta té lloc a uns quants metres d'aquí [*es refereix al judici contra Cañellas*] i no sé quant de temps tardaran a sortir-se'n. Però malgrat això jo vull plantejar al president la necessitat que Balears abordi els grans temes, indistintament que el PP faci el que hagi de fer internament. Hi ha assumptes molt importants que requereixen atenció immediata. Com per exemple la reforma de l'Estatut; o el sobrecost de la insularitat... són problemes que requereixen que arribem a acords amb el PP pel bé de Balears. Crec que hem estat generosos en determinades qüestions d'aquest tipus, com ara el nostre suport al sistema de finançament.

—Es factible que vostè faci possible que el PSIB s'acosti més als altres partits d'esquerra?

—És una qüestió complicada. Si cadascú admet la força que té i el nivell d'exigència hi va en consonància... ens podrem entendre. En cas contrari serà difícil.

—Es refereix a qualcú en concret?

—El que crec és que un partit no ha d'anar empenyant els altres, així de clar. Les pinces per fer mal no són bones en cap cas.

—Com avalua els dos primers anys del Pacte de Progrés que governa el Consell de Mallorca?

—Ha estat complicat. Una mica, si em permet la broma, com ens ha passat a nosaltres en el congrés, però finalment també hem aconseguit que funcioni bé. Encara tendrem més problemes, però a pesar de tot, i a poc a poc, els partits van fent pedagogia política. Crec que sovint els partits som massa conjunturalistes i volem que un pacte ens porti un rendiment electoral determinat... El pacte és molt important per-

què fins ara no hi havia aquesta tradició. Ens acostuma a aquesta cultura de pacte que cada vegada serà més necessària.

—Creu en les oliveres?

—No és prou madur el panorama per fer-ne.

—L'exemple d'Eivissa no és un model?

—A Eivissa es tria un sol senador. Seria molt diferent pactar una llista i un programa. Seria molt més complicat. No veig que sigui factible.

—I un pacte postelectoral és possible o bé les divergències són més importants que no les coincidències?

—És possible. Hi ha coses que ens allunyen, però també n'hi ha que ens aproximem. Pot haver-hi un acord pactant unes determinades coses i establint allò que no s'acorda. El problema fonamental és la lleialtat. Si hi ha lleialtat, tot va bé.

"Les pinces per fer mal no són bones en cap cas."

Miquel Payeras

Entre 'men in black' i Mister Marshall

La visita del president americà a Mallorca revela l'obsessió per la seguretat dels 'amics' americans i el menyspreu cap a les autoritats illenques, que fins i tot es quedaren esperant-los inútilment en una ocasió

Els reis, al costat del matrimoni Clinton. En l'entrada del museu de la Cartoixa de Valldemossa.

Si en la pel·lícula, els *men in black* es dediquen a caçar alienígenes amb sofisticadíssimes armes, a Mallorca els serveis de seguretat de Clinton caçaren fantasmes desplegant els sistemes de comunicació i de seguretat més sofisticats que s'endevinaven rere una parafernàlia que no s'estaven d'exhibir. La comprensible preocupació per la seguretat de

"l'home més poderós del món", com els agrada dir, arribà a límits mai vists a Mallorca. Fins i tot una mica ridículs. I això que Mallorca és una terra on es veuen sovint esdeveniments que comporten alts graus de vigilància: estades dels reis, visites de presidents, la cimera de caps d'estat i govern de la Unió Europea... però com en la visita de Clinton i senyora, mai.

ren d'aquests *men in black*. Tres dies abans de la visita es reservaren gran quantitat de places d'aparcament a les principals vies de la Ciutat per on previsiblement passaria Clinton. Cotxes enormes s'estacionaven sense que, aparentment, servissin per a res. Un vaixell especial de l'armada nord-americana arribà al port de Palma. Dos enormes camions quedaren instal·lats davant d'un dels hotels, sembla que per assumptes relacionats amb les comunicacions. Això de les comunicacions els duu venuts, als americans. Fins a 700 línies especials va haver d'instal·lar Telefònica. Algunes, segons els *iniciats*, molt especials.

El desplegament tecnològic que ningú no va veure, però que tothom sembla que coneixia, va fer escriure a un cronista: "amb tot això, l'era de l'Internet sembla l'edat de pedra".

A mesura que s'acostava el dia D, cada cop arribava més material. Furgonetes, cotxes i molts, molts *men in black*. Tants com que la premsa assegurà —sense que es confirmàs mai oficialment, perquè res no es confirmava— que el seguici *clintonià* era, segons les fonts, de 700 a 800 persones.

No es confirmava ni l'hora d'arribada. Segurament per raons de seguretat. Oficialment era perquè "és una visita privada i, per tant, sense agenda ni previsions". La famosa *improvisació* dels caps d'estat, segons diuen els serveis de premsa, però la realitat era que, a Palma, tothom podia sa-

**Entre 700 i 800
persones de
seguici. Fins a 700
línies especials
de telèfon
instal·lades per
Telefònica,
seguretat pertot...**

Tot s'inicià com en les pel·lícules, és clar. Setmanes abans del dia 5 de juliol —dia de l'arribada— començaren a aterrar a Son Sant Joan desenes de persones que es desplegaren per tota l'illa. Visitarer hotels, recorreguts, elaboraren dossiers —per cert que segons el diari mallorquí *La Voz de Baleares* un d'aquests informes alertava el seguici de Clinton sobre els "criminals" mallorquins i importats. Advertien que l'illa n'està farcida— i, sobretot, analitzaven les condicions de seguretat. Els hotels Valparaiso i Palas, s'ompli-

ber per on passaria Mister Clinton.

El centre de la ciutat va tenir una intensíssima immersió en aigua i sabó durant dies. Els captaires, les clavelleres —que ofereixen clavells als *guiris* i aprofiten per *co-brar-se* sense que el pobre turista se n'adoni—, els netejadors de vidres de cotxes als semàfors..., en una paraula, tots els habituals de la vida ciutadana que no donen bona imatge, desaparegueren del centre com per art de màgia. Ningú no sap encara què passà. En canvi, els que sí que aparegueren foren uns senyors que es dediquen tothora a mirar tots els contenidors de fem, papereres, portals...

Tots els carrers de Ciutat per on *improvisaria* Clinton els passejos i desplaçaments foren *pentinats* a consciència. Durant dies una dotzena de Mercedes negres es passejaren per diverses localitats mallorquines. L'objectiu? Analitzar la reacció del públic davant aquell simulacre de comitiva presidencial que portava en un dels cotxes —no és broma— un home caracteritzat de Clinton.

I així arribam al dia D, hora H. A la zona militar de l'aeroport. Dos *boeing*, amb la inscripció "*United States of America*", i amb el conegut "*Air Force On*", aterraven cap a les dues de la tarda. D'un dels avions descendia el matrimoni americà que vol ser JFK i Jacqueline, però que es queden en Bill Clinton i Hillary, o a l'inrevés. Els *goril·les* ianquis —una quantitat indeterminada, però molt nombrosa— s'encarragaven d'escorcollar càmeres de TV, fotògrafs i redactors amb uns aparells que semblaven capacitats per descobrir fins i tot els mals pensaments. Quinze cotxes formaven una impressionant caravana: tres limusines presidencials, cotxes de l'equip de premsa nord-americà, cotxes llarguíssims, i una mitja dotzena de ranxeres d'aquelles enormes que surten a les pel·lícules, negres com la nit, amb rodes immenses i, una d'elles, exactament amb catorze antenes a sobre. Les plaques de matrícula deien "*USS Government*", per si algú tenia dubtes d'on venien.

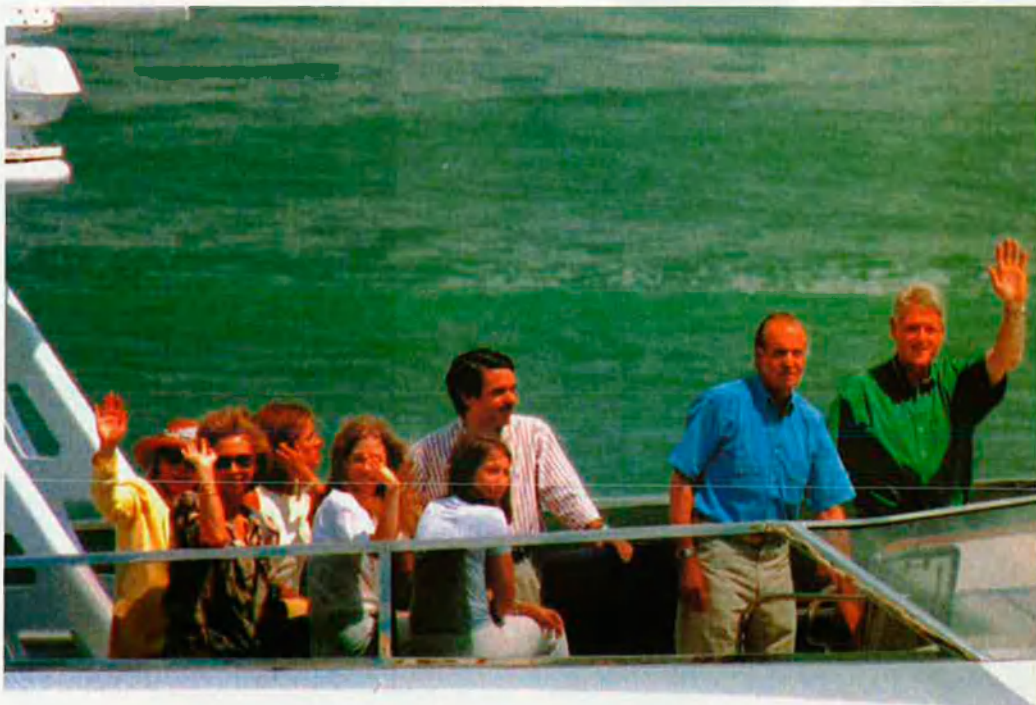
Tot d'una després vendria la crònica rosa que tothom ja ha vist sobre els dos dies i mig de Clinton i Hillary a Mallorca, com a convidats dels reis espanyols. L'*¡Hola!* de segur que ens n'il·lustrarà ben abastament. Potser el "*BOE cardíac*" no explicarà que el president de Balears, al cap i a la fi la màxima dignitat de la terra amfitriona, va aguantar un humiliant plantó a Petra, on s'havien de desplaçar els dos il·lustres matrimonis. Oficialment, raons d'agenda impossibilitaren la visita. És clar que amb tanta tecnologia punta és difícil de creure que a ningú no se li passi pel cap telefonar al mòbil del president Matas. Potser els americans pensassin que els indígenes encara no hem arribat a tanta sofisticació. El cas és que durant més de tres hores Jaume Matas esperà inútilment i, a més, hagué de donar unes impossibles explicacions als centenars de veïnats, i no pocs periodistes, que s'hi esperaven. La premsa ho titulà com era previsible: "esperant Mister Marshall". El PSM, fins i tot, va fer un comunicat de protesta.

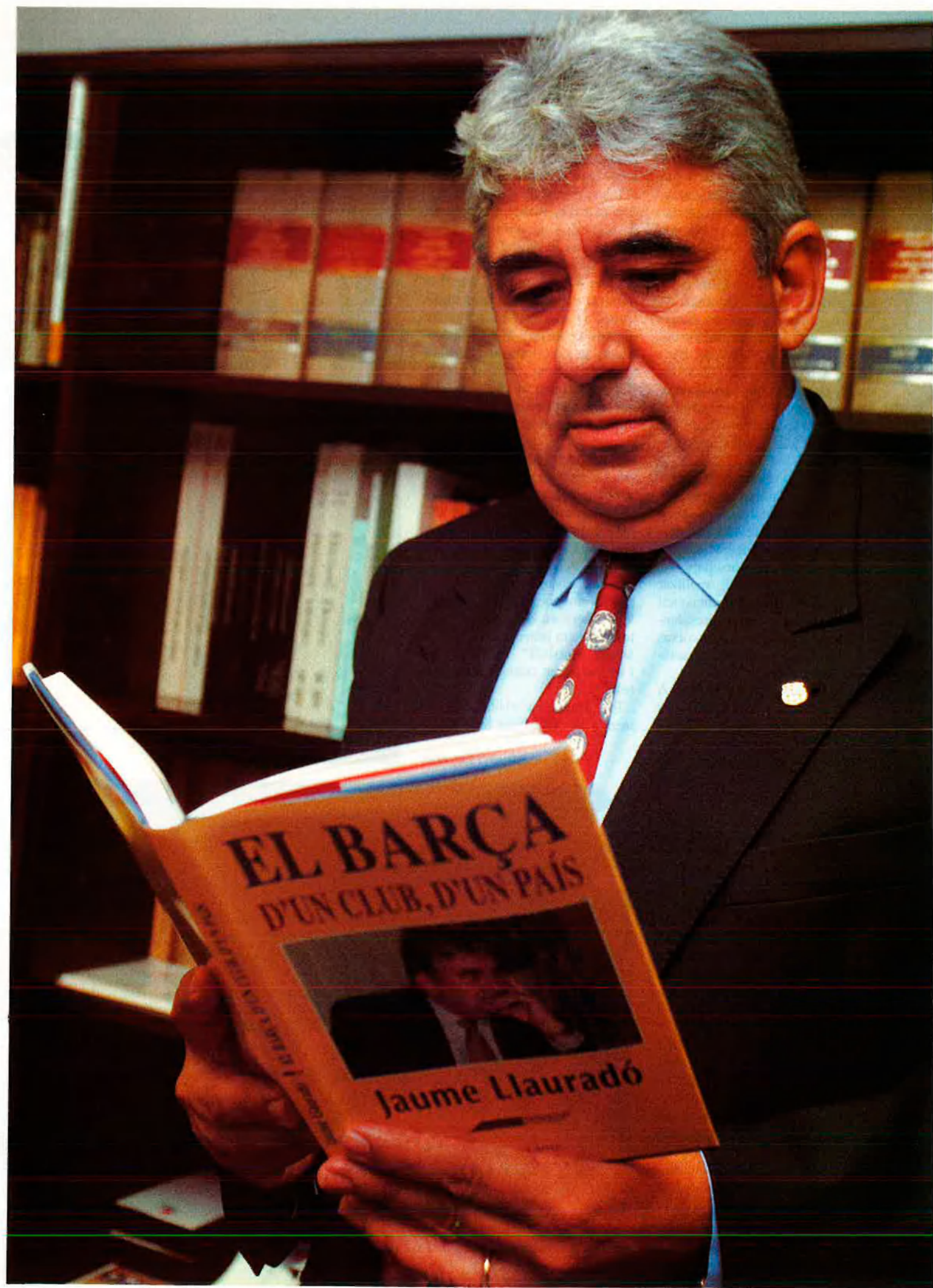
Tot plegat, una visita entre els *men in Black* i Mister Marshall.

Miquel Payeras

Dalt, arribada del matrimoni Clinton. A l'esquerra, els Clinton saludant a l'entrada de la catedral de Palma. Baix, d'esquerra a dreta, Hillary, la reina Sofia, Ana Botella, Chelsea amb una amiga, José Maria Aznar, el rei i Clinton en el iot *Fortuna*.

JAUME LLAURADÓ, EX-PRESIDENT DEL FÒRUM SAMITIER

Text: ENRIC RIMBAU / Fotos: ARXIU / RICARD CUGAT

"Núñez vol instaurar una monarquia"

Jaume Llauradó (Barcelona, 1944), ex-president del Fòrum Samitier i artífex principal de la unió de les tres pre-candidatures contràries a la reelecció de Núñez, remarca la necessitat de canviar l'actual rumb del FC Barcelona i de democratitzar el club.

Finalment, han unificat les tres candidatures que es presentaven? L'única manera de vèncer Núñez és el tots contra un?

—Sí, és indiscutiblement l'única manera de vèncer Núñez. Ja ho vaig dir, en unes declaracions a Efe deu dies abans que es convoquessin les eleccions, que tots havíem de pactar per presentar una sola candidatura.

—No pensa que la seva proposta, ara la de la candidatura unitària, dóna un argument a Núñez? Em refereixo a això de presentar un projecte per dos anys i després tornar a convocar eleccions. No dóna una imatge de massa provisionalitat?

—La candidatura de Núñez és per a ser reelegit amb trampa, nocturnitat i traïdoria. La nostra busca de tenir un president elegit democràticament, amb temps, amb contrast d'opinions, que la gent pugui veure un programa, sense posar impediments de 1.500 milions de pessetes a aquells socis que vulguin presentar-se a les eleccions. Es pot entendre que Ernest Lluch hagi pogut ser ministre en un govern espanyol però que, en canvi, no es pugui presentar a les eleccions blau-granes, pel fet de no disposar d'un aval de 1.500 milions de pessetes? Això és absolutament discriminatori i inadmissible per a un club com el Barça, que en tota la seva vida ha fet de la democràcia la seva bandera, un club que ha lluitat contra les dictadures. No podem acceptar el que està passant ara.

Esportivament, l'any vinent el Barcelona ha de funcionar de meravella, segur. De fet, en matèria esportiva, els problemes del Barça sempre arriben per les interferències de la directiva de Núñez. Per tant, el que

falta resoldre és que veritablement tinguem un club per als socis, on es pugui escollir lliurement, sense impediments poc dignes.

—Després de tants anys de crítiques, semblava que l'oposició a Núñez estaria més preparada, més a punt per quan arribés el moment, no ha trigat massa a organitzar-se l'oposició?

—Núñez sempre ha criticat els qui es preparaven per a les eleccions, perquè desestabilitzen el club. Ara diu que teníem l'obligació d'estar preparats. Aquest home es contradiu! Només busca allò que l'interessa.

Sobre l'organització de l'oposició... crec que ningú no esperava que Núñez s'atrevis a convocar les eleccions ara, pel juliol, pràcticament el dia de la gran sortida de les vacances. A part, és intolerable que es demanin 1.500 signatures per ser candidat, i no et donin el cens, quan ell l'ha fet servir. Ha enviat una carta a tots els socis del Barça, tot i que ell diu que eren les llistes dels seus votants. Això no és cert, perquè ha enviat la carta a nens de quatre anys, o als meus fills, que no l'havien votat o eren menors d'edat quan les darreres eleccions.

—Quins seran els eixos del programa que presenta aquesta candidatura unitària?

—Aquesta candidatura, de la qual jo em sento molt satisfet, reuneix dos dels punts que jo considerava imprescindibles: una sola candidatura enfront de Núñez i un Barça obert i democràtic, amb unes eleccions més endavant. A partir d'aquí, hem d'innovar moltíssim la vida social del Barça. Volem ampliar el dret a vot fins

"Es pot entendre que Ernest Lluch hagi pogut ser ministre en un govern espanyol i que, en canvi, no es pugui presentar a les eleccions blau-granes, pel fet de no disposar d'un aval de 1.500 milions de pessetes?"

als quinze anys. Si aquests joves són capaços de fer mil quilòmetres amb una bandera blau-grana i animar com el que més, també han de tenir dret a votar.

Hem de deixar que les penyes, per exemple, es puguin federar. Avui dia ho tenen prohibit. Creiem que en la nostra junta directiva ha d'haver-hi lloc per un representant escollit per les penyes. Poder-se federar és un vell anhel que Núñez no vol, ja que vol evitar l'existència d'algun focus que pugui ocasionar-li problema. Ho vol dominar tot absolutament.

—Fins ara, la directiva barcelonista s'ha mantingut molt tèbia en el suport a les seleccions esportives catalanes, malgrat la catalanitat de la massa social. En aquest sentit, el programa de la candidatura unitària preveu alguna iniciativa?

—Penso que el Barça s'ha convertit en el club de futbol, ja no de Barcelona, sinó de tot Catalunya. Això, que és un gran honor per a tots nosaltres, fa que estem desertitzant una mica la resta del futbol català. I això no és bo per al Barça, que li convé que el futbol d'aquí sigui vibrant i fort. Crec que el Barça té l'obligació indiscutible d'ajudar tot el futbol de Catalunya. Fins ara, no hem ajudat ningú. Ara mateix tenim un cas terrible que demostra la falta de sensibilitat. Quan el Barça B ja havia baixat de categoria, el Barça C jugava el play-off per ascendir a segona B, tot i saber que, encara que guanyés, no podria pujar, perquè el Barça B ja havia baixat. El Barça no va tenir la sensibilitat, cap al conjunt del futbol català, de renunciar a la plaça del play-off d'ascens en favor d'un altre club del país, que sí que hauria pogut pujar de categoria. I de retruc, deu o dotze equips catalans s'han vist perjudicats també. Penso que Núñez, el sentiment de país, de col·laboració, no el té gaire desenvolupat...

—I pel que fa a seleccions catalanes... pensen fer alguna cosa?

—Jo diria que en aquest moment, a poc a poc, el país va reaccionant. Jo crec que indiscutiblement el Barça sempre ha d'estar a favor de les seleccions. El Barça és un club que sempre ha estat arrelat al seu país i al sentiment d'allò que vol la gent de Catalunya. Jo crec que en aquests moments, la gent comença a interessar-se per aquesta qüestió un altre cop.

—La seva gestió al davant del Lleida creu que el pot perjudicar en la seva imatge d'oposició a Núñez?

—Crec que m'ha perjudicat ja. Crec que han estat injustos, perquè penso que vam fer una bona feina. Vam agafar el Lleida en un moment que estava a punt de desaparèixer: els jugadors no cobraven, el club estava embargat per la Seguretat Social i per Hisenda, estava embargat per la FIFA, era una situació molt crítica. Nosaltres volíem ajudar un club català per diverses ra-

ons. És una vergonya que Catalunya només tingui dos clubs en primera divisió, quan a Galícia o a Madrid en tenen tres. Crèiem que podia beneficiar tant el Barça com el Lleida, que els dos clubs mantinguessin una estreta col·laboració. El Barça, però, no ho va voler...

—Va ser perquè vostè estava al capdavant del Lleida?

—Estic absolutament convençut que sí. Ara que jo he venut les accions, ara, sembla que el Barça hi està interessat. Però ja m'està bé, perquè és el millor per al Barça i per al Lleida. Però mentre hi vam ser nosaltres, l'actuació del Barça va ser molt, molt desafortunada. Crec que el senyor Núñez no vol ningú que pugui fer-li ombra. Per a qui li'n fa, Núñez acostuma a reservar dues actuacions: o els agafa i els segresta amb ell i els té narcotitzats —per això la junta és cada dia més gran!—, o intenta no deixar-nos viure tranquils.

—Què respon, doncs, quan Núñez l'acusa de mala gestió al Lleida?

—Ell sap que tot allò que ha dit no és cert. Les millors paraules són les que ahir [dimecres passat] va pronunciar l'alcalde de Lleida amb motiu del traspàs de les accions al senyor Marí Duran, quan va dir que si no hagués estat per Llauredó el Lleida, possiblement, no existiria. Gràcies a la gestió de Llauredó, el Lleida és l'únic equip català de la segona A. Com Núñez pot tenir el cinisme d'acusar-me de coses falses, quan ell és el responsable directe del fracàs de la baixada de categoria del Barça B, i del fracàs del futbol base? O que jugadors tan carismàtics com el Gerard se n'hagin anat al València? Per què ha trencat tot l'esquema del futbol base? Per què ha tret homes tan significatius com en Quique Costas o l'Alexanco? Com em pot acusar a mi de res del Lleida?

—Quines són les trampes de Núñez que vostè denuncia?

—Les eleccions que ha convocat Núñez són unes eleccions amb trampa. Sé que són legals, perquè els estatuts ho permeten. Però convocar unes eleccions el 27 de juliol, avisades sense temps, etc., no és digne d'un club democràtic. Jo recordaria a Núñez que el "dret de cuixa" era legal a l'època feudal. Penso que Núñez fa això per perpetuar-se al poder i donar pas al seu fill. Núñez intenta instaurar una monarquia al Barça, quan no n'ha estat mai, de monàrquic. Hi ha el Reial Madrid, el Reial Club Deportiu Espanyol, però el Barça és "Futbol Club", no "Reial Club". Per tant, aquí no hi ha reis. El que ha fet és legal, però no és ètic.

—Què vol dir quan diu que "el Barça pot quedar en mans d'una multinacional"?

—Potser és exagerar una mica, però el Barça comença a tenir problemes importants. Abans, el Barça

"Núñez no vol ningú que pugui fer-li ombra. Per a qui li'n fa, reserva dues mesures: o els agafa, els segresta i els té narcotitzats —per això la junta és cada dia més gran!—, o intenta no deixar-nos viure tranquils."

depenia dels socis. Ara, per sort, hi ha grans empreses o les televisions que aporten cada cop una part més important. Avui dia, el soci aporta el trenta per cent del capital del Barça i les grans empreses, el setanta per cent. Si les estructures internes del club són prou fortes, això no és cap problema, al contrari. El problema ve si el soci està allunyat de les decisions del club. Si les assemblees de compromissaris, les eleccions, és a dir, si el club fos gestionat democràticament, no seria cap problema. Si no, vindrà la multinacional de torn, que pot acabar fent una oferta per gestionar els drets del club.

—*Preferiria que el Barça es convertís en una societat anònima, per tal d'afavorir un més gran control dels socis-accionistes?*

—És un tema complicat. Crec que el Barça no ha de ser societat anònima, sinó que ha de ser un sentiment. Però he de dir que si no aconseguim democratitzar el Barça, potser sí que em començaria a plantejar la possibilitat de la societat anònima. El Barça no ha de ser societat anònima, sempre que el soci pugui manar el club.

—*Núñez presenta com una de les seves armes principals una excel·lent gestió econòmica del club. Realment ha estat tan bona?*

—Sempre dic que és de les millors coses que t'he. Però tampoc no és tant de mèrit. Mentre ell ha estat president, si comparem el creixement amb el d'algunes grans empreses, veurem que tampoc no és tan important. Han passat uns anys que són vitals, d'avanç tecnològic, d'expansió econòmica, d'inversions puntuals molt importants... És una bona gestió, però no vol dir que no hi hagi persones que no la puguin fer millor.

—*Què faria per evitar històries com la de Maradona, Schuster, Ronaldo..., és inevitable que les estrelles se'n vagin sempre enfadades?*

—No, no és inevitable, únicament que Núñez vol ser l'únic protagonista. Ha tingut problemes amb totes les estrelles del Barcelona: Neeskens, Maradona, Schus-

—*Per què creu que Cruyff manté una actitud distant respecte a l'oposició, i més ara que s'ha unit en una sola candidatura?*
 —*Jo crec que Cruyff té molt clar què ha de fer i que el dia de les eleccions de segur que anirà a votar. Sobre el seu suport?*
 Encara no hem tingut pràcticament temps de parlar-ne. Ell és un home que coneix molt el Barça i sap què es el millor per al club. Crec que en Cruyff té moltes coses a dir en aquestes eleccions i que les dirà.

que és una estratègia positiva?

—Jo crec que el Barça ha de quedar-se fora de qualsevol interès polític. Jo entenc que un polític pugui entrar en el Barça, però hi ha d'anar només com a soci. Crec que d'altra manera és dolent per al FC Barcelona.

—*Per quin motiu un soci hauria de votar la candidatura unitària?*

—Sobretot, perquè ha de ser la candidatura de la llibertat, la candidatura que retorni el club als socis, la que faci possible que d'aquí a dos anys hi hagi eleccions i ens permetin tenir el millor president per al club, el millor.

Que un president, per molt bo que sigui, es perpetui durant vint-i-quatre anys, és la pitjor cosa que li pot passar a una institució.

—*Què passarà, què farà si torna a guanyar Núñez?*

—Continuaré lluitant pel Barça que estimo.

ter, Cruyff, Ronaldo... fins i tot amb en Guardiola. No sap tractar els jugadors de futbol. Va començar amb una actitud molt paternalista amb els jugadors. Amb el "motí de l'Hesperia" es va descol·locar molt i mai més no ha sabut trobar la manera de parlar amb els jugadors.

—*Segons un diari barceloní, Fernández havia format part de l'executiva del PP, amb Vidal Quadras. Es adequat que un aspirant a la presidència del Barça tingui carnet del PP?*

—Home, jo tinc el meu criteri propi, però segurament, no deu ser un inconvenient, ja que tant Gaspart com Núñez han estat vinculats al PP. I Gaspart és una persona molt i molt vinculada al PP. Per tant, no deu tenir importància.

—*Durant el seu mandat, Josep Lluís Núñez ha anat incorporant a la directiva diversos personatges provinents de diferents colors polítics: Jaume Sobrequés (PSC), Sixte Cambra (CiU), Josep Caminal (CiU)... Què li sembla aquesta estratègia de formar una mena de junta de "concentració nacional"? Crec*

Marroc enllesteix la transició

Fruit d'un pacte subscrit entre onze partits –cinc d'oposició– i el govern, el Marroc es prepara per fer eleccions legislatives al mes de setembre. Tanmateix, no tot són flors i violes, i la transició "des de dins" té encara esculls importants per salvar.

El Marroc prepara la fi de la transició democràtica, un procés conduït pel mateix rei Hassan II, que conclourà amb la celebració de les eleccions legislatives, previstes per al proper mes de setembre. El procés és amenaçat per l'ascensió dels islamistes, pel conflicte del Sàhara Occidental i per les profundes desigualtats socials que no s'han escurçat malgrat la bonança econòmica que ha fet que Marroc creixi enguany el 9%.

L'episodi previ a les legislatives es va produir el 13 de juny, amb les eleccions municipals. Contestades per la Unió Socialista de les Forces Populars (USFP), van donar el 17% dels vots per al partit nacionalista Istiqlal, seguit per la conservadora Agrupació Nacional d'Independents, que dirigeix Ahmed Osman, cunyat del rei, primer ministre entre el 1974 i el 1981 i ex-president del Parlament. En tercer lloc va quedar el socialdemòcrata USFP, encap-

çalat per Abderrahman Youssefi.

La consulta va ser el resultat del pacte subscrit el 28 de febrer de 1997 entre onze partits, entre ells cinc d'oposició, i el ministre de l'Interior, el totpoderós Driss Basri, amb la finalitat de "consolidar el règim democràtic basat en la monarquia". Els partits de l'oposició estan agrupats en el front anomenat Koutla, que aplega l'Istiqlal, l'USFP, el Partit del Progrés i del Socialisme (PPS, ex-comunista), l'Organització d'Ac-

Baker fracassa al Sàhara

L'ex-secretari nord-americà d'Estat James Baker s'ha trobat amb una de les missions més difícils de la seva carrera diplomàtica: fer avançar el procés de pau del Sàhara Occidental. Baker, que se'n va sortir prou bé del repte d'acostar les posicions de palestins i israelians, està a punt de plegar després de la frustrant reunió de Lisboa, en la qual la delegació marroquina va tornar a fer del cens un problema cabdal per celebrar el referèndum previst per les Nacions Unides.

Designat enviat especial per Kofi Annan, secretari general de les Nacions Unides, Baker va visitar l'abril els actors del conflicte: el Marroc, Mauritània, Algèria i els camps de refugiats saharians de Tinduf. Va obtenir bones paraules del rei Hassan, del president algerià, Liamine Zéroual, i del líder del Front Polisario, Mohàmed Abdelaziz, i el compromís de tots de reprendre les converses bilaterals. Després de reunir-se a Londres el 12 de juny per preparar el diàleg, Baker va arribar a Lisboa bastant optimista, pensant que el que no havien aconseguit els seus predecessors ho aconseguiria ell amb paciència.

A la capital portuguesa, la delegació de Marroc, conduïda pel primer ministre i ministre d'Afers Exteriors, Abdelatif Filali, es va mostrar inflexible en la qüestió del cens. Els marroquins pretenen que votin 180.000 persones, una xifra que poden reduir en un terç. En canvi, el Front Polisario accepta l'actualització del cens espanyol de 1974, que comprèn uns 75.000 habitants. Els tècnics de la missió de les Nacions Unides al Sàhara (Minurso) consideren que les persones que es poden considerar pobladors o fills dels pobladors de l'antiga colònia espanyola són uns 100.000.

En acabar la reunió, les dues delegacions es van acusar mútuament d'intransigència. La premsa marroquina, que sempre ha defensat l'annexió del Sàhara i ha criticat les Nacions Unides, va elogiar en els seus editorials el paper de Filali. El diari *Le Matin* va dir que el "Sàhara és marroquí" i que, per tant, no calia celebrar el referèndum.

Tanmateix, la reunió de Lisboa va confirmar que Rabat només vol guanyar temps, que corre al seu favor. Les obstruccions al procés de pau han estat contínues des de l'alto-el-foc, el 1991,

i l'acceptació del pla de pau elaborat per les Nacions Unides i l'Organització de la Unitat Africana (OUA), que preveu la celebració d'un referèndum d'autodeterminació.

El Front Polisario ha amenaçat d'agafar de nou les armes però pocs analistes creuen que arribi a fer-ho. El Polisario es troba en una posició feble, i l'astut Hassan II ho sap perfectament. Els murs construïts a principis dels anys 80 impedeixen als combatents del Polisario atacar l'exèrcit marroquí. A més, la situació política algeriana no els afavoreix. Amb els militars tenen millors relacions que amb l'assassinat Mohamed Boudiaf, però Algèria no està en condicions de plantar cara a Marroc com als anys 70, quan Alger era un dels fars del moviment dels països no alineats. La principal preocupació del general Zéroual és buscar la legitimitat a Occident i liquidar militarment els islamistes que li fan la guitza. El president algerià tampoc no es pot permetre el luxe d'enterrar milions en un conflicte que no es pot guanyar per les armes quan el govern ha aplicat un pla d'austeritat que ha provocat un cost social bastant elevat. A. C.

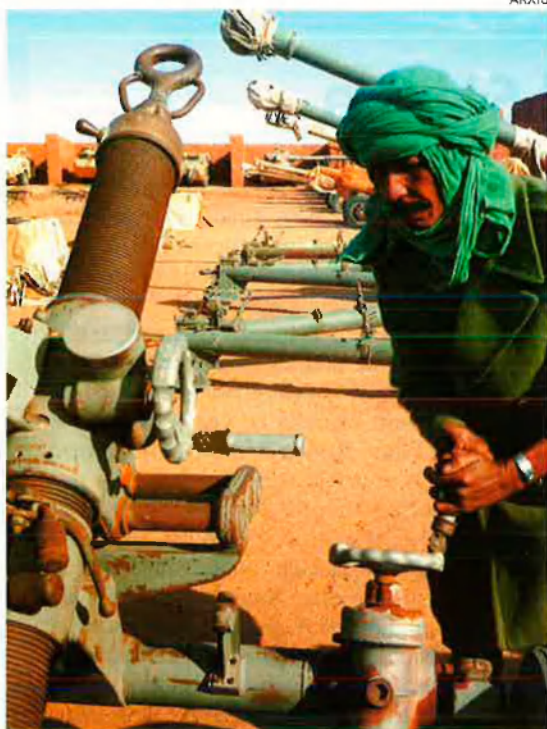
ció Popular i Democràtica i el Partit Social Democràtic.

L'acord va ser una conseqüència del referèndum constitucional de setembre de 1996, en el qual gran part de l'oposició va donar suport al projecte del rei Hassan de crear una segona cambra, regionalitzar el país i fer més transparent la vida política. L'Organització d'Acció Popular i Democràtica, que dirigeix Mohàmed Bensaid, va demanar el vot negatiu. Una decisió que va aguditzar les diferències internes, ja que després de la consulta un grapat de dirigents van fundar el Partit Social Democràtic.

En les anteriors reformes constitucionals, el 1962, 1979, 1972 i 1992, l'oposició havia demanat el vot negatiu perquè considerava que no es podia fer el joc a un

Driss Basri, ministre de l'Interior del Marroc. El pacte que permetrà convocar eleccions té com a finalitat de "consolidar el règim democràtic basat en la monarquia".

ARXIU

Armes agafades pel Front Polisari. Rabat intenta guanyar temps per fer fracassar el referèndum del Sàhara.

sistema polític podrit, que responia als interessos de les grans famílies, moltes de les quals estaven vinculades a la monarquia. "Hem aconseguit que el govern surti de les urnes, sigui responsable davant el parlament i que la primera cambra sigui elegida pels ciutadans", declarà l'USFP per justificar el suport a la proposta del rei. La constitució de 1996 preveu que els membres de la segona cambra, dels consellers, siguin escollits indirectament entre les associacions professionals.

Malgrat aquests progressos, que han convertit el Marroc en el país amb més garanties democràtiques del Magrib, els defensors dels drets humans asseguren que durant 1996 s'ha produït una regressió en les llibertats individuals i han constatat un increment de les violacions dels drets humans. Una afirmació preocupant després de la gran operació cosmètica duta a terme per la

monarquia per a millorar la imatge del país a Europa, malgrat que els dirigents europeus sempre han estat massa tolerants amb les arbitriietats de Hassan. L'agost de 1994, el rei va decretar una amnistia que va buidar les presons de detinguts polítics i va permetre, posteriorment, el retorn del Fiqh Basri, un dels herois de la lluita anticolonial. Això no obstant, encara no és permès de furgar en un passat tenebrós ni de demanar responsabilitats ni tampoc de protestar per les desenes de desapareguts durant la repressió dels anys setanta.

Els islamistes, també. L'ascensió de l'islamisme és una preocupació que comparteixen els partits polítics laics i el mateix monarca. Els primers perquè defensen l'espai de llibertat conquerit i no envegen en absolut la situació que viu Algèria, amb uns militars aferrats al poder. El rei tampoc no permet que posin en dubte que ell és el cap espiritual dels marroquins, ja que és descendent del profeta Mahoma.

Encara que amb menys força que a Algèria i a Tunísia, els islamistes s'han enfortit a les universitats i als suburbis de les grans ciutats, com Casablanca, Tànger i Tetuan. Les vagues que va viure la universitat el desembre de 1996 i el gener de 1997 van ser obra d'una de les organitzacions més actives, Al Adb wa Lhissane. El govern actua amb astúcia, tolerant-ne les activitats però reprimint-los quan creu que han arribat a un límit.

Els islamistes es nodreixen de la insatisfacció de les capes de la població a les quals no han arribat les engrunes de l'espectacular creixement econòmic del Marroc, que arriba després de tretze anys de seguir un rigorós pla d'austeritat. Les estadístiques diuen que la taxa d'atur assoleix el 20% de la població, una xifra que encara fa esgarriar i que explica les periòdiques revoltes espontànies, la darrera registrada el juny passat a Tànger.

Antoni Castel

Solc - Música i tradició al Lluçanès

SOLC D'ALLÀ ENLLÀ

OLOST

Dissabte, 19 de juliol

RÉALTA (Música irlandesa)

ONDINA XANA (Música gallega)

PERAFITA

Diumenge, 20 de juliol

EL CEMENTIRI DELS PAGESOS

ORQUESTRINA RESSALATS

SANT JAUME

PRATS DE LLUÇANÈS

Divendres, 25 de juliol

Xerrada sobre productes rurals

Dissabte, 26 de juliol

ELS MINISTRILS DEL RAVAL

Diumenge, 27 de juliol

«Fira del Comerç»

FINAL

ORISTÀ

Dissabte, 2 d'agost

3a Trobada de tractors antics a Oristà
QUICO EL CÈLIO, EL NOI I EL MUT DE FERRERIES
CAFETERA EXPRES

LLUÇA

Diumenge, 3 d'agost

Tractorada Grallera i Festa del Batre
GRALLERS DE MATADEPERA
ELS COSINS DEL SAC

Organitza:

Solc - Música i Tradició al Lluçanès
Tel·l: 93-855 40 62
Diputació de Barcelona
Ajuntaments del Lluçanès

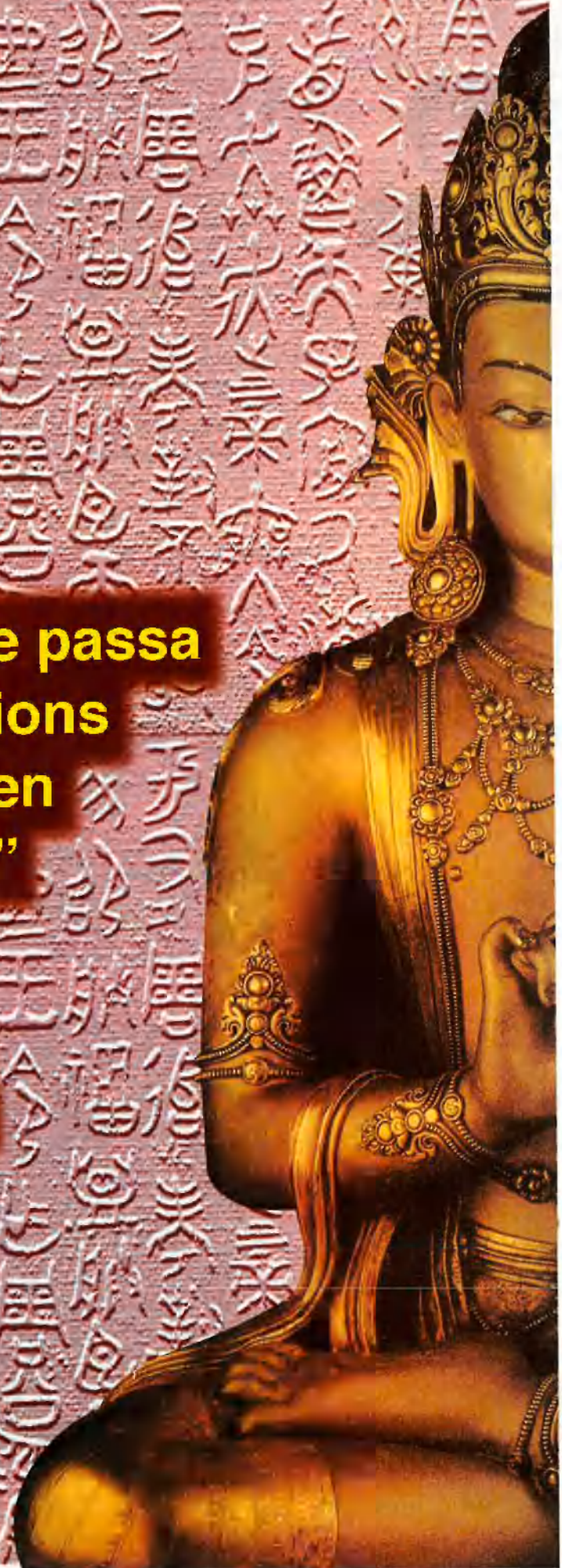
Col·labora:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Centre de Promoció
de la Cultura Popular
i Tradicional Catalana

“A diferència del que passa a Occident, les religions xineses no s'exclouen les unes a les altres”

Dolors Folch, directora de l'Escola d'Estudis de l'Àsia Oriental de la Universitat Pompeu Fabra reflexiona sobre la gran diversitat de religions a la Xina i la seua interrelació.

MARC VILA

Més que un país, és un continent. La Xina ha passat, durant segles d'història, per governs imperials, invasions estrangeres, períodes d'esplendor econòmica i comercial, i per un llarg i recent règim comunista. Tot això no ha estat prou perquè una civilització mil·lenària, que ha sabut integrar les més diverses cultures, perdi la seva consistència. Després d'haver recuperat una de les seves joies, Hong Kong, la Xina desperta i esdevé una de les societats amb més possibilitats de lideratge al món.

—L'extensió d'un país que més aviat és com un continent com condiciona la mitologia o la cultura xinesa en general?

—La Xina és un país tan gran que a dins seu trobem tota la diversitat que normalment hi ha en un continent com, per exemple, l'eu-

ropeu. Dins del que és la Xina pròpiament dita, les diferències entre la zona de la vall del Iang-Tsé i les terres dels *loess*, de secà, són enormes, molt més grans que les que hi pot haver entre Alemanya i Espanya. La Xina és pràcticament un continent que ha anat integrant d'una manera duradora en el seu interior civilitzacions diverses. I això ha estat possible sobretot gràcies a l'escriptura, que ha permès integrar progressivament tothom dins del territori.

—Aquesta perdurabilitat potser ha estat possible perquè no ha tingut cap competidora seriosa.

—Sí, l'absència de grans civilitzacions molt properes ha estat un element claríssim en aquest sentit. Les civilitzacions properes més importants eren la persa i l'índia, però quedaven separades pel desert de Takla Makan, el Pamir, l'Hindu Kush... Això representava una distància en temps real d'anys i una sèrie de perills enormes. Les navegacions per mar eren altament perilloses. Les altres grans civilitzacions, per arribar a la Xina, havien de travessar l'estret de Malacca, i això era molt perillós. Però el més curiós és que la Xina ha quedat blindada per la seva escriptura. Qualsevol idea que ve de fora s'ha de traduir a caràcters preexistents. L'avantatge d'una escriptura fonètica és que es pot traduir, en el sentit més exacte del terme: la pots fotografiar cap a tu. En canvi, en l'escriptura de caràcters s'han d'introduir els conceptes nous dins de fundes velles. Aquest ha estat un problema real per a l'adopció de qualsevol ideologia anterior o, dit d'una manera més positiva, ha permès l'assimilació de pràcticament tot el que ha entrat a la Xina. Els budistes ja es trobaren amb aquest problema. Quan van arribar a la Xina, van adonar-se que les primeres nocions budistes s'havien de ficar en motlles taoistes. I el mateix va passar amb el cristianisme. Les primeres nocions cristianes es van haver de ficar en motlles confucianistes.

—En què es basava la mitologia i el sistema de creences xineses abans de l'arribada del budisme i de la regulació confucianista?

—Primer cal aclarir que quan neix el confucianisme també van aparèixer el que s'anomenen les Cent Escoles. És el moment en què cristal·litza la tradició central xinesa, l'època de la dinastia Zhou, als segles VI i V aC. Aquest és el moment en què, no sols a la Xina, sinó a tot el continent euroasiàtic, moltes tradicions comencen a ser capaces d'unificar els seus elements bàsics. Hi ha Buda a l'Índia, els pre-socràtics a Grècia... És un moment en què s'arriba a una certa maduresa global, i en aquesta època apareix Confuci. Però no sols Confuci. Apareixen moltes escoles que, dins de la tradició xinesa, són conegudes amb el nom col·lectiu de les Cent Escoles. Entre aquestes escoles hi ha els moistes, molt més importants en els inicis que els confucianistes, hi ha els taoistes i molts altres. Els moistes, els taoistes i els legistes són les tres escoles que arriben fins l'any 221 aC, moment en què s'unifica la Xina. Els confucianistes eren una escola més, entre moltes altres, que havia assumit una gran part del que eren les primeres nocions clarament identificables del món xinès: el culte als avantpassats, el *yin* i el *yang*, i el sistema cosmològic que veu el cosmos com

una realitat global en què l'oposició dels contraris té un paper molt important i en què l'home és una peça més juntament amb la natura. Els confucianistes representen l'aspecte més social d'aquesta herència antiga, mentre que els taoistes concreten l'herència lligada a la integració de l'home amb la natura.

—*Com comença l'hegemonia dels confucianistes?*

—La dinastia Qin instaura l'imperi l'any 221 aC. D'alguna manera en aquella època els qui guanyen són els legistes. Però això dura molt poc perquè una de les primeres coses que fa el primer emperador és cremar tots els llibres clàssics, entre d'altres raons perquè s'ha unificat l'escriptura i no li convé que es conservin textos anteriors escrits. Quan arriba la dinastia Han, després dels Qin, reconstrueixen la cultura antiga i ho fan de la manera més eclèctica possible. Per fer això necessiten l'ajut dels lletrats, de la gent que coneix els precedents i el rituals anteriors. Necessiten tot l'aparell per legitimar una dinastia que s'acaba d'implantar. I per això els més capaços són els confucianistes. Justament perquè ells són els qui es basen en l'estudi de l'antiguitat i en el model del món clàssic. És en aquest moment quan els confucianistes comencen a ser molt importants, perquè contribueixen a conservar la ciència de les escoles. Això no vol dir que els altres desapareguin. De fet, els confucianistes engloben la idea central dels ensenyaments dels legistes: la implantació d'una llei única i universal. El confucianisme és completament plàstic i s'empassa tot el que hi havia hagut anteriorment.

—*Tot això sembla més aviat una cultura religiosa de lletrats. En què consistien les creences populars?*

—Una cosa era el món dels lletrats i una altra la religió popular. Per exemple, en el cas del taoisme, hi ha una diferència radical entre el taoisme filosòfic i el taoisme religiós. El primer, el podem considerar dat i beneït quan arriben al poder els Han. Totes les grans creacions del taoisme filosòfic, les obres de Lao Tsei, Lie Tse i Zhuangzi perden la seva vitalitat. Però després tot reneix com a taoisme religiós, que no té res a veure amb el filosòfic. Els confucianistes sempre van sentir un gran respecte pel taoisme filosòfic, però mai pel taoisme popular i pels milers de divinitats i éssers que adoraven. De tota manera, a diferència del que passa a Occident, unes religions no exclouen les altres. En cap cas una persona no ha de decidir mai si és confucianista, taoista o budista. Ho és tot alhora. El taoisme i el budisme poden tenir sensibilitats i estètiques molt diferents, però no comporten mons de creences tancats ni exclusius. Quan els europeus arriben a la Xina al segle XVI, acostumen a caure en aquest error: intentar identificar qui pertany a cada secta. I no són sectes, són maneres

“Els confucianistes eren una escola més, entre moltes altres, que havia incorporat una gran part del que eren les primeres nocions clarament identificables del món xinès.”

diferents d'enfrontar-se, en moments determinats, amb la vida.

—*Els déus tradicionals de la mitologia xinesa són una mena d'homes divinitzats?*

—Més aviat diria que són déus humanitzats. És molt probable que en algun moment a la Xina hi hagués hagut una religiositat popular i una mitologia desarticulada. Pel que nosaltres hem pogut saber fins ara, aquesta mitologia havia de ser desarticulada per força. A la Xina hi ha mites individuals, però no hi ha una mitologia jerarquitzada i organitzada com hi ha a Occident. A la mitologia xinesa hi ha dos grans èpoques: una anterior als Han, que podem reconstruir pels textos que va sistematitzar aquesta dinastia, i una altra que es va difondre després, basada en divinitats populars budistes i taoistes. Aquesta darrera sí que és totalment jerarquitzada,

imitant el món de la burocràcia reial. Apareixen uns déus entre els quals pràcticament podem trobar un cap de serveis, un cap de biblioteques... Aquesta mitologia té orígens molt diversos: taoista, budista, orígens lligats a les tradicions populars... i és la que es reflecteix en les obres més importants de la literatura xinesa, com el *Viatge cap a Occident*. Pel que fa al món antic, no hi ha una mitologia xinesa o, almenys, no està sistematitzada. A partir dels textos recuperats, els confucianistes es van haver d'enfrontar amb una gran varietat de cultes i llegendes. En aquesta integració de cultures es van absorbir divinitats molt dife-

Per a la directora de l'Escola d'Estudis de l'Àsia Oriental, la noció del 'yin' i el 'yang' és una de les primeres clarament identificables amb el món xinès. En l'altra pàgina, a baix: imatge del yin i el yang.

rents, moltes d'elles procedents del sud de la Xina. Tot això va apareixent en els textos confucianistes de l'època dels Han. Però no apareixen com a mitologia, sinó com a personatges humanitzats. Per exemple, en el cas de Yao, un emperador mític, el podem identificar amb el déu del Sol. Als textos confucianistes es diu que l'emperador brillava com el sol, que la seva calor s'expandia en totes les direccions... També hi havia un personatge mitològic que es deia Guei i que havia perdut un peu de tant ballar. Doncs aquest apareix com a ministre de la Música d'un emperador que es deia Shun. Així van apareixent les divinitats, humanitzades i integrades dins de l'escala política o burocràtica. I com més tard s'incorporen aquests déus als textos confucianistes, més antics els fan, perquè tots els altres llocs ja hi són ocupats. Tots aquests déus s'incorporen al Shiji o *Memòries històriques*, el llibre que va escriure Sima Qian (140-80 aC), que pretenia fer una història de la Xina. Sima Qian va fer un gran esforç per recollir en el seu llibre totes les llegendes que hi havia fins el moment. Però això és el confucianisme pur. Sima Qian les va integrar i les va despullar sistemàticament de tots els elements meravellosos i estranys que contenien.

—D'això se'n pot dir fabricar una cultura.

—És molt sorprenent, perquè en aquesta recopilació ni tan sols hi ha mite de la creació. Segons Sima Qian, i segons els xinesos, la història comença quan un bon dia apareix un emperador que es deia Hoangdi, l'Emperador Groc, i comença a ordenar el món. Ell ordena el món i després un altre ensenya l'agricultura, etcètera. La visió xinesa del món és que tot apareix en forma d'estat organitzat. Un estat amb ministres. Abans de l'estat només hi havia el caos. El món, els interessa a partir del moment en què

existeix l'estat. Aquesta és la visió confucianista, una visió que ha estat constant al llarg dels segles i que no deixa que cap mite s'expandeixi.

—També se'n pot dir invenció de la història.

—En certa manera sí, però les llegendes també són una forma d'història mitificada, per tant, això no vol dir que, en certa manera, no es re-

cuperi la història. Per exemple, és molt possible que quan expliquen l'origen de la llei a la Xina la història tingui alguna relació amb les lluites que van mantenir amb els pobles miao. Els taoistes sí que tenien un panteó de déus molt diversos, però a ells els interessaven molt més les explicacions naturals que les sobrenaturals. Per tant, arribem a la conclusió que no els interessa una visió global i sistematitzada d'una mitologia. Hi ha dos elements que dificulten molt la creació d'una mitologia: l'absència d'un déu creador i l'absència d'un mite dels orígens... Bé, de mite dels orígens n'hi ha algun. Hi ha el mite de Panku, que explica el moment en què se separen el cel i la terra provocant el caos. A dintre hi

ha un ésser mític, que és Panku, que creix fins que esclata i de les parts del seu cos surten els rius, els homes, etc. Però l'absència d'una creació organitzada impedeix la possibilitat d'organitzar tot un panteó. A més, el culte als avantpassats també dificulta l'aparició de mitologies.

—En què es basa aquest culte?

Dalt, figura de bronze de Laozi damunt d'un búfal. A aquest personatge se li atribueix la fundació de molts cultes populars budistes. A l'esquerra, imatge d'un buda.

“El taoisme i el budisme poden tenir sensibilitats i estètiques molt diferents, però no comporten mons de creences tancats. Quan els europeus arriben a la Xina, cauen en l'error de voler identificar qui pertany a cada secta.”

Borja Papa

Joan F. Mira

Amb Borja Papa, Mira ha creat una combinació de literatura i de “gran història” que segurament no té precedents en les lletres catalanes.

PREMI NACIONAL DE LA CRÍTICA

Editorial 3i4
“Narratives 3 i 4”, 51

Espècies perdudes

Vicent Josep Escartí

Espècies perdudes parteix d'un dietari fictici que, pels anys 1763 i 1764, hauria redactat a Xàtiva un noble xipriota, don Arcàngel de Sant Esteve, cristià, francòfon i ministre de la seua illa.

PREMI DE NARRATIVA ANDRÒMINA, PREMIS OCTUBRE 1996

Editorial 3i4
“Narratives 3 i 4”, 56

La mirada de Nicodemus

Vicent Usó i Mezquita

Roma, 1563. Cesare da Castel, mestre d'obres de la catedral de San Pietro i l'home de confiança de Michelangelo Buonarroti, és assassinat en circumstàncies estranyes.

PREMI DE NARRATIVA BREU ANTONI BRU, CIUTAT D'ELX 1995

Editorial 3i4
“Narratives 3 i 4”, 52

—Cada pare de família oficia com a sacerdot. Això limita molt, perquè impedeix crear les ramificacions que acaben produint una mitologia. Però, a més a més, encara que un avantpassat pugui ser heroic i pugui haver fet una gesta important, el més important no és la gesta, sinó el fet que ha sabut ocupar el seu lloc. L'avantpassat ha recollit la tradició, l'ha continuada i l'ha transmesa. Per tant, el més important és el paper, i això

no és gaire heroic. Les heroïcitats no són el més important i molt menys encara un dels elements que donen vida a la mitologia: els dubtes psicològics d'aquest herois.

—*En podria posar un exemple?*

—Per exemple, hi ha el mite de l'arquer Yi, que un dia que van aparèixer deu sols al firmament va disparar i en va matar nou, de manera que només en quedés

Els déus xinesos

Tot i que la cultura xinesa no té un panteó de déus organitzat, com els d'Occident, sí que en podem trobar alguns a les llegendes antigues de la literatura xinesa. En aquestes històries, es barregen déus, herois i creences taoistes, budistes i provinents de la Xina més tradicional. Aquí en citem alguns dels més populars.

Panku: Provenint de la cultura xinesa primitiva, aquest gegant amb caràcter diví va ser considerat la primera criatura de l'univers en un moment en què cel i terra encara no estaven separats. Panku, decidit a crear l'ordre enmig del caos, va convertir-se en la columna que aguantava el firmament mantenint separat el cel de la terra. Quan Panku va morir, les parts del seu cos es van transformar per crear el món: la seva respiració es tornà vent i núvols, l'ull esquerre fou el Sol i el dret la Lluna i la seva sang es transformà en els rius.

Nüwa: Apareix després que Panku va crear l'ordre. Coneguda com a Reina Mare, la part superior del seu cos era humana, mentre que la inferior era de drac. Moltes llegendes diuen que Nüwa es trobava tan sola al món que va crear els homes i les dones modelant figuretes amb l'argila del riu Groc.

Hoangdi, l'Emperador Groc: Segons la tradició, fou el primer emperador que governà la Xina. Que sigui considerat un personatge terrenal no impedeix que l'Emperador Groc fós un governant molt poderós dotat de caràcter diví.

Yi: Aquest arquer immortal és un dels herois més populars de la mitologia xinesa. Es recorda perquè va matar nou dels deu sols fills del déu Tiandi perquè a la terra només quedés un únic sol i així evitar les sequeres.

Yu: Fill d'un cavall blanc diví anomenat Gun, l'heroi Yu entrà en el món en forma de drac capaç d'evitar les inundacions en les zones més plujoses de la Xina.

Guanyin: La deessa xinesa de la misericòrdia era inicialment

un déu indi budista anomenat Avalokitesvara. Quan els missioners budistes viatjaren cap a la Xina, a través del Tibet, el nom de la deïtat es traduí per Guanyin, que vol dir "el que mira el món i escolta els seus plors". És habitual que la deessa de la misericòrdia es representi amb un nen als braços.

Els Vuit Immortals: Al segle tretze aparegué en el folklore popular xinès aquest grup de vuit deïtats taoistes. Tots ells estaven basats en part en personatges històrics i en part en éssers imaginaris. Les seves personalitats eren vistes com a representacions dels diferents tipus de persones: joves i vells, rics i pobres, nobles i i captaires, homes i dones... Sovint apareixen, junts o separats, en pintures, estatuetses o porcellanes.

Déu de la llar: Antigament, a les cases xineses tenien estatuetses que representaven aquest déu tan casolà que presidia la llar de foc. Cada any, per Cap d'Any, es cremava la figureta perquè es creia que el déu pujava al cel per presentar l'informe de com s'havia comportat la família.

Déus de la porta: Tenien la important tasca de mantenir allunyats de les cases els visitants indesejables. La gent acostumava a penjar quadres pintats a cada costat de la porta on es mostraven guerrers ferotges. Les pintures es canviaven cada any.

Déus dels elements: Comprenien els déus del tro, el llamp i el vent. El déu del tro era una criatura amb ales de rata-pinyada, peus amb urpes i bec d'àliga. El del llamp era femella i enviava els llamps projectant raigs de llum amb els miralls que sostenia. El del vent era un home vell que portava unes bosses de cuir on empresonava els vents.

Dracs: El drac és l'animal més impressionant de la mitologia xinesa. El *long*, o drac xinès, no té res a veure amb el drac europeu. A la Xina, els dracs tiraven núvols i controlaven la pluja i l'aigua de rius i llacs. Com a éssers immortals, es barrejaven amb déus i deesses. Els xinesos creien que el drac representava el principi masculí, o *yang*. És un animal molt familiar en la vida dels xinesos i apareix en celebracions com la del final de l'any xinès o el començament de la primavera.

un i la terra no quedés del tot cremada. Aquest és un mite molt característic d'una zona de grans sequeres. De la mateixa manera, també hi ha mites sobre les inundacions: el mite de Yu, que és capaç de parar les pluges torrencials. Però ningú no explica els dubtes de Yi o de Yu, no sabem si patien, ni si tenien amors... Sempre són figures, personatges que omplen papers i compleixen funcions.

—Quines són les idees que hi ha a la Xina sobre l'infern i el paradís?

—El confucianisme té un interès menor per l'altra vida. Quan els deixebles de Confuci li pregunten què pensa del que hi ha després de la mort, ell contesta: "Si encara no sóc capaç d'entendre què és la vida, com volem que em preocupi del que és la mort?". No és que no hi cregui, sinó que no li interessa, no és el seu tema. En general, la civilització xinesa està molt menys angoixada per la mort que no nosaltres. La nostra literatura té com a temes molt centrals l'amor i la mort. Considerem que són qüestions que afecten molt directament l'individu. En canvi, la xinesa és una civilització molt més afectada pels problemes de la col·lectivitat. Per tant, la mort no és un assumpte central. Tot i que, d'alguna manera, els morts són més vius a la Xina que no pas aquí. La línia divisòria entre vius i morts és més prima, potser per tota la qüestió del culte als avantpassats. Es fa un gran esforç per fer perviure la seva memòria.

—Els pobles sempre han tingut necessitat de creure en un paradís.

—El confucianisme

és una ideologia centrada en la vida social i el budisme se centra en una fusió del jo amb el nirvana. Això pot servir molt bé per a la gent culta, però és cert que per al poble això no funciona. Les religions, entre d'altres coses, han d'aportar festes i motius per socialitzar col·lectius. Això ho aporten el budisme popular i el taoisme popular, que es fonen i organitzen un festival de déus i un paradís darrere un altre. Els xinesos

Xilografia dels immortals Cao Guojiu i Li Xuan. Dins del requadre de la pàgina anterior, imatge de la Bodhisattva Guan Yin, que en el budisme xinès es va convertir en deessa de la misericòrdia.

- La Ciutat
- Les Comunicacions
- Els Plànols de la Ciutat

- L'Ensenyament
- La Cultura i les Entitats
- L'Esport i les Entitats

- El Turisme
- L'Entorn Turístic
- L'Agenda d'Activitats

- Les Fires i els Congressos
- Les Institucions i les Associacions
- L'Hoteleria i la Restauració

- El Comerç i els Serveis
- La Indústria i els Negocis
- L'Agricultura i la Ramaderia

- L'Ajuntament de Reus
- Els Serveis Generals de la Ciutat
- Finestreta

Optimitzat per Netscape 3.0

HOME PAGE

PROPERAMENT

SUGGERIMENT

LINKS

LLIBRE VISITES

RECERCA

ENGLISH

CASTELLANO

<http://www.reus.net>

Projecte:

Ajuntament de Reus
Àrea de Projecció Econòmica
i Estratègia de Ciutat

Dalt, tortuga-drac de bronze de la Ciutat Prohibida (Palau Imperial), a Pequín. A la dreta, drac Yu, mític fundador de la dinastia Xia.

“normals”, en l’actualitat, creuen en una barreja de tot. Procuren viure com un confucianista i, de tant en tant, ofereixen alguna ofrena a una divinitat concreta —ho fan, però, d’una manera puntual, quan els convé: si tenen un fill, si han de fer un viatge...—, una mica com fem nosaltres amb els nostres sants. Aquí la religió tampoc no s’hauria aguantat gaire només amb la Santíssima Trinitat. La Santíssima Trinitat

provoca uns entusiasmes populars limitats. En canvi, Santa Rita, Sant Cristòfol o la Macarena en provoquen

de considerables, mouen la gent. A la Xina passa el mateix. I aquest tipus de religiositat és la que ara re-
neix.

—Com s’explica això?

—Reneix molt fortament al sud, on es recuperen tots els festivals. Entre d’altres coses això és una reacció a tot el període de Mao i de la Revolució Cultural, ja que, a banda de molts altres problemes, també va ser un període d’un a-

vorrimment notori. La gent té moltes ganes de fer festes que no siguin polítiques.

—Ara que la Xina es desperta, com es compagina aquest creixement econòmic amb el ressorgiment de la religiositat?

—La Xina s’ha de despertar. Si mirem la història amb perspectiva, es va despertar en la mateixa direcció en què ho feia en els moments de creixement. La Xina ha tingut períodes en què ha estat oberta cap a l’exterior, com el període Tang, i períodes en què es tanca en si mateixa com l’època dels Ming. Quan es tanca, la part que pesa més és la part de l’interior: la part del riu Groc, de la terra dels *loess*, la part agrícola del nord... Quan la Xina s’obre emergeix la zona de la costa que va des de Xangai fins a Canton, on es troben els ports importants. Abans de Mao, la Xina que pesava més era la Xina costanera. De fet, actualment les zones de creixement són zones calcades als ports

que es van obrir a les guerres de l’opi. Els xinesos són comerciants nats. És una civilització que durant més de mil anys ha tingut una cultura i un territori molt més integrat que no pas la civilització europea. Tot estava perfectament integrat des del segle VII dC. Al segle XVII, el navegant portuguès Semedo explica en un llibre que només a Xangai hi havia dos-cents mil telers, on treballen sobretot les dones. Hi havia un comerç interior molt desenvolupat i indústries per a l’exportació. Quan hi ha possibilitats de comerç, els xinesos de seguida s’hi apunten. Per tant, actualment, la seva integració en el món és bastant irreversible. Avui dia, el món està més integrat que mai, per tant, és impossible mantenir-se’n al marge. La Xina està dins del món i aspira a ser la potència principal de l’eix del Pacífic. El problema de la Xina és aconseguir que aquest creixement que ara protagonitzen dos-cents milions de persones, que són els de la costa, arribi a afectar els mil dos-cents milions de xinesos.

—I aquí tornen les tradicions i creences populars.

—Tampoc no havien quedat oblidades, el que sabem és que les havien prohibides. Acostumen a ser tradicions festives i molt lligades als enterraments. En

aquesta qüestió, els budistes sempre han estat molt importants. Hi ha cultes lligats al budisme i al taoisme que ressorgeixen sobretot a la zona del sud. Però més aviat es tracta d’un relaxament, volen retornar a un món més relaxat i humanitzat que no el que han

viscut, caracteritzat per un grau de tensió considerable. Però tot això encara és difícil d’avaluar.

—Quin ha estat el paper de la dona en la mitologia xinesa?

—Hi ha diverses deesses. Un dels casos més curiosos és un déu indi que es deia Avalokitesvara que va entrar per la ruta de la seda i va portar totes les creences budistes. Aquest portava els fidels al paradís d’Amitabha. Tenia com a missió portar els pelegrins cap allà fent la ruta de la seda. Però quan va arribar a la Xina se’n va enamorar i es va convertir en una deessa, en Guanyin, la deessa de la misericòrdia, la més famosa. Com a mostra de misericòrdia, Guanyin porta sovint un nen en braços i això va fer que els jesuïtes que van arribar a la Xina al segle XVI es quedessin encantats perquè van pensar que s’havien trobat la Mare de Déu.

Marta Ciércoles

La setmana vinent: Els déus

Del 19 al 23 de juliol de 1997

IV FESTIVAL INTERNACIONAL DE CARILLÓ DE BARCELONA

Festival Eurocarilló

Cloenda Temporada de Concerts 1996-1997

19
Dissabte

21.00 h. Concert d'Obertura
Jean-Bernard Lemoine, França
Aimé Lombaert, Bèlgica

22
Dimarts

19.00 h. Conferència:
"El Carilló a Europa: 2a part"

20
Diumenge

21.00 h. Concert
Radek Rejšek, Txèquia
Abel Chaves, Portugal

21.00 h. Concert
Julius Vilnonis, Lituània
Jeffery Bossin, Alemanya

21
Dilluns

19.00 h. Conferència:
"El Carilló a Europa: 1a part"

23
Dimecres

21.00 h. Concert de Cloenda
Adrian Gebruers, Irlanda
Anna Maria Reverté, Espanya

21.00 h. Concert
Trevor Workman, Gran Bretanya
Boudewijn Zwart, Països Baixos

Eurocarilló a Barcelona

L'associació "Eurocarilló" organitza cada any concerts i jornades d'estudi sobre l'art carillonístic actual. El "Festival Eurocarilló" reuneix els carillonistes representants d'Alemanya, Bèlgica, Espanya, França, Gran Bretanya, Irlanda, Lituània, Països Baixos, Portugal i Txèquia. Després de Bruges i Lió, Barcelona, seu del carilló del Palau de la Generalitat, ha estat escollida per celebrar-hi aquest festival l'any 1997. D'aquesta manera, el ja reconegut Festival Internacional de Carilló de Barcelona, en la seva quarta edició, inclou la participació dels concertistes d'aquesta associació.

Lloc audició: Pati dels Tarongers. Galeria gòtica. Barri gòtic

Conferències amb invitació. Cal demanar informació al Tel. 402 48 18 de 12 a 14h.

Entrada lliure concert

Carilló del Palau de la Generalitat
Barcelona

Generalitat de Catalunya

JOAN VIDAL

Hi ha techno a València?

El col·lectiu Move, nascut per donar suport a la música electrònica d'avantguarda a València, ha decidit dissoldre's. Els seus membres diuen que ja han aconseguit els objectius inicials. Però ací la realitat del techno encara està sense desenvolupar.

Dalt, Ritchie Hawkins, un dels disc-jockeys estel·lars del Sonar, festival especialitzat en techno celebrat recentment a Barcelona. La presència de públic valencià allí va ser molt més important que la d'anys anteriors. Baix, un dels ballarins i vocalistes de la banda més influent del moment: The Prodigy. (Foto: Liberto Peiró)

Quan Move es va constituir, l'estat de difusió de la música *dance* a València era absolutament aberrant. Es donava la fal·làcia que algunes discoteques de bakalao passaven per sales d'avantguarda pel fet d'incorporar les característiques estètiques quant a disseny publicitari que s'associen a Europa amb el moviment techno. Però res més, era un embolcall que amagava un esperit musical poc diferent de la revetlla de barri.

A l'octubre del 1996, una sèrie de disc-jockeys i creatius m u l -

timèdia decidiren constituir-se en associació cultural sense ànim de lucre per promoure la música tecnològica de ball, la mateixa que ha revolucionat arreu del món les concepcions discogràfiques i lúdiques. El techno és, en molts sentits, el punk dels nostres dies, i conté una càrrega de novetat prou eixordadora per canviar el seu entorn immediat. Move es va decidir a propagar aquests sons per mitjà de festes relacionades amb performances i llibertat conductual i artística. El passat dia 3, va tenir lloc l'última de les seues convocatòries, en una celebració farcida de conferències i activitats paral·leles que va deixar un dolç sabor de boca.

Què passarà ara? Disc-jockeys com Crhristian o Peix, agitadors estètico-musicals com Blanco, o artistes interdisciplinaris com Pistolo han dissolt el col·lectiu perquè afirmen que el camí és obert, que ja hi ha una incipient escena techno a València, i que hi ha una creixent representació de devots de la tecnologia sonora de qualitat. Ha arribat l'hora que cadascun dels membres de l'associació cobresca els seus interessos professionals de manera individual. Ja sense Move, queden com a reflex un grapat de disc-jockeys interes-

sants, mínims punts fixos de trobada per escoltar aquesta música (el club Gon n'és gairebé l'únic), algunes productores de festes techno com Respect o Love i una millora en la secció de ball de botigues de discs i de productores.

Però València és encara lluny de tenir una escena de sons electrònics plural i normalitzada. El techno que es programa està molt influenciat per la poderosa empremta de Chemical Brothers o The Prodigy, bandes importantíssimes especialitzades en ball infinit, però que no deixen de representar una visió reduïda de la música electrònica. Altres estils molt rics relacionats amb la fusió i l'abstracció, com ara el drum'n bass o el trip-hop, són gairebé estranys ací.

D'altra banda, les sales majoritàries continuen generalment amb la música més comercial, i els canals de difusió del techno costen de trobar, tot i que molt menys que fa un any. Pistolo, interessat en la progressió de la tecnologia com a part ritual de la cultura, reconeix que "el treball inicial està fet, però s'ha de desenvolupar amb un criteri que cal anar adquirint. El techno no hauria de deixar mai l'espai *underground*, perquè la indústria comercial sempre perverteix l'avantguarda". El problema valencià és que no s'ha sedimentat aquesta constitució *underground*. L'esforç per fer-ho pot ser tan tenaç com esperançador.

Joan M. Oleaque

Manifest

"LES ONG DAVANT LA PSS"

Les Organitzacions No Governamentals (ONG) sotasignades expressem la voluntat de deixar de col·laborar amb els convenis de Prestació Social Substitutòria (PSS) que mantenim amb el Ministerio de Justicia.

Fa 8 mesos, una trentena d'ONG i entitats –convocades per la Fundació per la Pau– vam debatre conjuntament la qüestió de la PSS a les ONG. Vam recordar com, en l'inici de l'aplicació de la Llei d'Objecció de Consciència, malgrat ser molt crítics amb el seu esperit i contingut, vam optar per col·laborar-hi. La raó: donar suport a l'objecció de consciència legal per tal de permetre'n una major extensió social i convertir l'objecció de consciència en un agent de transformació social i pacifista a l'abast de molts joves.

Havent aconseguit aquesta extensió i desmarginalització de l'objecció, les ONG vam considerar, però, que no podíem col·laborar més amb una legislació que penalitza l'objecció de consciència i permet l'empresonament, inhabilitació, multa i condemna de milers de joves per mantenir unes conviccions antimilitaristes.

Fa 8 mesos vam demanar un canvi profund en la política d'objecció de consciència a l'estat espanyol i una fi de la repressió com a condició indispensable per a continuar mantenint els programes de PSS.

En tot aquest temps, el govern espanyol no ha ofert cap resposta, mentre que amb el nou Codi Penal, els judicis, i les sentències condemnatòries cap als insubmisos i desobedients, s'han incrementat de forma alarmant.

Per tant, anunciem la fi de la col·laboració amb la PSS i expressem la nostra voluntat de continuar treballant plegats per una societat en pau, justa, solidària i respectuosa amb els drets humans.

Barcelona, juny de 1997

Fundació per la Pau
Centre Unesco de Catalunya
Ciemen-Acció Solidària pels Pobles
Setem
Medicus Mundi
Mans Unides
Casal Infantil de Marianao
Centre de Joves de Sant Pau del Camp

Escoltes Catalans
Fundació Pere Tarrés
Fundació Roca Galés
Enginyeria Sense Fronteres
ConcertacióN/S
Alternativa Solidària-Plenty
Associació Tothom
Sida-Studi

Per a més informació o adhesions:

Fundació per la Pau

Telèfon (93) 302 51 29 Fax (93) 301 75 62

Un any decisiu

El 1996 no ha estat un any més per a la Cambra de Barcelona sinó un any decisiu. A l'hora de fer balanç de l'anterior exercici destaca en primer lloc un fet que afecta la mateixa condició de la Cambra: el reconeixement per part del Tribunal Constitucional de les cambres de comerç com a corporacions de dret públic al servei de les empreses. Aquest fet ha introduït un factor d'estabilitat jurídica després d'un període dominat per la incertesa.

El Tribunal Constitucional ha considerat també que les cambres són instruments essencials per a la projecció comercial de les empreses en l'àmbit internacional i, d'altra banda, per a la formació, a tots els nivells, del seu capital humà.

Plataforma per a les empreses

Una prova de la confiança dipositada en la Cambra de Barcelona per les empreses de la seva demarcació és el total de 244 projectes de diversos àmbits de l'activitat empresarial que han estat canalitzats a través d'aquesta entitat al llarg de 1996. Així mateix s'han atès 1.163 consultes sobre problemes específics plantejats per les empreses.

En el terreny internacional, la consolidació del mercat únic europeu com a espai sense fronteres entre quinze països i la globalització de l'economia, a un nivell més general, han fet que la projecció exterior de les empreses catalanes s'hagi convertit més que mai en una necessitat. Aquí, el paper de la Cambra de Barcelona ha estat igualment determinant en l'any 1996 i el fet és que 14.616 empreses han participat en alguna de les activitats de promoció de comerç exterior que aquesta ha organitzat i que es coordinen mitjançant el Pla d'Acció Internacional. Aquest Pla proposa accions de promoció exterior en països i sectors en els quals s'ha detectat un potencial de negoci. Bàsicament aquestes activitats han estat missions multisectorials directes (del nostre país a l'estranger) i inverses (de l'estranger al nostre país); missions sectorials directes i inverses; presència en fires sectorials; projectes d'informació, seminaris i jornades com també feines d'informació i assessorament.

La Cambra ha obert també una línia innovadora d'accions d'àmbit internacional basada en programes europeus, posant a disposició de les empreses unes sessions de treball conegudes com a "partenariats" o acords d'associació. Aquestes sessions per-

Seu de la Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona a l'avinguda Diagonal.

meten fer un gran nombre de contactes en pocs temps. La seva mecànica de funcionament es basa en entrevistes concertades entre empreses d'un sector determinat al voltant del qual s'organitza una trobada. Aquest sistema està considerat un dels instruments de promoció més eficaços. La Cambra va organitzar aquestes sessions de treball de partenariat per primer cop el 1996 i han aconseguit convocar en tres actuacions (Pàdua, Montpeller i Barcelona) 216 empreses que han establert un total de 1.123 contactes empresarials.

L'oportunitat d'Internet

L'eclosió d'Internet en els darrers anys ha fet que la Cambra hagi promogut la presència de les empreses catalanes en aquesta xarxa mundial de comunicació. Des de l'inici del servei el mes d'octubre de 1996 més de 5.067 empreses ja han sol·licitat la seua inclusió en la xarxa. Les empreses poden connectar-se a la xarxa i incorporar la seva fitxa bàsica amb els seus catàlegs promocionals a la web de la Cambra i tenir un important punt de reforç de la seva projecció externa i de la seva competitivitat.

Per altra banda, les empreses poden accedir lliurement al banc de dades de les gairebé 400.000 empreses de Catalunya; consultar els informes de conjuntura econòmica elaborats per la Cambra i altres serveis d'utilitat empresarial. La Cambra disposa d'una de les bases de dades d'informació empresa-

**Un total de 14.616
empreses han
participat en
alguna de les
activitats de
promoció de
comerç exterior
que la Cambra
ha organitzat.**

rial més completes en un servei obert al públic que ha atès 113.660 consultes el 1996.

Un altre tipus de servei no basat en la informació però de gran importància que la Cambra ofereix a les empreses és l'arbitratge. Es tracta d'una via per resoldre els problemes que hagin pogut sorgir entre elles en el desenvolupament de la seva activitat. Aquesta possibilitat s'ha materialitzat en el Tribunal Arbitral de Barcelona que la Cambra ha

constituït juntament amb altres entitats i organismes i permet de resoldre tots els conflictes amb plenes garanties sense haver de recórrer als tribunals de justícia. Aquest Tribunal arbitral ha resolt en el passat exercici un total de 81 conflictes.

La formació: eina clau

El concepte de formació permanent està molt arrelat a la trajectòria de la Cambra com a corporació al servei de les empreses. La formació continuada és un dels instruments més importants de què disposen les empreses per afrontar els reptes que genera la globalització de l'economia i les transformacions de l'organització del treball especialment pel que fa a l'evolució de la tecnologia. És per aquest motiu que la Cambra col·labora amb les universitats i les escoles de negocis membres de l'Associación Española de Escuelas de Dirección de Empresas (AEDE) per donar a conèixer l'oferta formativa de nivell superior i per promoure l'accés de les empreses a aquest tipus de formació. En aquesta mateixa línia també s'ha impulsat la col·laboració amb el Servei Català de Col·locació i la participació en grups de treball del Pla Estratègic Barcelona 2000 relacionats amb mesures de millora i desenvolupament de la formació professional.

A banda de les accions conjuntes amb altres institucions, la Cambra té programes i accions formatives propis com són el de gestió de la petita i mitjana empresa, el del comerciant, el de comerç exterior o el de tutors d'empresa en els quals s'han im-

Acte de presentació del servei d'Internet de la Cambra.

**Un altre servei
per a les
empreses és
l'arbitratge.
Es tracta d'una
via no judicial
per resoldre els
problemes que
sorgeixen entre
les empreses.**

congressos i convencions organitzats per la Fira, entitat gestionada i finançada per la Cambra de Barcelona i l'Ajuntament de Barcelona. Entre altres factors que han col·laborat a aquesta empenta de la Fira hi compta l'ampliació del recinte firal a Montjuïc que, a més, d'ampliar l'espai disponible ha permès establir uns calendaris més fluids.

A nivell més general el nombre de pernoctacions a la ciutat de Barcelona entre 1994 i 1996 s'ha incrementat en un 34% respecte al període anterior i ha arribat a la xifra de 1.636.720 —si fa o no fa l'equivalent a la població del municipi—. Això demostra que Barcelona s'ha convertit en una destinació interessant per si mateixa a nivell internacional i, des del punt de vista econòmic, suposa un element dinamitzador més de l'economia local per l'augment significatiu del consum que comporta l'afluència de visitants. A l'inici d'aquest bienni és precisament quan va entrar en funcionament Turisme de Barcelona, un ens de promoció de la ciutat creat el setembre de 1993 per la Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona, l'Ajuntament de Barcelona i la Fundació Barcelona Promoció.

partit un total de 2.691 hores lectives

Barcelona, centre d'atracció

Un altre dels èxits destacables de l'activitat de la Cambra és haver convertit Barcelona en un important centre d'atracció. Durant el 1996 la Fira de Barcelona ha atret més de 2 milions i mig de visitants. S'hi han celebrat en el mateix període un total de 49 certàmens (amb més de mig milió de quilòmetres quadrats d'ocupació) i 56

Albert Punsola

**Cambra Oficial
de Comerç
Indústria i Navegació
de Barcelona**

"La llengua està amenaçada"

Josep Pont, vice-president de l'Institut d'Estudis Ilerdencs i conseller nacional de CDC, té reputació de nacionalista conseqüent perquè ha estat l'únic a rebutjar que el rei Joan Carles I presidís el 700 aniversari de la Universitat de Lleida.

Com ha evolucionat l'Institut d'Estudis Ilerdencs (IEI) des del seu naixement l'any 1942?

—Encara que no ho deien els estatuts, l'objectiu del IEI era crear un contrapoder cultural, una branca del *leridanismo*, tot en castellà, buscant la creació d'un ferment de cultura, en una època en què els consellers eren vitalicis. Amb l'adveniment de la democràcia, la nova Diputació, governada per diverses forces polítiques, va establir que els consellers fossin persones representatives del món de la cultura, escollides d'una manera democràtica. El IEI primer era una entitat molt tancada a Lleida i suplia una mica el caliu universitari, perquè no teníem Universitat. Aquí naixé l'escalf que senten els universitaris per fer altres activitats paral·leles. Ara que ja hi ha la Universitat, els canvis, per una banda, intenten aglutinar aquest caliu universitari, i d'altra, intenten projectar-lo a les comarques. Volem ser un vas comunicant. Ara per exemple, intentarem que hi hagi un representant fix de la Vall d'Aran a l'Institut, per donar-li un estatut diferencial.

—De quines actuacions del IEI dels últims anys se sent més orgullós?

—Invertim molts diners, enguany són cent milions de pessetes, en la restauració de patrimoni, però no hem anat a buscar lluïment. Fa uns anys teníem un conveni amb la Generalitat. Ells ens triaven les grans obres i llavors hi invertien molts diners, com per exemple en la Vall de Boí o la Seu d'Urgell. Nosaltres som els que, si convé, amb molt de gust i molta satisfacció, canviem la biga d'una ermita perduda dalt de la muntanya, perquè aquella biga significa que no cau la teulada. Enguany tenim unes 150 o 160 peticions de restauracions de patrimoni, i a tot el territori pràcticament no hi ha poble o ermita on no

hi haguem intervingut. Hem fet restauracions de 55.000 pessetes a molts llocs, que quasibé fa vergonya dir-ho. Destacaria la reconstrucció del monestir d'Aviganya, sobretot pel lloc on és, prop de la Franja, i també la del monestir de Sant Pere de Ponç, que estava tot arruïnat i s'ha aixecat de nou amb uns diners nostres que han donat per poc més que el ciment, i amb el treball d'una colla de gent del poble que durant molts anys hi han anat els diumenges al matí.

—El IEI ha organitzat també exposicions d'art religiós que han tingut gran èxit. El primer any, "Sanctus", de frontals d'altars i enguany, una d'imatges de Maria. Com ha estat possible organitzar-les?

—Amb una col·laboració total i exemplar dels dos costats de la Ribagorça, hem portat peces que han marxat d'allí, que són amagades o que són difícils de veure. Tenim una mica el compromís escolta i, buscant patrocinadors, el que fem és restaurar les peces abans de tornar-les als propietaris. Algunes de les obres que estan al Museu Diocesà es van vendre legalment amb tots els permisos de Roma i es feren servir per fer nous convents, i ningú no va aixecar un dit. Em sap greu que el bisbe de Lleida no expliqui millor aquesta mena de fets. Ell posa molt d'èmfasi en el

que diuen a Roma, i Roma a Catalunya sol deixar-nos davant de les portes del purgatori i rentar-se les mans. Precisament veure la riquesa que hi havia és el que va despertar la societat civil.

—Quines altres activitats fomenta l'Institut?

—Llancem altres productes per a la societat civil. Dins de les nostres possibilitats donem subvencions per a activitats culturals: ajudem federacions de sardanes, el programa anual d'un ateneu, un que vol editar un CD... Les subvencions van des de cinc mil

"Una llei no té sentit si no hi ha sancions, que s'han d'aplicar quan un funcionari es negui a atendre't en català. Mentre la llengua no estigui normalitzada, la sanció és un pas necessari."

"Nosaltres som els que, si convé, amb molt de gust i molta satisfacció, canviem la biga d'una ermita perduda dalt de la muntanya, perquè aquella biga significa que no cau la teulada."

pessetes fins a uns quants milions, depèn de com lliui l'activitat amb el nostre esperit i també del pressupost que tingui.

—*Parlant de pressupostos, el del IEI suma 600 milions de pessetes anuals. D'on surten tants diners?*

—El 92% surt de la Diputació, que dona els diners a una fundació governada per persones independents. La nostra obligació és aconseguir recursos per quan la Diputació no ens pugui ajudar. Per això, treballem una línia de patrocini de diverses caixes d'estalvis com ara La Caixa de Pensions, Ibercaja —que volen comunicar la nostra cultura—, la Caixa de Sabadell, la del Penedès... Participem en els seus consells perquè ens apliquin recursos per a obra social i cultural. Aquest serà un camí per a mi i per als qui em substitueixin.

—*Quin paper cultural tenen les comarques de Lleida dins els Països Catalans?*

—El paper que ens agradaria tenir i que nosaltres tractem de promoure és el paper d'enllaç. Som veïns de tots: del País Valencià, de la Franja, d'Andorra i de la Catalunya Nord. Ens queden les Illes i l'Alguer. La Fundació decideix què fa. I els consellers sempre han tingut clar que calia invertir part dels nostres fons en acció fora del territori de les terres de Lleida. Per tant, ja fa anys que col·laborem amb diverses entitats del País Valencià, amb Acció Cultural mitjançant la Fundació Ausiàs March, amb l'associació Bisbe Climent. Pel que fa a la Catalunya Nord donem un ajut directe i beques a Prada. A la Franja, mantenim contacte amb ajuntaments i editem llibres, a vegades en col·laboració amb la Diputació General de Aragó. També ajudem Andorra, on hi ha una pressió brutal contra la nostra cultura, i a les Illes. Estem avançant en la col·laboració amb l'Alguer.

—*Quin pont hi ha establert amb el País Valencià?*

—Lleida té un pont històric amb el País Valencià, de manera claríssima, i fins i tot hi té una forma més fàcil d'entrada pel que fa a la llengua, perquè la gent la troba més semblant.

—*La llengua està amenaçada a les comarques de Lleida particularment?*

—Està amenaçada a tot arreu. La meta immediata de la llei de normalització lingüística és que podem ser bilingües, encara aspirem només a tenir els mateixos drets. En algunes zones, com la Vall d'Aran, la situació és molt greu, perquè el turisme d'alt nivell ha fet que part dels ciutadans s'hi hagin acomodat. En els mitjans de comunicació la llengua també està amenaçada. TV3 va fer una gran feina però ara és un percentatge molt petit en el conjunt de les televisions. M'agradaria que la llei del català que es debat ara al Parlament anés molt més enllà. Una llei no té sentit si no hi ha sancions, que s'hi haurien d'aplicar un funcionari es negui a atendre't en català. I això passa, i aquest senyor cobra dels diners públics. Mentre la llengua no estigui normalitzada, les sancions són passos provisionals necessaris.

—*Què pensa dels atacs contra la llengua catalana al País Valencià?*

—És una vergonya l'actitud dels governants, això no sé si passa a cap altre país del món. He llegit fragments dels butlletins oficials de les Corts Valencianes i és millor que llegir revistes humorístiques; et fas un tip de riure, no té cap sentit. La gent que diu defensar el valencià fa quatre dies no saben què era, i el defensen per una posició d'antipatia, d'enemistat amb els veïns, i han venut una imatge totalment falsa.

Concepció Catalán

"La sèrie ferroviària sense trens"

Així va definir un dels responsables d'Estació d'enllaç' aquesta sèrie de gran èxit que continuarà la temporada que ve a TV3. Durant l'estiu la sèrie continua a la franja de tarda des del primer capítol.

La sèrie havia de tenir en principi tretze episodis i ara ja s'ha acabat de gravar el capítol cent. De les sèries setmanals produïdes per TV3, només *La Granja*, amb 117 emissions, ha arribat a aquesta xifra. Cal tenir en compte, però, que en la seva primera temporada aquesta altra sèrie només durava deu minuts i estava concebuda com a una introducció al programa *La vida en un xip*.

Els responsables de bona part dels èxits d'*Estació d'enllaç'* són, sens dubte, els seus protagonistes. La Teresa i el Manel; la Glòria; l'Eduard; el Pere i la Fina; i també els més joves, l'Esther i el Jan; la Laura i l'Helena; el Tomàs i la Raquel. Tots ells han aconseguit guanyar-se l'estimació dels telespectadors catalans gràcies a la bona tasca dels actors i ac-

TELEVISIÓ DE CATALUNYA

trius que els donen vida en la pantalla.

Aquesta estima s'ha notat en l'audiència. Des de la seva estrena la mitjana ha estat del 10,9% (uns 650.000 espectadors per capítol i una quota del 23,2%). El capítol més vist de tots els emesos és el del 27 de novembre de 1994, amb una audiència del 14,3% (854.000 espectadors) i una quota de pantalla del 30,5%.

De les 97 emissions d'*Estació d'enllaç'*, 72 superen els 600.000 espectadors i 77 obtenen una quota per sobre dels vint punts, xifres que demostren que ha estat un èxit continuat. El capítol més vist aquesta temporada (del 17 de setembre de 1996 al 10 de juny d'enguany) va tenir 842.000 espectadors i una quota de pantalla del 23,1%.

El comiat momentani de 'Nissaga'

L'equip de 'Nissaga de poder' va fer el passat dimecres a Barcelona un sopar per tancar la temporada televisiva fins el dia 8 de setembre, quan es reprendrà l'emissió amb nous capítols.

Nissaga de poder va deixar pendents tots els telespectadors del final del segrest de l'Abril i de la identitat dels morts i ferits que anunciava un dels personatges en el seu darrer capítol de la temporada. Aquest últim episodi va aconseguir una audiència de més d'un milió de persones.

El capítol va ser emès en una franja horària de màxima audiència i, amb una durada especial de cinquanta minuts, va tenir una quota mitjana del 38,2% i del 15% d'audiència, que representen en xifres absolutes 955.000

TELEVISIÓ DE CATALUNYA

espectadors. No obstant això, el moment culminant de l'episodi, quan familiars i policia es disposen a alliberar l'Abril, va constituir un rècord històric, amb el 46,6% de la quota

televisiva i el 18,5% de l'audiència, que representa aproximadament 1.100.000 espectadors, segons dades de Sofres A.M.

Nissaga de poder va doblar l'audiència que tenien en aquells moments altres cadenes com TVE1, Antena 3 TV o Tele 5.

Els 955.000 espectadors de mitjana obtinguts igualen el rècord que tenia la mateixa sèrie amb el capítol emès el passat 3 de gener.

Cal tenir en compte, però, que el consum televisiu de principis d'any era sensiblement superior al de l'estiu, fet que dona més valor al darrer rècord.

'La Tramuntada'

Després d'haver iniciat el rodatge per les terres de la Camarga, la coproducció catalano-francesa 'La Tramuntada' el continua a la comarca del Maresme.

Catalunya acull des d'aquesta setmana i durant tot l'estiu el rodatge de *La Tramuntada*, una sèrie que coprodueixen Televisió de Catalunya i France 2 amb la productora catalana ICC i les franceses Hamster Productions i Koba Films. *La Tramuntada* constarà de nou capítols de cent minuts de durada. Es roda des de principis d'any i rep una ajuda del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i de la Unió Europea.

El rodatge a Catalunya s'obre amb un gran ball. En la ficció som a Barcelona el 1925, en el palau d'un banquer suís establert a la ciutat (encarnat per l'actor Jacques Brunet), un home fascinat per la intensa i avantguardista activitat de la Barcelona de l'època. En realitat som a l'Alcella del 1997, en els salons principals de la casa Borrell.

Per obrar el miracle de la ficció, un equip fix de 70 persones, 150 figurants i 50 actors vestits d'època amb un selecte vestuari arribat de Londres, Madrid i Barcelona prendran possessió de la sala de ball de cent metres quadrats completament voltada de vidrieres que donen a un esplèndid jardí habitat per escultures d'inspiració mitològica.

Al saló dos cossos de ball donaran forma i moviment al vals i al tango que el compositor Carles Cases, responsable de la música de *La Tramuntada*, ha compost especialment per ambientar aquesta sumptuosa festa.

L'acció que es desenvolupa en aquest ball és la següent: el personatge de Guillem d'Azérac (l'actor Jean Yves Bertelo-

ot) ha vingut a Barcelona expressament per assistir a la festa que el banquer dona en honor dels divuit anys de la seva neboda. Guillem s'hi presentarà amb l'aurèola d'un veritable príncep blau i enamorarà perdudament la rica neboda del banquer (Agathe Bergman) amb la complicitat d'Antoni de Gavalda (Joan Crossas).

Després del gran ball, el rodatge es desplaçarà al lluminós claustre de la catedral de Barcelona, i més endavant ho farà a Andalusia, on és recrearà una autèntica tramuntada (portar bestiar d'una banda a una altra de la muntanya per camins).

Les 'Matinées' del Canal 33

■ Aquest estiu als matins dels dissabtes i diumenges hi ha sessions matinals de cinema al Canal 33.

La selecció dels films per a *Matinée* s'ha fet pensant en l'humor, l'acció i l'entreteniment, de fet, tal i com han estat les *matinées* de tota la vida.

El proper dissabte podrem veure el film de 1949 *L'inspector General* amb una genial actuació de l'actor còmic Danny Kaye, en què fingeix ser un important buròcrata de l'estat en un petit poblet de l'est d'Europa. Es tracta d'una adaptació musical de *La història de Gogol*.

Diumenge arribarà el torn de *Les proeses de Paulina*, una molt atractiva comèdia musical que és una certa visió biogràfica de l'heroïna del cinema mut Pearl White. El film és de l'any 1947 i té com a principal atractiu l'aparició, ja veterans, de molts actors famosos del cinema dels anys 10 i 20.

Per a dissabte, dia 26, la *Matinée* del Canal 33 ens té preparada la comèdia *La vida secreta de Walter Mitty*, amb una parella de moda a l'època d'aurada de Hollywood: Danny Kaye i Virginia Mayo.

Matinée té la intenció d'oferir als espectadors pel·lícules no gaire habituals en les programacions de televisió que val la pena tornar a revisar.

"El repte és fer confluir ecologia i economia"

Lester Brown presideix el Worldwatch Institute, una ONG que és la principal institució d'obtenció i processament d'informació ambiental del món. Brown és pessimista quant a la capacitat d'afrontar a temps la gestió econòmica dels recursos de la Terra.

Continuen el creixement demogràfic i la sobre-pesca, augmenten les emissions de diòxid de carboni (CO₂), s'accentua la desforestació, la pobresa s'aguditza... En el capítol que vostè signa a l'Estat del món 1997 (publicat en català pel Centre UNESCO) no es mostra gaire optimista...

—I no ho sóc. Malgrat tots els esforços, menors del que els governs podien haver-hi dedicat, els ciutadans encara no són del tot conscients dels problemes ambientals i, sobretot, no estan disposats a acceptar reformes ambientals importants. Per això, jo crec que si continuem així, qualsevol dia passarà quelcom que ens espantarà prou perquè decidim fer alguna cosa. Potser un gran bloc de gel de l'Antàrtida es desprendreà a causa de l'augment de la temperatura a la zona i pujarà el nivell del mar de cop i volta.

—Vol dir que és necessària una catàstrofe perquè la població prengui consciència de la gravetat de la situació?

—Sí. Necessitem una petita catàstrofe, que sigui prou gran per espantar-nos, però que no causi danys greus. En aquest sentit, jo intueixo que el primer indicador que ens convencerà que el món es regeix per un sistema econòmic, demogràfic i, per tant, ambiental insostenible serà l'augment del preu dels cereals provocat pel descens en el volum de les collites. De fet, les collites actuals ja fan aixecar dubtes sobre la capacitat de les reserves de gra actuals per a alimentar una població creixent.

—El preu dels cereals és un indicador de sostenibilitat?

—Bé, l'indicador més sensible amb què comptem fins ara per avaluar la seguretat alimentària de la població és la quantitat de gra que hi ha emmagatzemada quan comença la collita, és a dir, les reserves sobrants

de cereals. Si aquest indicador és massa baix, la competència per aconseguir les reserves de gra sobrant esdevé salvatge. Cap país vol quedar-se sense reserves i retenen el gra per assegurar-se que, davant l'escassetat general, ells en tindran prou per garantir que els seus ciutadans no passaran gana. El resultat de tot plegat és que pugen els preus, com va passar a la primavera del

1996 quan es van doblar els preus del blat i del blat de moro.

—Sembla que torna a les teories de Malthus tot afirmant que el problema més greu dels éssers humans és que es reproduïxen a un ritme superior al de la productivitat de les collites.

—Bé, en certa manera sí. És cert que des de Malthus no ens havíem tornat a preocupar per l'augment demogràfic i la disponibilitat d'aliments, però, a banda del fet que cada any s'hi afegeixen 80 milions de persones a la població mundial, hi ha un altre factor que hem de tenir en compte: l'augment de la renda i de la capacitat adquisitiva. A la Xina, per exemple, els ingressos han augmentat en més del 50% en els darrers cinc anys. Això vol dir que els xinesos (1.200 milions de persones) han diversificat la seva dieta tradicional. Ara mengen més porc, pollastre, ous, vedella, beuen més cervesa... en definitiva, consumeixen més gra directament o indirecta. Per tant, el risc no prové únicament del simple creixement de la pobla-

ció, sinó del canvi en les dietes, que pugen en la cadena alimentària.

—Seria, doncs, aconsellable que els països occidentals, amb dietes riques en carn, canviéssim els nostres hàbits alimentaris?

—Per descomptat, això ajudaria a reduir la pressió sobre l'agricultura, però també reduiria molt els problemes de salut, sobretot les malalties cardíques. En

"L'única manera d'estabilitzar el clima és que els països industrialitzats ajudin els països en vies de desenvolupament."

"Les dones joves del Tercer Món han de tenir accés a l'educació, d'això depèn el seu futur."

molts països, com els Estats Units o els del nord d'Europa, es consumeixen més productes carnis que els que són beneficiosos per a la nostra salut. Per tant, també existeixen raons sanitàries per baixar a la cadena alimentària i acostar-se a l'anomenada dieta mediterrània: consumir productes de ramaderia però també productes frescos com fruites i verdures.

—*De totes maneres l'escassetat de recursos no afecta tothom de la mateixa manera. La manca d'aliments i la inseguretat alimentària que vostè planteja afectarà sobretot el Tercer Món. Això, els països rics ho consideren un problema?*

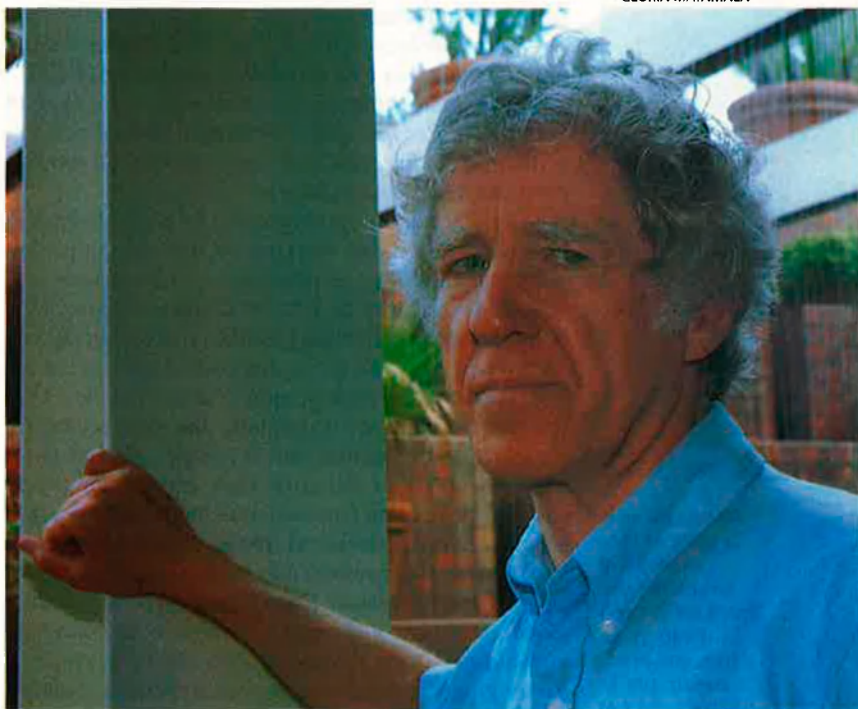
—Si considerem que hem de patir escassetat d'aliments en els propers anys, i jo crec que sí que en patirem, a vostè i a mi no ens afectaria massa llevat del fet que hauríem de pagar un preu més elevat pels aliments: serien més cars. Ens queixaríem, però això no representaria una veritable amenaça per a la nostra vida. Ara bé, segons dades del Banc Mundial, avui hi ha al món 1.300 milions de persones que viuen amb un dòlar —o menys— diari i que, probablement, gasten el 70% dels seus ingressos per comprar menjar. Si pugen els preus, si el preu dels cereals es dobla, la vida d'aquesta gent es veurà en perill i en faran responsable el govern. Llavors hi haurà manifestacions i revoltes, la inestabilitat política s'expressarà en les ciutats del Tercer Món i, segurament, en més d'un lloc acabarà en guerra. I la guerra afectarà els interessos de les empreses multinacionals, els mercats d'accions, etcètera.

En aquest moment, el problema dels pobres serà el teu problema perquè perjudicarà els teus interessos econòmics.

—*Quines mesures aconsella per trencar l'espiral creixement demogràfic-escassetat d'aliments de manera contundent i eficaç?*

—El millor que podem fer és frenar el creixement demogràfic. El repte consisteix a omplir el buit en la planificació familiar. Hi ha 120 milions de dones als països en desenvolupament que volen controlar la seva descendència però que no tenen accés a serveis de planificació familiar. Les agències internacionals d'ajuda i cooperació al desenvolupament haurien d'ajudar aquelles dones que desitgen tenir una família petita i proporcionar-les mitjans per aconseguir-ho. A més, hauríem de canviar el paper de les dones als països en desenvolupament. Necessitem que les dones joves del Tercer Món tinguin accés a l'educació perquè d'això depèn el seu futur. Hi ha dades de diferents països que mostren que la taxa de naixements disminueix quan augmenta el nivell educatiu de les dones.

També necessitem prestar més atenció al canvi climàtic perquè podria ser una gran amenaça per a la seguretat alimentària de les generacions futures. És possible que les decisions que prenen avui els ministeris d'Energia de tot el món sobre la continuïtat de l'explotació dels combustibles fòssils tinguin més impacte sobre la seguretat alimentària que no pas la política dels ministeris d'Agricultura. Finalment, s'ha de potenciar l'eficiència en l'ús de l'aigua. En molts països l'aigua encara és de franc per a les ciutats o per al rec agrícola i, com és de franc, es malbarata. Hem de construir mer-

cats de l'aigua, que aquest recurs es consideri una mercaderia de manera que qui l'utilitzi l'hagi de pagar, llavors es començarà a esmerçar de manera més racional.

—*Tot això forma part de les pràctiques de sostenibilitat que es van discutir a la Cimera de la Terra. Quin impacte ha tingut aquesta conferència en l'activitat política?*

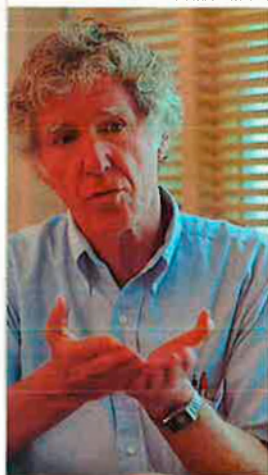
—Ha augmentat la consciència entre els polítics, sobretot entre els més informats, però pel que fa a la base continuem igual. Els problemes ambientals encara s'identifiquen amb la contaminació, i la resposta majoritària de la ciutadania es limita a augmentar el reciclatge. Això fa que ens sentim millor.

—*El març passat es va celebrar a Rio de Janeiro el Fòrum Rio+5 per avaluar els èxits i els fracassos dels acords signats a la Cimera de la Terra del 1992. Allà es va presentar una dada interessant: només l'11% dels alemanys saben respondre la pregunta "què és el desenvolupament sostenible?". Com es pot aconseguir el suport públic per a una causa que es desconeix?*

—Aquest és el repte: fer confluïr l'ecologia i l'economia. "Desenvolupament sostenible" és un concepte ecològic, no econòmic. Els economistes no pensen en termes de capacitat de càrrega, per exemple, no es preocupen del canvi climàtic perquè ja s'encarregarà el mercat de regular-ho tot. El principal repte del Worldwatch Institute és, precisament, fer comprensible i millorar el coneixement de la població mundial sobre l'estat del medi i la seva relació amb les pràctiques econòmiques. Jo escriuré el primer capítol de l'informe *L'estat del món* de 1999, i el tema serà precisament aquest: exposar de quina manera l'economia és incompatible amb els ecosistemes. La pesca excessiva limita la capacitat dels oceans de proveir-nos de peix, la degradació dels aqüífers vol dir que l'economia demanda més aigua que la que la natura pot oferir.

"Ha augmentat la consciència entre els polítics, sobretot entre els més informats, però pel que fa a la base continuem igual. Els problemes ambientals encara s'identifiquen amb la contaminació, i la resposta majoritària de la ciutadania es limita a augmentar el reciclatge."

GLORIA MATAMALA

"Jo no crec que la gent entenguiés bé el problema del forat de la capa d'ozó, però tots ens preocupem per la nostra salut i el forat es relacionava amb el càncer de pell."

Aquesta és una manera d'explicar què és sostenibilitat.

—El forat de la capa d'ozó sí que semblava molt clar, fins el punt que ja s'ha prohibit la producció de CFC als països industrialitzats i aviat es prohibirà a la resta del món. Per què altres problemes globals com la pèrdua de biodiversitat o el canvi climàtic no provoquen una acció tan contundent?

—Jo no crec que la gent entenguiés bé el problema del forat de la capa d'ozó, però tots ens preocupem per la nostra salut i el forat es relacionava amb el càncer de pell. Un segon factor de l'èxit en la reducció dels CFC és que va ser la comunitat científica qui va convèncer els governs que calia fer alguna cosa. A més, el canvi que proposaven —reduir progressivament l'ús de CFC fins que fos eliminat— no requeria una reestructuració completa de l'economia sinó la substitució d'un producte en un sector industrial molt concret. El canvi climàtic, però, és un fenomen molt més ampli i per resoldre'l caldria canviar el model energètic vigent, i això aixeca una oposició més gran.

—Ens trobem davant l'anomenada crisi ambiental global i el desenvolupament sostenible és un concepte globalitzador, però els desequilibris Nord-Sud presenten un gran obstacle per a implantar mesures d'abast mundial, oi?

—Durant la Guerra Freda, i obeint interessos polítics estratègics, l'Est i l'Oest competien per ajudar diversos

països del Tercer Món. Això ha canviat molt. Afrontar alguns dels problemes ambientals només és possible mitjançant la cooperació internacional. El canvi climàtic afecta tothom, els països en desenvolupament i els industrialitzats, però l'única manera d'estabilitzar el clima exigeix que els segons ofereixin el seu suport als primers per canviar els usos i fonts energètiques. Aquesta és la novetat, i serà interessant veure com s'articula aquesta cooperació no guiada, en principi, per interessos polítics o econòmics estratègics.

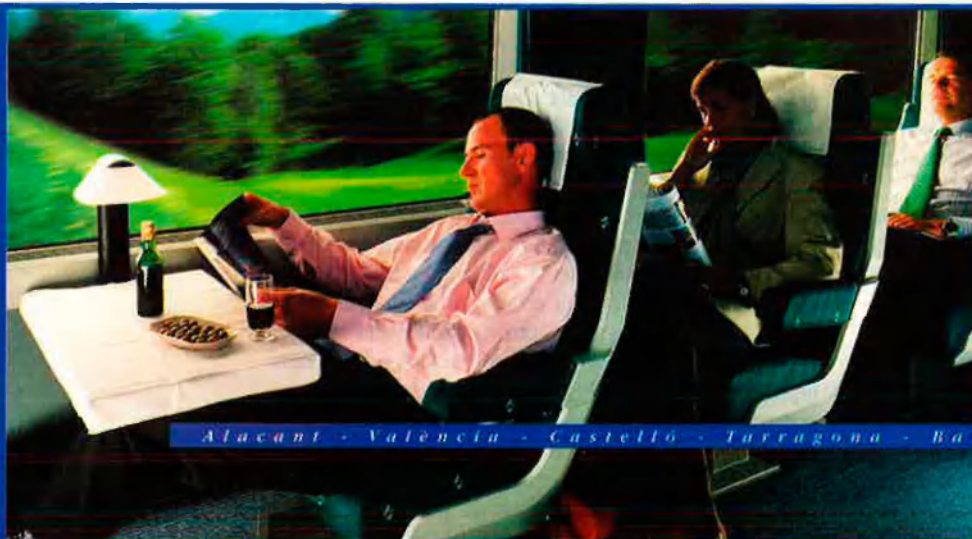
—Sembla que anem en la direcció contrària perquè en els darrers anys els governs del nord i les agències internacionals han retallat les ajudes a la cooperació i al desenvolupament...

—El sistema d'ajuda oficial s'ha debilitat i això ha fet que es reduís la mitjana dels fluxos monetaris que van dels països desenvolupats als que es troben en vies de desenvolupament. Aquest descens, però, ha estat compensat per l'augment del flux de capital privat. L'aspecte més perillós d'aquest canvi és que no es pot garantir que respectin el medi les multinacionals o els bancs privats que inverteixen en el Tercer Món. És per això que a països com la Xina, on es potencia una industrialització molt ràpida, es donen alguns dels problemes de contaminació més greus del món.

Johanna Cáceres

Canvie la seua vida.

ENCARA QUE NOMÉS SIGA quan viatge

Alacant - València - Castelló - Tarragona - Barcelona

Et presentem Euromed, Un concepte de viatge que li permetrà relaxarse, descansar, sentir música, veure una pel·lícula o treballar aprofitant al màxim el seu temps. I sobretot arribar abans, onsevol on vulga arribar. La pròxima volta que viatge, utilitze el nou servei de Renfe Euromed. Canviarà la seua vida.

Euromed
DEIXE'S Portar

RENFE

Adaptar o no adaptar, vet aquí el dilema

La gelosia d'Otel·lo, l'ambició de Macbeth, la picaresca de Falstaff, els dubtes existencials de Hamlet o l'amor impossible de Romeo i Julieta són temes tan vigents avui com en el moment de ser creats per Shakespeare. Quatre noves versions ens demostraran enguany que la intuïció del bard de Stratford encara és un reclam ben suculent.

Quan William Shakespeare es moria el 1616 a Stratford-on-Avon, la seva ciutat natal, deixava al darrere una extensa producció literària que incloïa tragèdies, comèdies, dramas històrics i poesia. Shakespeare no s'hauria distingit gaire dels seus contemporanis Robert Greene o John Fletcher, si les seves obres no haguessin esdevingut amb el pas dels segles clàssics universals. Així l'escriptor va adaptar a la seva època llegendes i rondalles que corrien en boca de tothom, que omplia de referències la mitologia clàssica grega i romana. El cinema, per la seva banda, i ja des de bon començament, va veure en la producció shakespeariana una font inesgotable d'històries i de personatges estereotipats, fàcilment assimilables tant per un ciutadà de Tòquio com per una grangera de Kansas i, per tant, susceptibles de ser un èxit comercial. I el que per a la literatura és el text, per al cinema, mitjà d'entreteniment per antonomàsia del segle XX, ho és la imatge. Una imatge que el públic cada vegada exigeix que sigui més atraent. Per això no és gens estrany que si els anys 60 Romeo es diu Tony i, a Julieta, li canvien el nom per Maria, i ja no viuen a Verona sinó a Nova York cantant al ritme

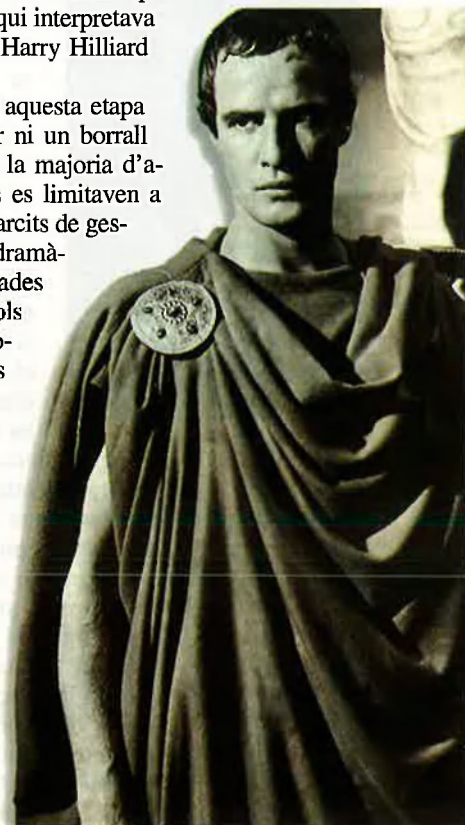
de *West Side Story*, o els 90 Montescos i Capulets viuen a Verona Beach, enmig de *drag-queens*, pastillers i mafiosos, i s'anihilen a ritme de videoclip, és perquè hom ha rentat la cara dels clàssics polsegosos per atreure un públic que potser mai no ha obert un llibre.

Prop de quatre-centes adaptacions. Les obres de Shakespeare, amb els seus arguments plens d'acció, romanticisme i violència, sempre han estat a disposició dels productors de cinema, que no han de pagar drets d'autor per portar-les a la pantalla —com no n'han de pagar de la Bíblia—. I així, des dels inicis del cinema, cridaren l'atenció dels directors i se'n van arribar a fer prop de quatre-centes adaptacions diferents; encara que algunes, com les que rodà Georges Méliès el 1907, no passen de ser meres filmacions d'algun moment destacat de *Hamlet* o de *Juli Cèsar*, que interpretà ell mateix. La Vitagraph, una de les primeres companyies de cinema nord-americanes, en va ser una de les pioneres produint l'any 1912 una sèrie de versions de deu minuts de durada en què recollia breus interpretacions shakespearianes dels millors actors de l'època, com ara Florence Turner, Julia Gordon o William

Ramous. Ja el 1916 dues companyies rivals, la Metro i la Fox, competien per atreure el públic amb dues adaptacions de *Romeo i Julieta*: mentre la de la Metro comptava amb Francis X. Bushman de Romeo i Beverly Bayne de Julieta, a la de la Fox era la vampiressa Theda Bara qui interpretava la dolça Julieta, i Harry Hilliard hi feia de Romeo.

Naturalment, en aquesta etapa no es podia sentir ni un borrall del text original i la majoria d'aquestes pel·lícules es limitaven a breus muntatges farcits de gesticulacions melodramàtiques acompanyades d'uns quants rètols explicatius que volien mantenir els espectadors al corrent del que passava, cosa que només era possible en països de parla anglesa, amb un públic mínimament familiaritzat amb els arguments. No hem d'oblidar que, en el fons, es tractava de teatre

Mel Gibson interpretant Hamlet i Marlon Brando fent de Juli Cèsar. Dues formes d'interpretar Shakespeare.

Al costat, Sir Laurence Olivier interpretant Enric V, en la versió que ell mateix dirigí el 1945. Baix, cartell de l'Otel·lo d'Orson Welles, guanyadora de la Palma d'Or al festival de Canes de 1952.

film, i que el mitjà audiovisual havia d'aportar-hi quelcom de nou, més enllà de les obres originals: tenien més èxit, doncs, les obres plenes d'intriga, d'emoció, de suspens, de duels amb espases i de morts per sorpresa. Per això una de les més adaptades va ser *Hamlet*, i se'n destaca la curiosa versió que en va fer l'excelsa Sarah Bernhardt o la que interpretà la danesa Asta Nielsen, basant-se en la idea (extreta d'un llibre americà sobre el tema) que Hamlet era una dona, obligada a ocultar el seu veritable sexe per poder heretar el tron de Dinamarca. Fins i tot Greta Garbo va tenir un cert interès a interpretar el príncep turmentat, amb la condició que fos dirigida per George Cukor; però l'aventura amb la Divina no es dugué a terme i el públic és qui més hi va perdre. Ara, l'adaptació més costosa i llarga de l'època fou el *Hamlet* de Sir Johnston Forbes-Robertson. La pel·lícula, rodada el 1913, va arribar a costar deu mil lliures i durava cent minuts, cosa insòlita aleshores. Durant molt de temps

ARXIU

aquesta obra mestra va estar amagada fins que, per fortuna, el 1958, el gendre de Forbes-Robertson la va trobar i la lliurà a l'Arxiu Nacional britànic, on la restauraren i la reestrenaren amb tots els honors.

Glamour al servei de la literatura.. Hollywood va acollir els arguments de Shakespeare com una mera excusa per a

recrear passions i drames enmig d'unes ambientacions de luxe. Poc importava que les estrelles no s'adeqüessin gaire als papers que els assignaven o que els textos s'escurressin convenientment segons els gustos i l'enteniment de l'americà mitjà. Sorprenentment, va ser la Warner, l'estudi més poc després de l'època, qui va gosar invertir tot el seu talent i mitjans en l'adaptació d'*El somni d'una nit d'estiu*. Tot i disposar de la im-

pressionant escenografia d'Anton Grot, de l'acurat vestuari de Max Ree i d'estrelles reconegudes com Olivia de Havilland, James Cagney o Mickey Rooney, el film va ser trinxat per la crítica. Com també ho va ser la carrinclona versió que George Cukor va realitzar el 1936 de *Romeo i Ju-*

Actualment, Kenneth Branagh és el director més dotat per adaptar Shakespeare al cinema, usant tots els recursos que permet el mitjà.

lieta, on uns exquisits decorats i el vestuari d'Adrian no podien amagar que Norma Shearer i Leslie Howard distaven molt de ser la parella d'adolescents requerida. Va ser més afortunat el *Juli Cèsar* de Joseph L. Mankiewicz del 1953, que es va saber envoltar de la plana major d'actors anglesos (garantia de qualitat, per tant) com John Gielgud, James Mason o Deborah Kerr, contrapasant-los a un Marlon Brando ascendent i comercial.

Caldria esperar que un actor britànic traslladat a Hollywood es prengués el fet de dur a la pantalla les obres de Shakespeare com una croada personal. Encara que Laurence Olivier ja havia participat com a actor el 1936 en una versió anglesa d'*Al vostre gust*, no va ser fins l'any 1944 que va acceptar l'encàrrec de portar a terme l'*Enric V*, obra patriòtica per excel·lència, i més en aquells temps de guerra. L'actor va buscar un director que es responsabilitzés del treball, però com que no va poder comptar amb el seu amic William Wyler, va seguir la màxima *do it yourself* i va dirigir-la i interpretar-la ell mateix. El film es va rodar en un technicolor incipient, i si bé es va reduir un 25% el text original, per engrescar l'acció s'hi va afegir la seqüència espectacular de la batalla d'Agincourt i la mort de Falstaff (que va manllevar d'*Enric IV*). No va tenir l'èxit de públic que se n'esperava, però Olivier hi va tornar amb una nova versió de *Hamlet*. Tot i que tenia dubtes sobre l'adequació al paper principal (l'actor era molt més gran que no se suposa que havia de ser el príncep danès), la seva versió, rodada en un acurat blanc i negre, va ser considerada la d'un geni. Aquell any va arrasar els òscars de l'Acadèmia i va ajudar a engrandir el seu prestigi de director de qualitat. La trilogia es completà amb *Ricard III*, en què Olivier, a més de dirigir-la, hi interpretava el deformat monarca. Les seves obres, encara que lloades per la crítica i plenes de recursos audiovisuals i amb actors avesats a interpretar Shakespeare, no van tenir l'acolliment esperat, especialment als Estats Units, on el públic no era propens a suportar més de dues hores de diàleg, amb escassos moments de diversió intranscendent, la qual cosa va fer que els productors no s'animessin a finançar-li una versió de *Macbeth*.

Més tard s'hi afegí un altre geni del setè art, a revitalitzar l'obra de Shakespeare: Orson Welles es va atrevir el 1949 a fer un *Macbeth*, destrossat per la crítica, tot i que aprofundia més en la psicologia dels personatges i que dotava

l'ambientació d'una estètica tenebrista heretada dels expressionistes alemanys. Molt més lenta i costosa va ser l'elaboració d'*Otel·lo*, amb aturades contínues quan s'acabava el pressupost i un repartiment internacional difícil de posar d'acord. El film es va estrenar, finalment, al Festival de Canes el 1952 i, encara que guanyà el Grand Prix, la United Artists no la va estrenar a Nova York fins tres anys més tard. El públic no va respondre tampoc com s'esperava i Welles mai més no va poder treure's de sobre el deute econòmic contret. Malgrat tot, el 1966 decidia de rodar *Campanades a mitjanit*, una de les millors aproximacions al món shakespeareà.

El repte de la modernitat. Els anys seixanta van arribar al cinema amb aires de revolució juvenil. Les pel·lícules es fan més atrevides, segons patrons *underground*, per tal de competir amb la televisió i potenciar precisament allò que aquesta no podia oferir: grans formats, arguments més agosarats, sexe i violència sense límit. No era, doncs, el moment ideal per a grans produccions històriques ni per a feixugues adaptacions literàries amb aires de classicisme. Així, entre el públic americà del Mitjà Oest va sorprendre força la decisió d'adaptar *Romeo i Julieta*, però aquest cop traslladant l'acció de la Verona renaixentista a la Nova York contemporània. A *West Side Story* ja no seran Montescos i Capulets els qui lluitaran, sinó

Jets i Sharks, o cosa que és igual, irlandesos i porto-riquesos desitjosos de controlar els carrers d'un barri suburbial. El film va ser un èxit sense precedents, va reactivar el gènere musical i va animar els altres directors a reintroduir en el cinema el món de Shakespeare.

Franco Zeffirelli, ex-ajudant de direcció de Visconti, s'anava creant un nom de prestigi com a cineasta i escendògraf quan la companyia de teatre anglesa The Old Vic el va convidar a dirigir una producció de *Romeo i Julieta*. Zeffirelli ja havia temptejat el terreny el 1967 dirigint una versió de *L'amansiment de l'arpia*, per al lluïment personal de la parella de moda, Richard Burton i Elizabeth Taylor, en què ja s'entreveia el que seria una constant de les seves adaptacions: una total recreació en el vestuari i la decoració, i uns actors de renom que servissin de ganxo comercial. Comptat i debatut, la seva versió dels amants de Verona va resultar una de les més rellevants del seu temps i, encara que la qualitat dels actors principals no era a l'alçada de les circumstàncies, com a mínim tenien l'edat i la voluntat adequades al paper. Evidentment, no totes les adaptacions de Zeffirelli van ser un èxit: l'*Otel·lo* del 1985, interpretat per Plácido Domingo en versió operística, no va passar d'un resultat més que discret. Més sort va tenir el letal Mel Gibson prestant el rostre al confús Hamlet, entre un repartiment d'impacte en què figuraven Alan Ba-

tes i Glenn Close i més estrelles.

Es indispensable de reconèixer la universalitat dels personatges shakespeareans per a entendre l'atracció que poden desvetllar en un director tan diametralment oposat a Hollywood com és Akira Kurosawa. Així el 1963 s'inspira en *Hamlet* per realitzar el film *Kagemusha* i, posteriorment, en *Macbeth* per fer *Tron de sang*, una obra molt per sobre d'adaptacions més fidedignes, com *Ran*, del 1985, en què adaptava *El rei Lear* al Japó medieval. A aquestes obres més exòtiques, hauríem d'afegir-hi l'abundosa producció russa que ja el 1955 adaptava amb força encert *Nit de reis*, de Ian Fried, l'*Otel·lo* de Serguei Iútkevitx o les versions del director Grigori Kozintsev. A l'estat espanyol, en canvi, el món

Liz Taylor, en una imatge de 'L'amansiment de l'arpia'. Les adaptacions de Franco Zeffirelli es caracteritzaven per una total recreació del vestuari i la decoració i uns actors de renom que servissin de ganxo comercial.

Aties escolar del País Valencià

V. M. Rosselló i V. Gozálviz

La Universitat de València ha concebut el primer aties autòcton de la Comunitat Autònoma Valenciana. Aquesta és una obra de consulta útil i interessant per a totes aquelles persones encuriosides per la cultura de la nostra terra.

Universitat de València

Les aigües secretes

Ricard Pinyol

Les aigües secretes es debat entre el "poeta" fetillat per la paraula i el "despintor" de tants camins fressats.

Editorial Moll
"Balanguera", 78

Legislació d'ordenació del territori i urbanisme de les Illes Balears

Avel·lí Blasco

Aquesta recopilació reuneix de manera quasi exhaustiva les normes dictades per la CAIB sobre ordenació territorial i urbanística en sentit ampli, incloent-hi matèries connexes com ara camps de golf, medi ambient, aigües, etc.

Universitat de les Illes Balears

La versió de 'Romeo i Julieta' de George Cukor (dalt), protagonitzada per Leslie Howard i Norma Shearer, fou un fracàs. L'últim intent de portar al cinema aquest clàssic ha estat el de Baz Luhrmann, que s'atansa al mite des d'una visió trencadora.

shakespeareà sempre ha quedat una mica lluny, i només hi trobem una sorprenent adaptació de *La fiorecilla domada* el 1955, d'Antonio Román, que enfrontava Alberto Closas amb Carmen Sevilla. Més tard, el director Antoni Rovira-Bleta, inspirant-se en *Romeo i Julieta*, recrea els conflictes de dos amants separats per la família a *Los Tarantos*, el 1963.

Tornar a Shakespeare el que sempre li ha pertocat. Kenneth Branagh ha estat el restaurador, els

anys 90, de la magnificència i de l'espendor del món shakespeareà. Branagh va irrompre amb força en el món teatral de la Royal Shakespeare Company i, posteriorment, a la gran pantalla. Ja des de la seva primera adaptació d'*Enric V* el 1989 va ser aclamat com l'hereu directe de Laurence Olivier, qualificació amb què no està plenament d'acord. En tot cas, s'ha de reconèixer com un director amb empena, agressiu i innovador, disposat a cercar més enllà de la carcassa dels personatges, veïllant sempre per l'equilibri, fent pel·lícules del gust de Hollywood sense traïr l'esperit de les obres del mestre. Si *Enric V* va ser un èxit sorpresa d'un director novell, l'encertada versió de *Molt soroll per no res* ja va ser l'apoteosi. Alabada com un cant genial i festiu a l'alegria, era brillant, emotiva, sàviament ambientada en una Toscana de postal i amb un repartiment que recordava els grans temps en què la Metro disposava de totes les seves estrelles en un sol film. Fins i tot va aconseguir que actors com Keanu Reeves o Michael Keaton no desentonessin al costat d'Emma Thompson o de Richard Briers. En canvi, per a l'*Otel·lo* d'Oliver Parker es va reservar un paper secundari, el pervers Iago, mentre que el seu amo era interpretat per Laurence Fishburne; per primer cop en la història del cinema un actor negre interpretava el moro de Venècia. La seva darrera aportació és *Hamlet*, d'excessiva durada, ambientada a mitjan segle XIX i amb un re-

partiment de luxe, que ha estat la sorpresa de la temporada. Els més escèptics han hagut de rendir-se a l'evidència: Branagh és un dels millors coneixedors del teatre shakespeareà i el més dotat per a adaptar-lo al cinema, usant tots els recursos que permet el mitjà.

Les influències de Shakespeare arriben més enllà de les seves pròpies obres, com s'ha pogut veure en produccions recents com *Looking for Richard* d'Al Pacino, *My Own Private Idaho* de Gus Van Sant o *Prospero's Book* de Peter Greenaway. Per una altra banda, una nova versió del *Somni d'una nit d'estiu* ha arribat a les pantalles de la mà de la prestigiosa Royal Shakespeare Company, i encara que es tracta de teatre filmat, hom ha mirat de suplir les mancances d'un pressupost fort amb molta imaginació i fantasia. En una altra òrbita, l'extravagant *Romeo i Julieta* de l'iconoclasta Baz Luhrmann s'apropa al mite des d'una visió trencadora.

En el mil·lenni que s'acosta els clàssics s'hauran d'adaptar amb una iconografia mestissa, a ritme de videoclip, amb cançons de moda i una barreja total de gèneres que van des del romanticisme més ensucrat fins a la violència de l'*spaghetti western* o el cinema gòtic de terror. Tot s'hi val per atreure els espectadors a les platees. Més o menys el que havia fet Shakespeare a la seva època: donar al públic el que aquest sempre havia volgut.

Guillem Medina

Tècniques d'entrevista per a professionals de la salut

Joan de Pablo Rabasso

Aquest llibre proporciona uns coneixements bàsics sobre les tècniques d'entrevista, útils per a tots els professionals de la salut.

Eumo Editorial

El secret d'Hiva Oa

Santiago Vilanova

Una novel·la apassionant sobre l'especulació artística i financera en aquest final de segle enfosquit pel narcotràfic i la destrucció del medi ambient.

Laertes
"Laertes", 19

3001: l'odissea final

Arthur C. Clarke

La fascinant conclusió de la sèrie de ciència-ficció de més èxit de tots els temps.

Edicions 62
"Èxits", 4

COL·LECCIÓ LUIS GASCA

El món secret de Buñuel

El Centre de Cultura Contemporània de Barcelona exposa una àmplia retrospectiva sobre l'obra i les obsessions del cineasta aragonès.

75

El teatre també té història

Joan Martori explica diversos aspectes de les investigacions que s'han fet sobre el teatre autòcton.

El pop art surt de l'IVAM

ARXIU

Borriana acull obres de pop art de l'Equip Crònica, Manolo Boix, James Hames Rosenquist, Sigmar Polke, l'Equip Realitat i Anzo, entre d'altres.

Estudis sobre teatre català i la seva difusió editorial

Malgrat tractar-se d'un camp desproveït de recursos, els estudis sobre el teatre català van en augment. Joan Martori, historiador del teatre català, ens posa al dia de les darreres investigacions al voltant d'aquest camp.

No fa gaire temps en les pàgines d'aquesta publicació s'avançava al lector que escriuria aquest article sobre els últims estudis editats que tractessin sobre teatre català (EL TEMPS, núm. 675). Primerament em sembla oportú de traçar unes pinzellades sobre la recerca en història del teatre autòcton als països catalans.

L'interès científic pel teatre català en un sentit ampli –no em refereixo solament a l'estrictament centrat en la literatura dramàtica– és força més viu que no pugui semblar. El nombre de tesis doctorals sobre aquestes qüestions llegides i inscrites a les universitats dels Països Catalans i en curs fora de l'estat creixen numèricament. Línies d'investigació que potencien les diferents universitats apunten tímida i cap a la lenta construcció d'una historiografia del teatre català. Els resultats comencen a entreveure's, tot

i tractar-se d'un camp molt desproveït de recursos. Els estudis centrats en el teatre consumit en un període, en l'obra d'un autor, en el fenomen sociològic de producció i recepció, tant de crítica com de públic, són l'objectiu d'atenció d'investigacions cada cop més nombroses en una disciplina amb moltes llacunes per treballar amb tot el rigor científic que els

**La situació
de la investigació
sobre història
del teatre
català i la seva
discreta difusió
editorial als
Països Catalans
i més enllà de l'estat
espanyol és viva.**

temps actuals requereixen. Cal tenir en compte, però, que no és solament en les universitats on es propicien aquestes investigacions. Treballs que no tenen un sentit acadèmic juntament amb iniciatives editorials estan també donant resultats positius.

A finals del 95 i a la vila del Vendrell (Baix Penedès) se celebrà un col·loqui sobre l'obra de Guimerà i el teatre del segle XIX. Constituïa una àmplia mostra de col·laboracions d'arreu dels Països Catalans que fixaren la seva atenció en la

figura de Guimerà i la seva obra com també en aspectes inèdits del teatre del XIX. Les actes d'aquest significatiu col·loqui, important pel que fa al nombre d'historiadors del teatre que aplegà, estan en curs de publicació.

El Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya, per altra banda, aprofità la commemoració del centenari del naixement de Guimerà per publicar un llibre d'homenatge a aquest autor (*Guimerà 1845-1995*), que recollí divers material gràfic inèdit. Aquest text (Premi de la Crítica de Barcelona), que fou un producte editorial de divulgació, atansà encara més la figura d'aquest clàssic de l'escena catalana al gran públic.

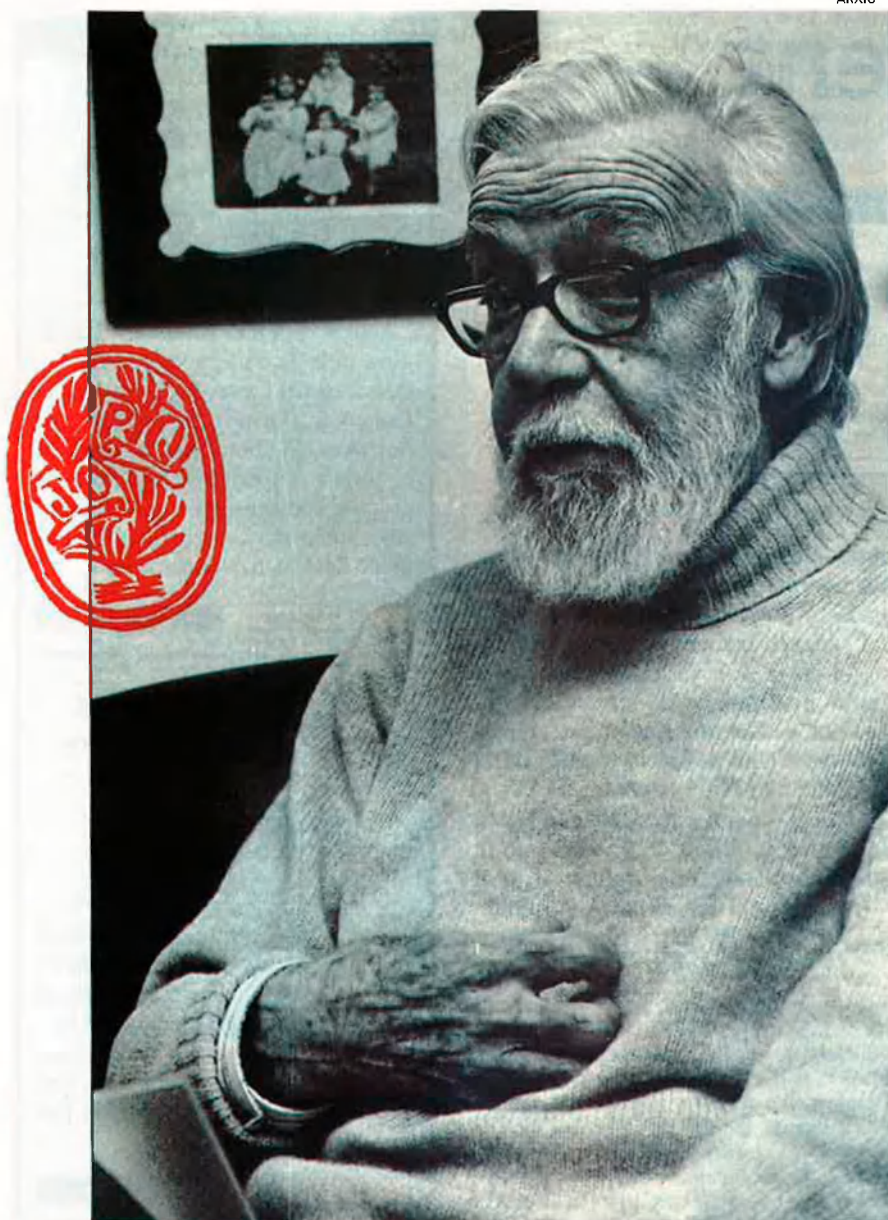
L'interès pels estudis teatrals d'algunes editorials com Publicacions de l'Abadia de Montserrat i Curial s'ha materialitzat en la publicació d'investigacions relacionades amb el teatre de Soler i Guimerà. Curial també donà a conèixer el tercer i últim volum que agrupa col·laboracions fins al moment esparses de Josep Romeu i Figueras, sota el títol *Teatre català antic*.

Per altra banda, em consta que aquestes editorials preparen l'edició de part d'una altra investigació sobre l'obra teatral de Joan Oliver realitzada per Miquel Maria Gibert.

Editorial Ariel ha editat recentment un volum de Maria José Ragué-Arias, titulat *El teatro de fin de milenio en España (de 1975 hasta hoy)*, que aporta dades sobre el teatre fet a Barcelona després de la mort del General Franco fins l'actualitat.

En un altre apartat podem situar els llibres publicats últimament que tracten fenòmens teatrals propis de la cultura popular. En aquest àmbit se centren dues interessants aportacions editorials. Una, la reedició recentment d'un clàssic de la crítica del teatre de *boulevard*, el circ i la

ARXIU

Imatge de Joan Oliver amb un ex-libris. Sobre aquest autor es prepara actualment l'edició d'una investigació de la seva obra teatral.

dansa, el llibre de Sebastià Gasch, el crític d'art tan vinculat al món de les avantguardes, *Barcelona de nit* (1957), amb pròleg de Joan M. Minguet i publicat per Parsifal Edicions, amb motiu del centenari del naixement de l'autor. L'altra, *Mujeres de la escena 1900-1940*, magníficament il·lustrat amb fotografies del fons de la SGAE, que, al mateix temps, és l'editora d'aquest text, aplega estudis d'especialistes en les formes d'espectacle de consum de l'època assenyalada, tant a Barcelona com a Madrid.

En coedició entre el Teatre Lliure i l'Institut del Teatre de Barcelona ha estat publicat un atractiu llibre sobre la bio-

grafia, la tasca professional i el concepte integral de teatre del malhaurat escenògraf *Fabià Puigcerver*, tot utilitzant aquest mateix títol.

Vull referenciar, si més no, dos textos que contenen informació sobre el món teatral: la reedició del primer volum dels *Diaris I* (1973-1978) de Feliu Formosa, editats a Laia l'any 1979, ara a La Magrana amb el títol *El present vulnerable*, i el llibre de Marcos Ordóñez publicat a La Campana amb el títol de *Molta comèdia*.

En relació amb investigacions de teatre del País Valencià és desitjable conèixer aviat l'estudi i edició de sainets il·licitans

que ha preparat Biel Sansano i que, probablement, serà a les llibreries després de l'estiu. Un altre llibre que també es posarà al mercat al mes de setembre és l'estudi de Ferran Carbó i Santi Cortès *El teatre en la postguerra valenciana (1939-1962)*, editat per l'editorial Tres i Quatre.

Pel que fa a publicacions indicatives de la projecció de les investigacions sobre història del teatre català que s'han donat a conèixer més enllà de l'estat espanyol, cal esmentar *Homenatge a Xavier Fàbregas*, promogut pel Centre d'Estudes Catalanes de la Universitat París-Sorbonne i editat per Publicacions de l'Abadia de Montserrat, que recull les intervencions de diferents especialistes a l'entorn de la figura de qui fou un pioner en la historiografia teatral catalana contemporània. The Anglo-Catalan Society Occasional Publications ha donat a conèixer les intervencions d'un col·loqui sobre *Contemporary Catalan Theatre* que s'havia celebrat en la Universitat d'Oxford, coordinat pel catalanòfil gal·lès David George. I l'últim número d'*Anales de la literatura española* (vol. 21,3, 1996), que publiquen conjuntament el CSIC i la Universitat de Colorado, pensat per a hispanistes de les universitats d'arreu del món, recull un seguit d'articles sobre teatre català.

La situació de la investigació sobre història del teatre català i la seva discreta difusió editorial als Països Catalans i més enllà de l'estat espanyol és viva. Potser es mou amb lentitud, sí. La seva vitalitat, però, és en molts casos el producte de treballs anònims i desinteressats. Entre d'altres qüestions dur a pensar en la necessària construcció d'una infraestructura que uneixi esforços humans en un mateix front comú per tal d'aprofundir en el coneixement d'una part important de la nostra identitat cultural: la història del teatre català, una tasca que s'ha de dur a terme si és que de veritat es volen assolir cotes de normalitat.

Joan Martori

Bibliografia recent en català:

—AAVV. *Homenatge a Xavier Fàbregas*. PAM. Barcelona, 1996.

—Carbó, Ferran i Cortès, Santi. *El teatre en la postguerra valenciana (1939-1962)*. 3 i 4. València, 1997.

—Formosa, Feliu. *El present vulnerable*. La Magrana. Barcelona, 1997.

—Ordóñez, Marcos. *Molta comèdia*. La Campana. Barcelona, 1996.

Gent tangent

'Els enraonaires' són personatges irrelevants que deambulen pels marges de la societat txeca en onze narracions escrites per Hrabal durant els anys cinquanta. Tots són treballadors enxampats en plena activitat laboral que compensen els seus actes amb una seductora xerrameca.

NARRACIONS

ELS ENRAONAIRES Bohumil Hrabal

Trad. Núria Mirabet i Eva Kruntorádová. Edicions Destino. Col·l. "L'Àncora", 103. Barcelona, 1997

315 pàgines 2.500 ptes.

No llegeixin aquest llibre si creuen que la societat del benestar és l'únic progrés possible. Ni tampoc si formen part de la legió de turistes catalans que, en els últims set anys, ha trepitjat els carrers enteranyinats de Praga seguint un paraigua. Hrabal no ha escrit mai per als entusiastes. Per més que els seus personatges estraïen un simulacre d'eufòria cada cinc pàgines. Llegeixin *Els enraonaires* amb els ulls ben oberts si els interessa allò que hem convingut a anomenar "vida real". Llegeixin-lo en horari laboral, ni que sigui d'amagat dels seus caps. Perquè només així sintonitzaran amb el desori aparent que domina les tasques professionals dels personatges d'aquestes onze narracions. Llegint-les a batzacs entendran les enraonies absurdes que s'expliquen els homes i les dones d'aquest llibre llunyà de l'autor txec.

Una tangent és una línia que toca una superfície en un sol punt. La gent que circula per les pàgines d'*Els enraonaires* és gent tangent. Si la superfície és la vida, el seu punt de contacte és el verb. La paraula. En aquestes narracions Hrabal excel·leix en la paraula dita, més que no en l'escrita. És un transcriptor que potser encara no ha arribat al convenciment del poder de la seva escriptura. Topem amb mines que després esclataran en les seves

obres més reeixides. "Quan el nostre noi sent gotejar una aixeta, de seguida agafa un llapis i dibuixa les cascades del Niàgara, quan el nostre noi es punxa un dit ja se'n va a preguntar quant val un enterament de tercera categoria. Les causes mínimes i els efectes màxims". Una definició sublim de la literatura que avui commou.

S'ha convingut a acceptar que l'estil de Hrabal és difícil de traduir. Intuïm que encara més el d'aquest Hrabal previ al reconeixement públic.

A les narracions d'*Els enraonaires* hi ha una descurança per l'acabat que fa molt atractius aquests textos. Gens rodons. Boteruts. La traducció catalana no sempre s'ajusta bé als bonys que intuïm en l'original.

Aquest lector troba que hi ha algunes errades absurdes ("i amb

poso a enganxar els retalls..." p. 256) i que les notes a peu de pàgina que expandeixen mots en txec incrustats a la versió catalana amb la pretesa intenció d'acolorir el text provoquen fiblades. Ja ens fem càrrec, però, de la dificultat que deu comportar traduir Hrabal. Potser és que estàvem acostumats a d'altres mans més expertes. Ens avenim, amb el difunt autor, a tancar els ulls. "Vol veure Praga, la ciutat daurada? -li va preguntar el poeta./ -Sí que ho vull -va dir el senyor Bamba, i va tancar els ulls" (p. 258). Màrius Serra

FITXES PER VIATJAR

TEMPLERS I HOSPITALERS, I Joan Fuguet Sans

Rafael Dalmau editor
Barcelona, 1997

Aquest volum és el número 1 de la guia dels *Templers i hospitalers*, que abasta el Camp de Tarragona, la Conca de Barberà, la Segarra i el Solsonès. El llibre pretén seguir la història i el patrimoni artístic d'un grup de convents dels ordes religiosos militars del Temple i de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem.

2.500 ptes.

ATLES DELS CÀTARS Dirigit per Jesús Mestre

Edicions 62
Col·l. "El Cangur/Aties"
Barcelona, 1997

Aquest atlas ens ofereix una visió dels fets relacionats amb el catarisme, un dels episodis cabdals de la història de l'Europa medieval. L'explicació ve abonada per resums, mapes, cronologies i il·lustracions. Ens proposa també set itineraris per conèixer el país dels càtars.

1.500 ptes.

LA VILA DE CANALS Francesc Tormo

Caixa d'Estalvis d'Ontinyent
Ontinyent, 1997

L'ajut de la guia il·lustrada *La vila de Canals* ens permet d'endinsar-nos en la comarca de la Costera, concretament en Canals. Aquesta guia ens mostra un Canals inèdit vist pels ulls del fotògraf Francesc Tormo. A més, el llibre conté una introducció a la història d'aquesta vila.

2.500 ptes.

La delicadesa dels ideogrames

L'autor ens situa en l'època en què Gustave Flaubert escrivia 'Salambô', la seda començava a ser moda i l'exotisme exercia una poderosa atracció sobre els artistes occidentals. Alessandro Baricco, però, no cau en la temptació operística d'una Madame Butterfly ni en cap amor impossible.

D'un extrem a un altre de món, d'un llogarret que pertany a la mateixa categoria de la França provinciana d'on sortí M. Bovary fins a un altre del llunyà Japó a la recerca dels preuats cucs de la seda, Hervé Joncour és l'instrument que serveix per teixir una draperia d'exquisida seda on apareix brodada amb fils de metalls preciosos l'ordit d'una història que es reprèn i s'interpreta des del seu propi ritme interior. Però, quina mena d'història reflecteix aquesta seda? Potser no és una història d'amor però tampoc no es pot dir que no

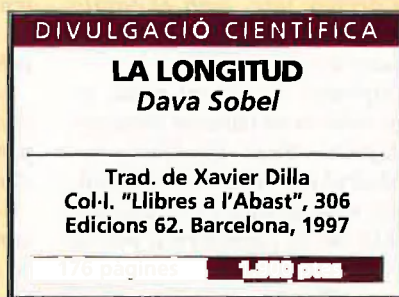
ho sigui del tot. En realitat la millor definició que se'n pot donar, la fa el mateix autor, quan diu que l'obra reflecteix la vida d'un home que la contempla com si veiés ploure. Diu que hi "assisteix" més que no pas la "viu".

Els seixanta-cinc fragments que componen aquesta història, la insistència del seu recomençar cíclic tal com ho és la vida mateixa i quan aquesta, a més, es regeix sota la metòdica normalitat quotidiana, també plasmen l'aparició de situacions insospitades que desvetllen, pas a pas, una càrrega de sentiments i emo-

cions inexplicables que acaben obrint esclatxes en el mur de l'ordre estàtic de la convencionalitat i en el recer més íntim de les conviccions inamovibles. Aquests fragments són com lleus pinzellades, tenen l'elegància dels ideogrames de l'escriptura xinesa, emanen la voluptuosa i delicada qualitat de la textura de la seda quan arriben a fregar la pell de l'ànima. No és la seva pèrdua el que provoca la infelicitat, sinó l'esquinçament de no haver estat tocats per la seva pertorbadora delicadesa quan s'han tingut a l'abast. **Marc Soler**

Com una novel·la

A 'La longitud', John Harrison, un rellotger autodidacte, s'enfronta tot sol a un dels problemes científics més importants del segle XVII: com determinar la longitud d'un vaixell en alta mar. Entre els seus contrincants hi ha científics de prestigi, xarlatans i homes poderosos i envejosos.

Ara que els satèl·lits permeten determinar el punt exacte on es troba una embarcació, l'època en què la navegació era una aventura que requeria profunds coneixements d'astronomia i gran intuïció sembla ben llunyana. I tanmateix, no fou fins al segle

XVIII quan el Parlament d'Anglaterra va voler resoldre el problema tot oferint un gran premi a qui trobés el sistema per determinar la longitud en alta mar.

Mentre que la latitud es pot determinar amb relativa facilitat a partir de l'observació dels estels, la longitud pareix d'un

pur conveni: el lloc on es va situar el meridià de referència. Aquesta dificultat va esclafar molts vaixells contra les roques, mentre que genis com Newton o Galileu s'estimaven contra les dificultats tècniques del problema.

Va ser un rellotger autodidacte, John Harrison, qui va idear un rellotge capaç de mostrar-se inalterable en qualsevol punt de la Terra i en qualsevol situació meteorològica. Però les lluites pels diners, les enveges i el laberint del poder establert van retardar molts anys el reconeixement a la seva obra.

Aquest llibre té l'estructura que tanta difusió ha donat a la divulgació científica anglosaxona: no es limita a exposar coneixements de manera amena i entenedora, sinó que també dramatitza, explica una història que capta el lector des del principi i mostra, una vegada més, la influència de la ciència i la tecnologia en el desenvolupament dels fets històrics. **Xavier Duran**

LES NOTES DE

VÍCTOR RIPOLL

Acostat a cada costat

Lewis Carroll (*Alice's Adventures in Wonderland*) escriu: "The two creatures got so close to her, one on each side..."

Josep Carner ho va traduir d'aquesta manera: "Amb les dues criatures que se li acostaven tan i tant, una a cada banda..." Salvador Oliva ho ha fet d'aquesta altra: "Les dues criatures se li havien acostat tant, una a cada costat..."

Els llibres d'estil, inútils

"Quan la llengua no ha estat el punt de conflicte de posicions enfrontades, els llibres d'estil han servit per donar coherència a una organització, per representar una institució de forma sistemàtica, per controlar a través del llenguatge el nivell de qualitat d'un organisme, o simplement per vehicular a l'exterior la seva imatge corporativa", conclou M. Teresa Cabré en el cinquè paràgraf del pròleg del *Llibre d'estil de la UPF*. És a dir, que a casa nostra, terra de conflicte de llengües, els llibres d'estil no han pogut servir per fer res de tot això. Per què fem llibres d'estil, doncs, si no podem assolir objectius tan nobles?

Raïm inexistent

Hugh Johnson diu en la seva història del vi que "la recent reputació vinícola de Catalunya arrenca de l'enginy de la família Raventós, la qual va descobrir, cap a l'any 1879, que la parellada, cep local, donava un vi de base ideal per a la xampanyització." Com tothom sap, el xampany català és fet de macabeu, xarel·lo i parellada. Però segons els elaboradors del *DIEC*, la parellada, cep autòcton català conegut pels entesos de tot el món gràcies al primer historiador del vi, no existeix.

"La castellanització comença de debò a partir del 1857"

MIREIA MARGENAT

Pere Anguera, catedràtic d'història contemporània de la Universitat Rovira i Virgili, ha publicat a Empúries el llibre *El català al segle XIX. De llengua del poble a llengua nacional*, estudi que només té en compte, malgrat el títol, el Principat. Nascut a Reus l'any 1953, és autor dels llibres *Déu, rei i fam* i *El primer carlisme a Catalunya*.

—Per quina raó un historiador fa història de la llengua, terreny del lingüista?

—La història no és només la política. És la societat, la cultura, la llengua. Tot el que afecti la gent. I la llengua forma una part important de la història de la societat catalana. No m'ocupo d'ortografia o gramàtica.

—La història del català al segle XIX és una història amb etapes?

—Sí. No és lineal, fa ziga-zaga. El primer terç, el català és una llengua quasi única a Catalunya. Amb prou força per fagocitar els elements estranys. Des del capítol general, el Comte d'Espanya, fins a la darrera minyona o el darrer mosso vingut de terres de parla castellana, tots es veuen forçats a aprendre el català. Després, a causa del liberalisme jacobí i culturalista, la voluntat centralista i homogeneïtzadora impulsa la castellanització de la societat. La llei Moyano del 1857 imposa l'ensenyament obligatori, en castellà, i posa en perill la persistència del català. I justament en aquest moment d'inici de castellanització efectiva comença a sorgir un nou corrent que entronca en part amb l'esperit de la Renaixença, la reivindicació conscient del català com a llengua oficial.

—Durant el primer terç, amb el català com a única llengua del país, com és que no es publiquen novel·les en català?

—La meua hipòtesi, totalment nova, és que hi havia un sistema de censura desconegut pels investigadors d'ara. Els llibres havien d'anar a Madrid i rebre'n l'autorització.

—Per tota una sèrie de factors, el que heu dit inclòs, el XIX no es caracteritza per la culturalització escrita en castellà? El país esdevé un país analfabet en català i amb el castellà —a part del llatí— com a única llengua de comunicació escrita.

—És un resultat de la llei Moyano i del fet que les classes subalternes copien el comportament de les classes dirigents. La societat es castellanitza perquè això dóna poder i el prestigi, cosa que a Mallorca no passa, llavors. Però caldria estudiar-ho més. Hi ha entitats que reivindiquen el català, ja, com a

Pere Anguera estudia el català al Principat.

idioma de cultura i de ciència, com l'Associació Catalana d'Excursions Científiques.

—El catalanisme apareix quan comença el procés de castellanització del país?

—El cultural, sí. El polític comença abans.

—Quina relació estableix el catalanisme amb les restants terres de parla catalana?

—Els mallorquins dels Jocs Florals parlen sempre de la unitat indiscutible de la llengua. I per als catalans més conscients, el català era la llengua que permetia agermanar els Països Catalans. El mallorquí Jeroni Roselló demana el 1873 que amb Catalunya sigui la pàtria única de tota la terra "on la nostra llengua es parla", idea que dos anys després defensarà Àngel Guimerà.

—Un autor de la col·lecció ha acusat els catalanistes d'inventar-se els símbols, sorprès en descobrir la sopa d'all, que la sardana és un invent.

—El segle XIX és el segle de creació dels símbols: himnes, banderes, etcètera. El mèrit dels catalans és haver-ho aconseguit sense jutges, escoles, exèrcits i govern civil. L'important no és si la sardana és inventada o no, cosa que ja se sabia, sinó el seu èxit contundent, a tot Catalunya.

—Pronostiqueu que el català del segle XX serà una llengua de museu. És un pronòstic o un crit d'alarma?

—És un crit d'alarma, perquè si l'alarma no funciona, estic convençut que serà així. **Lluís Bonada**

El rossellonès ja té el diccionari clau

ARXIU

Serà una obra de referència. Ens ho diu Cristià Camps, catedràtic de llengua i literatura catalanes de la universitat de Montpeller. Es refereix al *Vocabulari rossellonès amb traducció en francès i en català normatiu* de Renat Botet, publicat pel Trabucaire.

“És l’obra de tota una vida”, ens diu l’autor. “Durant trenta anys ha anat recorrent tots els pobles i fent fitxes lexicals. Hi ha paraules que són patrimoni exclusiu d’un poble, que al poble del costat ja no les diuen. En un poble poden dir *patanes* i en el del costat, *trufes*.”

L’autor hi ha inclòs expressions vives al Rosselló que, en no aparèixer ni al *Fabra* ni al *DIEC*, creu ingènuament exclusius de la Catalunya Nord, com és el cas de la popular paraula *collonar* usada en el sentit de “enredar, prendre el pèl, escarnir, fotre’s.”

Segons Jordi Costa, ca-

Renat Botet, autor del ‘Vocabulari rossellonès’.

tadràtic de català a la Universitat de Perpinyà, l’obra és una antologia lingüística i etnogràfica vivent del parlar nord-català que demostra que la riquesa lingüística comarcal no trenca la unitat de la llengua.

Professor de castellà i de català d’institut, Botet, nascut a Orellà (Alt Conflent), el 1922, va estudiar a Montpeller i Tolosa. **Ll. B.**

Mirada a la Catalunya pobra del segle XVIII

Al segle XVIII català, “la via cap al capitalisme, al costat del creixement, engendrava l’atur, la pobresa i l’emigració”, diu la historiadora Eva Serra i Puig en el pròleg de l’estudi de Montserrat Carbonell i Esteller, professora del departament d’Història de la Universitat de Barcelona i membre del Centre de Recerca en Estudis Dones-Duoda de la mateixa universitat, *So-breviure a Barcelona. Do-*

na, pobresa i assistència al segle XVIII.

L’autora hi descobreix la cara menys plaent del segle i hi parla de l’increment del nombre de persones sense feina i de la pobresa tant en el camp com a la ciutat, fins i tot entre la mà d’obra qualificada, i hi demostra que la desigualtat social i la pobresa no eren un fet marginal, sinó central. El llibre ha estat publicat per Eumo a la col·lecció “Referències”.

L’OPINIO DE PERE GIMFERRER

L’antologia de Riquer

—Ha fet bé Martí de Riquer convertint una antologia de la poesia catalana de l’Edat Mitjana en una antologia de poetes catalans, cosa que li ha permès incloure poesia en llatí, provençal, castellà, italià, hebreu i francès?

—Jo mateix a títol personal li havia dit repetides vegades a Martí de Riquer que seria molt convenient que reedités la seva part antiga de l’*Antologia general de la poesia catalana* de l’any 36. El que finalment es va decidir a fer té, però, un abast més ampli i una in-

tenció diferent: a diferència de l’any 36, la seva intenció ara no ha estat merament oferir una mostra divulgativa essencial de la poesia autòctona, ni ha estat articulada a l’entorn de la idea de nació vinculada a llengua. El seu propòsit d’ara ha estat d’oferir una visió molt àmplia de la vida cultural i literària dels territoris de parla catalana a l’Edat Mitjana. Es tracta d’una visió, per tant, pròpia del domini de la literatura comparada, de la qual Riquer és un dels principals especialistes del món. El panorama que hi ofereix és variadíssim, interessantíssim i constitueix una aportació de primer ordre. Altrament, la noció de literatura catalana que Riquer exposa en el seu pròleg a la *Història de la literatura catalana* de l’any 64 no varia pas pel fet de publicar aquesta antologia, que té una altra intenció.

Poemes de l’antologia

—D’aquesta antologia li ha interessat especialment algun poema que desconeixia?

—Molts, perquè en desconeixia molts. Un dels seus principals valors és fer accessibles textos molt poc coneguts. Potser el més interessant per a mi ha estat la lectura de poemes italians de Benet Garret, que fins ara per a mi només era un nom.

Tallers d’escriptura

—Creu en els tallers d’escriptura?

—No en conec ni el funcionament ni els plans d’estudis de cap. Em semblarien útils si servissin per pal·liar la desaparició de l’ensenyament de la preceptiva literària i de la mètrica del batxillerat.

Fotogrames d'un utòpic avantguardista

L'hongarès László Moholy-Nagy (1895-1946) és un dels artistes-intel·lectuals que més bé representen l'esperit utòpic de les avantguardes dels anys 20 i 30. A més, també va ser molt important la seva tasca docent, a l'escola Bauhaus d'Alemanya, entre 1923 i 1928, i a l'Institute of Design de Chicago, del 1937 al 1946. Una part de les seves obres són fotogrames, que es poden veure a la Fundació Tàpies de Barcelona, des del passat 8 de juliol i fins al 28 de setembre.

L'arquitectura, en relació als nous territoris

El proper dimecres 16 de juliol el Museu d'Art Contemporani de Barcelona inaugurarà l'exposició "Nous paisatges, nous territoris", que mostra una selecció de 25 projectes d'arquitectura i d'intervenció en el territori. La intenció de la mostra és presentar les noves relacions que s'estableixen entre espais construïts i el seu entorn natural o urbà.

El pop art de l'IVAM es desplaça a Borriana

Des de la setmana passada es pot contemplar al centre municipal de cultura "La Mercé de Borriana", l'exposició "Pop i nova figuració en la col·lecció de l'IVAM".

Aquesta és una de les mostres itinerants del museu d'art contemporani valencià, i revisa els fons de l'IVAM de les disciplines artístiques que componen el títol de l'exposició. El pop es va desenvolupar principalment entre 1956 i 1966 des d'Anglaterra i els Estats Units, amb gran influència sobre molts creadors europeus. El terme que el va definir és fill de l'expressió anglosaxona "popular art". Aquesta tendència busca les imatges que reflectien les societats capitalistes urbanes posteriors a la Segona Guerra Mundial. Uns ambients socials analitzats en matèria visual a partir de la incidència social del cinema,

la publicitat el còmic i la televisió. Andy Warhol, Richard Hamilton, Liechtenstein i altres convertirien el pop art en un focus referencial per entendre la moderni-

'El dia que vaig aprendre a escriure amb tinta', obra de l'Equip Crònica.

tat de la segona meitat del segle, capgirant el sentiment creatiu global. Els artistes pop intentaren acostar la seua producció a les vivències or-

dinàries, efímeres i transitòries, al mateix temps que introduïen de nou la ironia i la crítica, com abans havien fet els dadaïstes. Coincidint amb el desenvolupament del pop art es va originar la "nova figuració". Els creadors d'aquesta tendència utilitzaren un llenguatge formal proper al pop per estructurar obres d'elaboració intel·lectualitzada que evidencien un contingut de crítica social radical en extrem.

L'exposició de Borriana, que es nodreix d'aquests corrents interrelacionats, aplega obres de creadors estrangers molt importants: Richard Hamilton, Sigmar Polke, James Rosenquist o Dieter Roth, sense oblidar la rellevant aportació valenciana que han significat l'Equip Crònica, l'Equip Realitat, Anzo, Genovés o Boix, Heras i Armengol. **J. M. O.**

La dansa ocupa els carrers de Barcelona

Les piscines Picornell, el Parc Güell, el MACBA i la Casa de la Caritat acullen aquest cap de setmana "Dies de Dansa", o el que és el mateix: centenars de persones ballant en els espais urbans de Barcelona.

Algunes de les coreografies que es podran veure en aquests escenaris s'han anat treballant des del 7 de juliol

en tallers gratuïts conduïts per professionals com Toni Mira, el danès Bo Madvig, Carles Salas o Álvaro de la Pena.

Els actes començaran dissabte a les 16.30 h al Parc Güell i s'alternaran fins al vespre. I diumenge serà el torn del MACBA, a partir d'un quart d'una de la tarda. S'hi podran veure companyies belgues, nord-americanes, sèries, angleses, alemanyes, espanyoles, franceses, i catalanes. La festa finalitzarà amb una improvisació oberta al públic.

La iniciativa s'emmarca dins la xarxa "Ciutats que dansen", on participen ciutats com Londres, les italianes Dro i Trento, i Tàrraga, amb el Festival de Teatre al Carrer. **Ruth Casals**

EXPOSICIONS

La descoberta del món secret de Luis Buñuel

El Centre de Cultura Contemporània de Barcelona presenta, des d'aquest dimarts 15, fins el proper 21 de desembre, l'exposició "El món secret de Buñuel", un viatge pels orígens i per l'univers simbòlic del genial cineasta aragonès. L'exposició ha estat concebuda per mostrar-la després a d'altres ciutats del món.

Des d'aquesta setmana i fins el proper 21 de desembre, el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB) ens ofereix la possibilitat d'endisar-nos en el món surrealista d'un dels autors més genials del setè art. *El món secret de Buñuel* és un recorregut per l'obra i per les principals obsessions del director aragonès.

Luis Buñuel, nascut a Calanda (Aragó) el 1900 i mort a Mèxic el 1983, és un dels cineastes més il·lustres i genials de la història del cinema. La vinculació amb escriptors com Federico García Lorca o d'altres de l'anomenada generació del 27 va marcar la seva obra. Com també ho féu la relació amb Salvador Dalí, amb qui va escriure el film *Un chien andalou*, i que va facilitar la vinculació del cineasta amb el moviment surrealista.

I és que l'obra de Luis Buñuel està farcida de les característiques del surrealisme: trencaments de continuïtat, objectes descontextualitzats, jocs visuals d'imatges que constitueixen col·lages, paròdies i exageracions. Es a dir, el llenguatge fílmic s'explota fins als extrems més radicals per tal de produir imatges poètiques, allunyades sempre de l'esteticisme acadèmic de l'època. Amb la força poètica de les imatges, Buñuel trenca els paràmetres de la percepció, sacseja l'espectador per tal de fer-lo mirar amb uns altres ulls la realitat que l'envolta, cercant el misteri en els objectes més quotidians.

L'exposició 'El món secret de Buñuel'. La mostra que presenta el CCCB proposa un itinerari pels símbols i les obsessions presents en l'obra de Buñuel. Els símbols i fetitxes eròtics, els seus dilemes religiosos, la inevitable presència de la mort —una cons-

Luis Buñuel estava molt influenciat pel moviment surrealista, com es pot veure en la pel·lícula 'La edad de oro' (1930).

tant en la seva obra—, i la violenta dialèctica entre les classes socials són part dels elements que planen en aquesta exposició.

L'origen de la mostra es troba en la col·lecció personal de Luis Gasca, qui, quan era director del Festival de Cinema de Donosti, el 1977, va oferir un homenatge a Buñuel. En aquella ocasió el director aragonès va obsequiar-lo amb diverses fotografies, i Gasca va anar ampliant aquella col·lecció de fotografies a partir d'altres trobades amb Buñuel a Mèxic, França i els Estats Units.

L'exposició ha estat plantejada especialment per a fer reviure l'impactant i sarcàstic univers de Buñuel al llarg d'un itinerari ordenat per temes: el ma-

teix autor, el surrealisme, la mort, l'erotisme, la religió i les classes socials. Per reflectir-los, l'exposició mostra materials molt valuosos, com una selecció de prop de 150 fotografies de la col·lecció particular de Luis Gasca, cartells originals de la filmografia del cineasta a Mèxic, textos de les seves primeres èpoques d'escriptor i diversos audiovisuals inèdits. Entre aquests darrers, hi destaquen els documentals *Bu-*

ñuel, de Manuel Huerga i Joan Bofill, realitzat el 1989, que, entre d'altres coses, inclou entrevistes amb personatges propers a l'autor, com Paco Rabal, Carlos Saura o el seu propi fill, Rafael Buñuel; i *El naufragio de la calle Providencia*, d'Arthur Ripstein, realitzat a Mèxic el 1971 i restaurat per la Filmoteca Valenciana, on es pot veure Buñuel reunit amb els seus amics.

A banda d'aquests materials, l'exposició compta amb una sèrie d'elements escenogràfics, com taüts, ovelles, plomes blanques, maniquís, etc., que acosten els assistents a la simbologia i iconografia present en la filmografia i en l'obra de Buñuel.

Enric Rimbau

NOVETATS

► Ximo Tébar So What! (WEA)

Aquest és el segon CD d'una sèrie de discos que el valencià Ximo Tébar, guitarrista de jazz, edita amb el nom genèric de *The Jazz Guitar Trio*. En aquesta ocasió, Tébar, que és autor de dues de les vuit peces, es fa acompanyar de l'organista Lonnie Smith i del bateria Billy Brooks.

Entre els temes de *So What!*, n'hi ha dos de Miles Davies i un de Charlie Parker.

► Marisa Rojas Marisa Rojas (Blau-Discmedi)

Òpera prima de la cantant mallorquina Marisa Rojas. A més de set temes fets expressament per músics de Mallorca, en aquest CD Rojas també canta quatre peces que per primer cop s'han versionat en català: "Everybody's Talking" de Nilsson, "You've got a friend", de Carole King, "Alone" dels Bee Gees, i "So easy" de Linda Ronstadt.

Danses i corals d'arreu del món

Cantonigròs (Osona) i els pobles del voltant viuen cada juliol uns dies de contacte musical i cultural amb grups de danses i corals d'arreu del món, amb motiu del Festival Internacional de Música de Cantonigròs. Durant l'encontre, que enguany es fa del 17 al 20 de juliol, els participants s'allotgen a casa de famílies d'aquestes localitats.

En aquesta quinzena edició

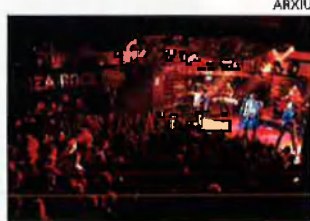

ARXIU / JOAN CELIA

del festival els grups de dansa i cant provenen de països com Croàcia, Mèxic, Brasil, Kenya, Portugal, País Basc i Filipines, entre d'altres.

El grup Matamala es promociona a Europa

El grup pop-rock Matamala actuarà a finals d'any a París, Roma i Milà i es distribuïran els seus discos per aquestes i d'altres ciutats d'Europa. Aquesta projecció és fruit del concurs Emergenza Rock, celebrat a Londres, que els catalans Matamala van guanyar a finals del mes de juny. A part d'un jurat qualificat, també es

ARXIU

va votar a través d'Internet, que també va emetre els concerts en directe.

TEATRE

'Nº2' distorsiona el temps narratiu teatral

Simfonia visual o experiència atemporal en el teatre. Aquestes són les cartes de presentació de l'espectacle *Nº2* del col·lectiu ***. El desenvolupament simultani de tres històries, en escenaris diferents, és la cara exterior de l'argument. A l'interior hi trobem els protagonistes: un Heroi A a la recerca del plaer mundà i místic; la biografia d'un racó d'una habitació; i el viatge iniciàtic de l'Heroi

ARXIU

C per conèixer Kurtz, un personatge inspirat en l'obra de Joseph Conrad.

Músiques de la Mediterrània a les nits d'Altea

ARXIU / CARMÉ PUÉRTOLAS

Des d'aquest divendres dia 18 i fins al 26 de juliol les nits de la ciutat valenciana d'Altea esdevenen una mostra de música mediterrània, més algun espectacle de fora d'aquesta regió.

Aquesta primera setmana podem veure l'espectacle flamenc de Carmen Linares, el dia 18; un concert de la formació Altea Mediterrània, dirigida per José Vicente; i una actuació de folk-jazz a càrrec del conjunt grec Iasis.

La setmana que ve participaran en aquestes nits el grup andalús de dansa Duna Danza, el pianista Sukartan, Al Tall, Jordi Savall (a la foto) i els senegalesos Dou Dou N'diaye Rosé Ensemble.

La constant de *Nº2* és Chucky, una criatura dissenyada per ordinador que apareix projectada en determinats moments de cada història. I és que *** juga a teatre involucrant-hi moltes altres disciplines. L'obra en si és "una dramaturgia recolzada en les imatges projectades" que, a més, pretén la descomposició del temps lineal del drama clàssic i el trencament de tota coherència narrativa.

Nº2 és tota una provocació plena d'interessants aportacions, inclosa la col·laboració del músic Arnaldo Antunes, que es veurà aquest cap de setmana al CCCB. **R. C.**

MUSICA

Els Pets, Brams i els bascos Joxe Ripiau, a Arbúcies

ARXIU / CARLES FARGAS

Per segon any consecutiu les JERC organitzen l'Acampada Jove. Aquest cop els concerts, els protagonitzaran, el divendres dia 18, els berbers Ithran, els bascos Joxe Ripiau –la nova proposta de la factoria Muguruzza– i els catalans Brams i Skamot Roig. L'endemà al vespre serà el torn dels Fes-te Fotre, els valencians Munlogs, i Els Pets (a la foto).

Però a més de música, aquesta acampada per a joves de tots els Països Catalans també inclou una conferència sobre els problemes dels berbers, la celebració de l'Any Fuster amb un passi de vídeos, diversos tallers, i una visita per la vila d'Arbúcies i els seus voltants, entre altres activitats.

Badalona recupera el Blues & Ritmes

ARXIU

L'edició del Grec'97 ha servit per recuperar el festival Blues & Ritmes. Aquest divendres, dia 18, en el Parc de Can Solei, actuaran el guitarrista de blues Jimmie Vaughan, la Robert Cray Band, formació de rythm&blues, Carlinhos Brown i els senegalesos Positive Black Soul.

PREMIS LITERARIS CIUTAT D'ALZIRA 1 9 9 7

IX PREMI DE NOVEL·LA
CIUTAT D'ALZIRA

2.000.000 PTES

III PREMI EUROPEU
DE DIVULGACIÓ CIENTÍFICA
ESTUDI GENERAL

1.500.000 PTES

II PREMI BANCAIXA
DE NARRATIVA JUVENIL

1.500.000 PTES

II PREMI DE NARRATIVA
INFANTIL VICENT SILVESTRE

400.000 PTES

TERMINI: FINS AL 8 DE SETEMBRE DE 1997

DEMANEU LES BASES A L'AJUNTAMENT

D'ALZIRA O CONSULTEU-LES A

<http://www.bromera.com>

PUBLICA: EDICIONS BROMERA

PLOU I FA SOL

Toni Mestres

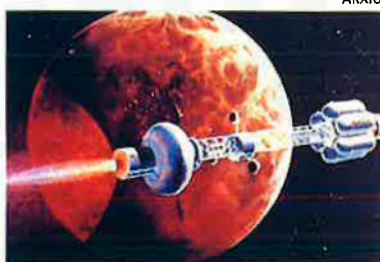
Previsions marcianes

Quan el 1971 la nau soviètica Mars 3 va entrar a l'atmosfera marciana, una terrible tempesta de pols, amb vents superiors als 400 quilòmetres per hora, la va inutilitzar. Cinc anys més tard i amb la lliçó ben apresada, els americans hi enviaren les sondes Viking 1 i 2. Abans del seu descens preveïeren el temps tot observant el cel, per no arrebregar les tempestes de pols que arriben a canviar la brillantor de certes part del planeta.

Durant uns set anys, les dues sondes, situades entre els 20° i 45° de latitud, enviaren milions de dades meteorològiques. S'enregistren temperatures entre els 15° i els 80° sota zero. Però aquestes temperatures serien més baixes si no fos pel notable efecte hivernacle que li proporciona el CO₂ (anhídrid carbònic), que constitueix el 95% de la seva atmosfera. Un 2,7% és nitrogen, un 1,6% és argó i a la resta hi ha oxigen i vapor d'aigua entre molts d'altres gasos.

L'atmosfera de Mart es va formar per desgassificació interna, igual que la terra. Per tant hauria de contenir tant CO₂ com

vapor d'aigua, i així és. Ara bé, com que és un planeta petit, té un terç de l'atracció gravitatòria de la terra, per tant l'atmosfera és menys densa i la pressió cent cops inferior a la nostra. Això, juntament amb unes temperatures baixíssimes, fa que l'aigua es concentri al pol nord en estat sòlid. Sembla, però, que en temps passats

ARXIU

l'atmosfera va ser més densa i càlida tot permetent circular grans quantitats d'aigua que modelaren part de la geografia marciana. Actualment la temperatura és tan baixa que s'arriba a solidificar el CO₂. El cel és ben serè, llevat de la formació

d'algun núvol orogràfic format a sota-vent de l'Olimp, el volcà més alt del sistema solar, amb una altura de 25 quilòmetres. La manca d'oxigen no ha permès l'existència d'una capa d'ozó, de manera que la radiació ultraviolada del sol esterilitza la superfície marciana i dificulta la possibilitat de la vida. Si no fos per això, Mart podria ser un bon lloc per viure, ja que, com la Terra, gaudeix d'estacions i el dia dura poc més de 24 hores, si bé tarda un parell d'anys a fer un tomb al sol.

Mira Nair estrena un nou 'Kama Sutra'

ARXIU

La directora de cinema Mira Nair, responsable de films com *Salaam Bombay* (1988) i *Mississippi Massala* (1991), premiats als festivals de Canes i Venècia respectivament, estrenarà una nova producció el proper 18 de juliol. Es tracta de *Kama Sutra*, una pel·lícula ambientada en l'Índia del segle XVI que explica la història de dues noies, l'una rica i l'altra pobra, amigues i rivals en el sexe i en l'amor. Els dos papers principals femenins són representats per Sarita Choudhury i Indira Varma, i els masculins per Naveen Andrews i Ramon Tikaram. A més, aquest film també compta amb la presència de Rekha, una de les actrius més importants i més versàtils de l'Índia.

IDEES

L'arqueologia de Mallorca, a l'abast

El Consell Insular de Mallorca, a través de les comissions de Cultura, presidida per Damià Pons (a la foto), i de Foment, presidida per Catalina Bover, ha posat en marxa un programa d'estudi i consolidació de tots els jaciments arqueològics de Mallorca. Una vegada netejats i inventariats es posaran a l'abast del públic mitjançant un itinerari com-

ARXIU

plet. El 1988 s'espera poder iniciar aquesta experiència que pretén oferir una nova oferta de turisme cultural de l'illa.

Nova edició de la Universitat per la Pau

Per catorzena vegada el Centre Borja de Sant Cugat del Vallès acull la Universitat Internacional per la Pau. Les sessions d'aquests encontres es faran del 17 al 20 de juliol, i reuniran representants dels diversos centres

de tot l'estat, que treballen en la investigació per la pau, el desarmament i la resolució pacífica dels conflictes. L'educació per la pau o el comerç d'armes són alguns dels temes que s'hi tractaran.

Obren les sales de l'art gòtic del MNAC

ARXIU

La secció d'art gòtic del Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC) s'obrirà al públic el proper dissabte, 19 de juliol. Aquesta col·lecció permanent consta de 400 obres, la majoria d'origen català, tot i que també n'hi ha d'altres indrets d'Europa. Aquestes obres, datades entre el segle XIII i finals del XV, permeten d'observar l'inici, desenvolupament i esclat del gòtic català. Alhora també s'hi poden copsar les successives reinterpretacions que feren els catalans dels altres corrents europeus d'art gòtic.

La poesia en llengua anglesa s'exposa a Vic

ARXIU

Des de la setmana passada i fins al 25 de juliol la Universitat de Vic acull una exposició sobre els poetes en llengua anglesa més importants d'aquest segle, des de T. S. Eliot fins als més actuals. La mostra dedica un apartat especial per al poeta i novel·lista escocès John Bumside (foto), que va pronunciar una conferència en la inauguració de l'exposició.

HISTÒRIES NATURALS

Martí Domínguez

Espiadimonis i pixavins

Entre els insectes més delicats de qualsevol rierol o marjal es troben els espiadimonis. Tothom els ha vists alguna volta: s'assemblen a petits parotets, amb el seu cos vincladís, dèbil i prim, revestits de colors vius, roig i blau. Descansen en les mates de bova, o entre el canyís, i sols quan alguna cosa els destorba, alcen el vol, pobre, delicat, desproveït de qualsevol notorietat. Com que l'ambient propici per a la seua biologia són els paratges ombrívols al costat dels rius, on la llum arriba filtrada pel fullam esponerós i on l'aire agafa una certa sonsònia vaga i edènica, la gent de vegades ha vist en aquestes bestioles quelcom de misteriós, una espècie de punyilet volant mogut per esperits malèfics. I sembla que d'aquesta assimilació grotesca els ve el preciós nom d'"espiadimonis" i l'espanyol de "caballitos del diablo".

"Els espiadimonis, per joguina, volen de mil estils", escrivia Josep Carner. I potser per això, segons el lloc, reben un nom o un altre en funció del que la gent del camp hi creu veure. Uns els anomenen "teixidors",

perquè volen com si anaren teixint l'aire, altres "senyorettes" o "damisel·les", fent referència al seu vol delicat i efeminat, altres "estiracabells", "tallanassos", "cavalls de serp" o "barratgines". Però el nom més freqüent a València és el de pixavins. A

l'Albufera i a l'Horta aquests petits odonats són tan freqüents que els llauradors de la marjal els empraven com a metàfora per denominar l'home presumit, efeminat i distingit en la vestimenta i, en general, per tal de ridiculitzar el ciutadà de la capital. Fins i tot, Sanchis Guarner, en un moment àlgid d'indignació contra la burra del cap i casal, encara escrivia: "Quantes vegades caldrà recordar als pixavins que el País Valencià és

molt més gran i vari que la capital i l'Horta dels voltants?" Pixavins! Vet ací el gran insult amb el qual el llaurador valencià acometia la pedanteria dels valencianets de ciutat! Convindreu que, de vegades, l'idioma és d'una riquesa tan bella que sembla —com l'espiadimonis o el pixavins— una obra del diable.

Cat-BBS

En la xarxa Internet existeixen un seguit de fòrums, dedicats a debatre tot tipus de temes, on l'usuari que s'hi apunta pot emetre les seves opinions i llegir les dels altres. Vuit grups de debat com aquests es poden trobar en la web de CAT-BBS, que pretén ser un punt de trobada "de totes aquelles persones i entitats d'arreu dels Països Catalans que utilitzen les xarxes telemàtiques".

A través d'aquesta web hom pot informar-se de com funcionen els fòrums

i també apuntar-se als que CAT-BBS ha creat. Els temes que s'hi tracten són: ecologia, informàtica, feminisme, cultura, agenda, notícies, música i esports.

<http://www.estelnet.com/catbbs>

Dos per un

Mots encreuats a dos Temps

Instruccions d'ús

Per resoldre aquests dos mots encreuats en una sola graella haureu de fer servir llapis o dos exemplars d'EL TEMPS. Les dues solucions són diferents. Només comparteixen els quadres negres. Sort.

Deu minuts amb l'Anna Maria Genis

Horitzontals: 1. Enganya la dona amb l'esposa i, de vegades, fins i tot amb la muller. Adora un munt d'ídols de fang. 2. Sentència antiga. Conclusió de l'obra. 3. Company pencaire de la pala. Rauxa. Crea disjuntiva. 4. Entra en acció. Sorral turístic a Mallorca. Estrany. 5. Buida els camps per omplir els cellers. La terra dels gautxos. 6. La sap molt llarga, aquest. De tots els veïns. 7. Assenyala el nord-oest, encara que ho negui. Corroborar la veracitat del testimoni. Canal de vídeo. 8. Xerra com un mus-sol. Temps lliure per a matar-lo. 9. Visita la dona per Tots Sants. Habitants del bosc. 10. Un zero a l'esquerra. Cobriu. Aspirant a Dalai. 11. Motiu justificable. Sol·licitar. Entre actes. 12. Assalta el primer establiment que troba al port. Pisos d'alçada.

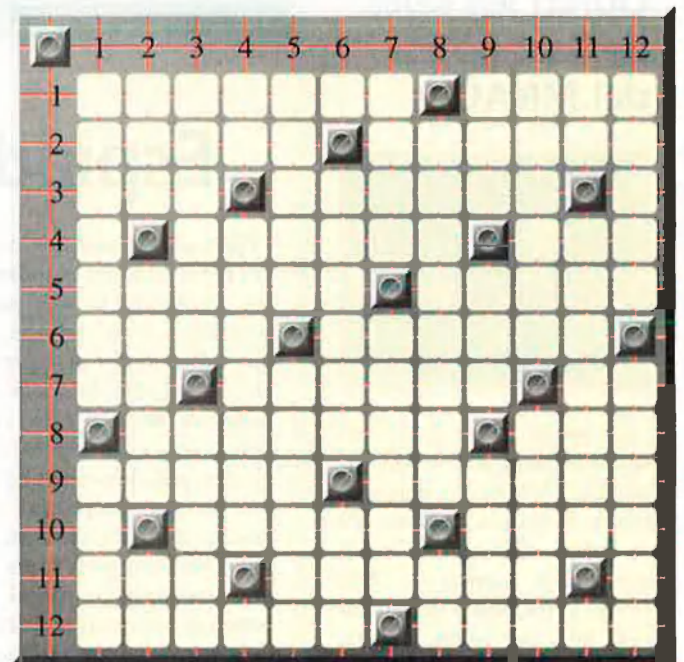
Verticals: 1. Es *halaven* el papà, els molt caníbals. Riba.

2. Aliment de xenòfob. Floreta, no sempre desinteressada. Estat occidental. 3. Envernissaré. Artífex. 4. Principi d'igualtat. Allarga la metxa del petard. Surt de polleguera. 5. Canviem el sentit. Cercle que gaudeix d'un clima tropical. 6. Peu de pàgina. Avançàveu pas a pas. Consonant de qualsevol mena. 7. Ma. Indoeuropeus que, en perdre una c, van guanyar la llibertat. 8. Bategar. La teva. 9. Sol arribar a taula acompanyat de l'ala. Prefix que porta la contrària. Només quan està al sac, i ben lligat. 10. Dispositiu per a sobresaltar els lladres. Ornament litúrgic oriental. 11. Finalitzen el viatge. Assignem plaça de treball. Quart minvant. 12. Plaça pública de l'antiga Grècia. Passis per a creuar certes fronteres.

Mitja horeta amb en Màrius Serra

Horitzontals: 1. Ocell també anomenat enganyapastors que es

trobaria com a casa entre els personatges del *Decameró*. Company sentimental que no t'ocasiona problemes de convivència. 2. Fosca (o Cesca). Talla algun membre. 3. Del revés va el riu d'Egipte. Empraran a l'americana. Fòsfor. 4. Volem el cap de l'equip. Accions. Tassó. 5. Bon vi. Entre els turcs, doctor de la llei mahometana. 6. En major o menor mesura, aquesta bestiola és al firmament. Determino l'alineació amb l'ajut de pals clavats al terra. 7. Sol precedir totes les condicions. S'hi esforçaria molt. Roc anaeròbic. 8. Borden els cans perquè s'acosten xoriços. L'altar més actual. 9. El dia que jo ho faig de debò és que sóc a l'altre barri. Alegrar-se'n amb gran delectació i gaubança. 10. Ens cal per respirar. Poble oriental. Se'n va de casa. 11. Acabat d'arribar a la vall. Facis la feina de sant Martí. El punt cardinal menys conegut d'Europa. 12. La tercera cama, i no sigueu malpensades. Molt propers.

Verticals: 1. Cançons romàn-

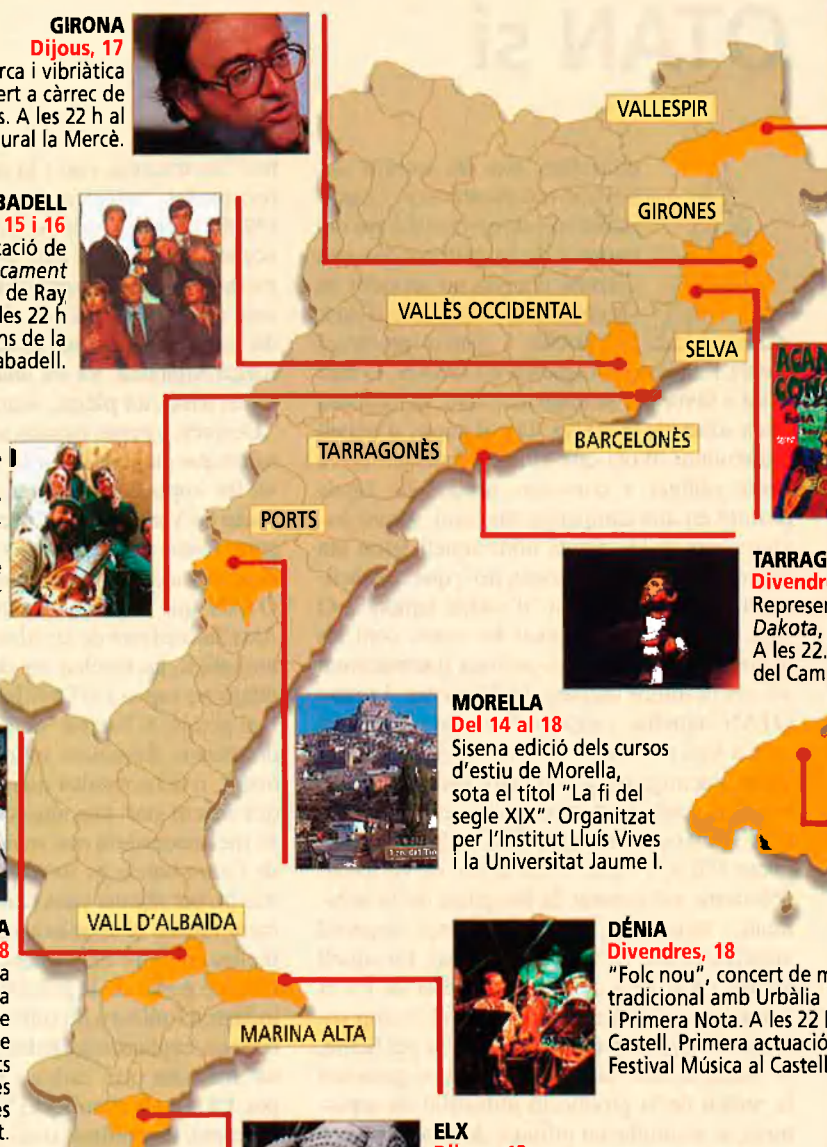
tiques que no arriben a assolir el grau tràgic dels tangos. Em rebento els diners en sopars de "fondue". 2. Deien que la religió era el del poble i ara en canvi diuen que és la televisió. Refugia l'ancià. Armadura verda. 3. Sempre atabalen els conservadors de mena. Aquest animal encara mama. 4. Principi d'activitat. Els que habitaven un mas propietat del senyor feudal. Camí d'embriac. 5. Pot ser d'operacions, de multiplicar o de rècords. Facis el crit d'un coiot en ple coit amb l'ovella clònica. 6. Cruïlla. Escrutar l'horitzó. Ja. 7. Bosc d'en Shariff. Ensiniestri per a la feina. 8. Monja admiradora de la Andrews. Superes la teva aversió per la fruita. 9. De tant que m'atabales perdo la municció. Lloa sense títol (2). Emprin. 10. Redueixen la seva activitat. S'excedeixi. 11. Quaranta-nou. Acostar els llavis a tocar d'un doll. Creu. 12. Contenidor artificial de perles. Exemplars del gènere clàssic de literatura epistolar.

SOLUCIONS:

MITJA HORETA AMB EN MÀRIUS SERRA
Horitzontals: 1. Bocalxo. 2. Opa. 3. lln (Nil). 4. Usaran. 5. E. 6. Ossa. 7. Sl. 8. Lladren. 9. Fallo. 10. O. 11. Nat. 12. Cossa. Units.

DEU MINUTS AMB L'ANNA MARIA GENIS
Horitzontals: 1. Poligam. 2. Adap. 3. Pie. 4. Arenal. 5. Verema. 6. Eiel. 7. No. 8. Garula. 9. Vido. 10. Tapen. 11. Lama. 12. Atraca. Alucs.

AGENDA

GIRONA
Dijous, 17
"La porca i vibriàtica Teclúria", concert a càrrec de Carles Santos. A les 22 h al Centre Cultural la Mercè.

SABADELL
Dies 14, 15 i 16
Representació de l'obra *Políticament incorrecte*, de Ray Cooney. A les 22 h als Jardins de la Caixa de Sabadell.

BARCELONA
Dimecres, 16
Concert del grup de música tradicional Primera Nota. A les 22 h al Pati de Lletres de la Universitat de Barcelona.

VALLESPÍ

GIRONES

VALLÈS OCCIDENTAL

SELVA

TARRAGONÈS

BARCELONÈS

PORTS

TARRAGONA
Divendres, 18
Representació de l'obra *Dakota*, de Jordi Galceran. A les 22.30 h al Teatre-Auditori del Camp de Mart.

MORELLA
Del 14 al 18
Sisena edició dels cursos d'estiu de Morella, sota el títol "La fi del segle XIX". Organitzat per l'Institut Lluís Vives i la Universitat Jaume I.

MALLORCA

VALL D'ALBAIDA

L'OLLERIA
Divendres, 18
Festa de la Magdalena, diada de recuperació de danses i castells de l'Olleria. Activitats pels carrers i places del poble de les 20.30 h fins a la nit.

MARINA ALTA

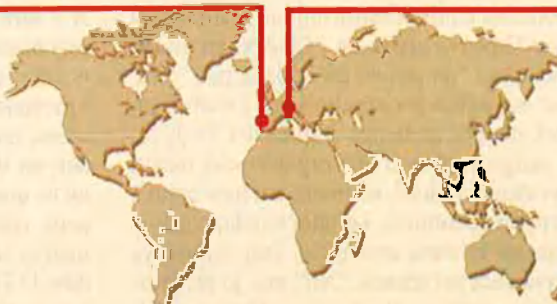
DÈNIA
Divendres, 18
"Folc nou", concert de música tradicional amb Urbàlia Rurana i Primera Nota. A les 22 h al Castell. Primera actuació del Festival Música al Castell.

BAIX VINALOPO

ELX
Dijous, 13
Sopar reivindicatiu per recuperar la Dama d'Elx. A les 21.30 h al Restaurant González. Organitzat per la UPV.

SA POBLA
Diumenge, 20
Festival de Música Folk amb Uc, Bitayna, Veus d'Antany, Festa de sa Ximbomba i Tres fan ball. A les 21 h, a la plaça Major.

I N T E R N A C I O N A L

SEIXAL (Portugal)
Divendres, 18
La companyia teatral Volantins, de Vila-real, representa l'espectacle de carrer *Sr. Tornavis*. A les 19 h.

VERBIER (Suïssa)
Del 18 de juliol al 3 d'agost
Festival de música, dansa i teatre. També es faran conferències i classes magistrals d'aquests temes.

Envieu les convocatòries quinze dies abans al fax 93-323 35 41.

EL TEMPS QUE CORRE per JOAN F. MIRA

OTAN sí

“Així, la confusió de les idees, dels judicis i dels prejudicis, ha resultat ser definitiva i final, i ja ningú no sap si l'OTAN ha passat a ser supèrflua perquè el bàndol ‘democràtic’ ha triomfat de manera fulminant sobre el bàndol ‘comunista’, o si ha resultat que l’aliança no era allò que dèiem sinó una altra cosa, o si ara mateix és més necessària que mai, ja que tants països de l’altra banda hi volen entrar.”

A admirables són els camins del Senyor, tan misteriosos, i admirables són els efectes del pas del temps i de la història. Fa una dotzena d'anys, un servidor es va creure en l'obligació d'anar per pobles i ciutats predicant contra l'adhesió d'Espanya a l'OTAN. O més aviat a favor del desenganxament, perquè una mica adherida ja estava. Era el temps d'aquell referèndum idiota que Felipe González es va veure obligat a convocar perquè ho havia promès en una campanya electoral. Abans havien omplert les parets amb aquell lema tan ambigu, “OTAN, d'entrada, no”, que tan fàcilment es va convertir en “d'eixida tampoc”. O siga, que havien de deixar les coses com les havien trobades, que en política internacional sol ser la millor manera de deixar-les. I quina OTAN aquella, valga'm Déu, que definíem com a font de tots els mals, arma de l'imperialisme, enemiga de la pau i devoradora d'estats sobirans (curiositat impagable: ací, l'esquerra més o menys nacional, ERC, UPV –no diguem PSUC i PCVP i tot això– es va trobar defensant ardidament la integritat de la sobirania... espanyola contra l'amenaça imperial americana, així de lògics érem tots). En aquell temps, en el fons del fons, i a pesar de tot el que sabíem, “els russos”, és a dir el “camp socialista”, encara eren els bons de la pel·lícula. Si tenien el seu Pacte de Varsòvia, si gastaven la meitat de la producció industrial en armament, si acumulaven infinitat de tancs i de coets, la culpa no era d'ells sinó dels altres, dels americans, del capitalisme imperialista. Així estaven les coses, pensàvem.

O més aviat, no ho pensàvem del tot, o ja ho deixàvem de pensar a poc poc. Jo vaig predicar a favor del “No” en aquell referèndum, però amb molt escassa convicció. Crec que és l'única vegada que em sentia parlar i les frases em sonaven buides i sense ànima: realment, el fet que Espanya eixira de l'OTAN, en aquell moment, era “un pas en favor de la pau”?, realment era millor per nosaltres que l'exèrcit espanyol, tan poc de temps després del 23 de febrer, estiguera fora d'una organització més o menys democràtica?, realment era més barat?, i així podria continuar. I d'altra banda, hi havia el tema de la dreta espanyola, fent campanya massivament pel mateix “No” que jo predicava, encara que per altres motius. O no tan “al-

tres”: es tractava, i no s'hi enganyava ningú, de fer quedar malament el govern, és a dir, el PSOE. I així va resultar que, paradoxalment o no, les circumscripcions electorals amb majoria de dreta són les que van donar la proporció més alta de vots a favor d'un “No” que volia dir –se suposava que volia dir– un *no* a l'Aliança Atlàntica. Va ser una cosa ben divertida o ben trista, tot plegat, segons com es mire.

Després, a penes passats uns pocs anys, va resultar que caigué el mur de Berlín, que l'URSS va fer implosió, i que tot aquell personal del Pacte de Varsòvia (els “enemics” o els “bons”, com vostès vulguen) va començar a demanar desesperadament l'entrada en la mateixa OTAN que s'havia inventat per combatre'ls. Així, la confusió de les idees, dels judicis i dels prejudicis, ha resultat ser definitiva i final, i ja ningú no sap si l'OTAN ha passat a ser supèrflua perquè el bàndol “democràtic” ha triomfat de manera fulminant sobre el bàndol “comunista”, o si ha resultat que l'aliança no era allò que dèiem sinó una altra cosa, o si ara mateix és més necessària que mai, ja que tants països de l'altra banda hi volen entrar. I si volen entrar-hi, per alguna cosa deu ser, no són simplement idiotes ni simplement ressentits, ni pures titelles en mans dels americans. Ja sé que hauríem de parlar de la política, del comerç i de la indústria (militar i no militar), que és on es troben les explicacions habituals. Però també hi ha una cosa més antiga i profunda, que és la por. La por als alemanys i la por als russos, evidentment, comunistes o no. La vella por als cavallers teutònics, d'un costat. I sobretot la por, igual de vella, a les invasions vingudes de l'estepa, als huns, als tàrtats, a tota aquella gent immensa, poderosa i estranya. Poderosa fins i tot ara que tenen l'exèrcit en descomposició i l'economia per terra. Són molts, tenen infinites armes destructives (qui les controla o les controlarà?), i fa segles que no han deixat de fer por. A l'altre costat, o entremig, els països petits segueixen l'instint i fan pinya al costat d'un país gran. I aquest és el secret, la història llarga i profunda, i la mare dels ous. Pensar que les coses, ara mateix o en un futur previsible, poden ser d'una altra manera és pura fantasia. Si no és que Rússia accepta que també és un país petit, com de mala gana ho ha acceptat Alemanya (de moment) i demana també aixopluc dins l'OTAN. Però *contra qui* demanarien aixopluc els russos, si no és contra ells mateixos?

La Virreina: 20 juny - 14 setembre 1997

Palau de la Virreina

Espai 2

La Rambla, 99

08002 Barcelona

Tel. 301 77 75

EXPOSICIÓ FLAMENCOS

Cañizares

Duquende

Ginesa Ortega

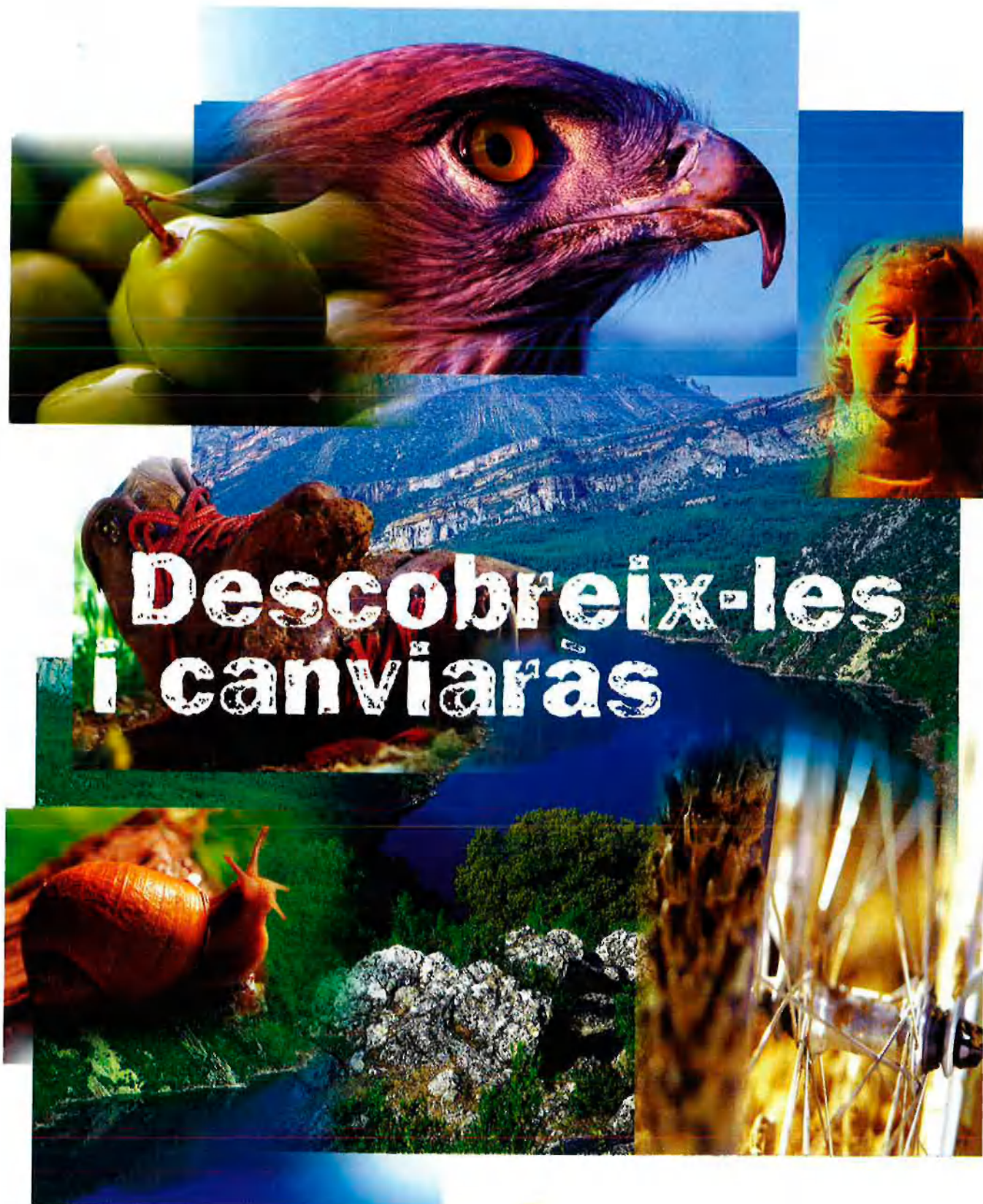
Mayte Martín

Miguel Poveda

Ajuntament de Barcelona

Institut de Cultura

 Grec 97
Festival d'estiu
de Barcelona

Descobreix-les i canviaràs

**Descobreix les Terres de Lleida
aquest cap de setmana.**

Truca al 902 10 11 10
i rebràs el catàleg gratuït Gaudir Lleida.

**Ara
LLEIDA**

